

ATLAS BANKA AD, PODGORICA

Finansijski iskazi za godinu završenu
na dan 31. decembra 2017. godine

i

Izvještaj nezavisnog revizora

SADRŽAJ	Strana
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1 - 6
FINANSIJSKI ISKAZI	
Bilans uspjeha	6
Bilans stanja	7
Iskaz o promjenama na kapitalu	8
Iskaz o tokovima gotovine	9
Napomene uz finansijske iskaze	10 - 98
GODIŠNJI IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA	1 - 25

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Atlas banke AD, Podgorica

Izvještaj o finansijskim iskazima

Izvršili smo reviziju priloženih pojedinačnih finansijskih iskaza Atlas banke AD, Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), koji se sastoje od pojedinačnog bilansa stanja na dan 31. decembra 2017. godine, pojedinačnog bilansa uspjeha, pojedinačnog iskaza o promjenama na kapitalu i pojedinačnog iskaza o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomena, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanjivanja.

Odgovornost rukovodstva za pojedinačne finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i istinito i objektivno prikazivanje pojedinačnih finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu važećim u Crnoj Gori („Službeni list Crne Gore“, br. 52/2016), i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, i za uspostavljanje takvih internih kontrola za koje se smatra da su relevantne za pripremu pojedinačnih finansijskih iskaza, koji ne sadrže materijalno značajne greške, nastale bilo zbog pronevjere ili zbog grešaka u radu.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da na osnovu izvršene revizije izrazimo mišljenje o priloženim pojedinačnim finansijskim iskazima. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o računovodstvu važećim u Crnoj Gori i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi zahtjevaju da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva i da reviziju planiramo i obavimo na način koji nam omogućuje da steknemo razumni nivo uvjerenja da pojedinačni finansijski iskazi ne sadrže materijalno značajne greške.

Revizija obuhvata obavljanje procedura u cilju prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u pojedinačnim finansijskim iskazima. Izbor procedura zavisi od naše procjene, uključujući i procjenu rizika od materijalno značajnih grešaka u pojedinačnim finansijskim iskazima nastalih bilo zbog pronevjere ili grešaka u radu. U procjeni rizika uzimamo u obzir interne kontrole, koje su relevantne za sastavljanje i istinito i objektivno prikazivanje pojedinačnih finansijskih iskaza, sa ciljem kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura, ali ne i za svrhe izražavanja mišljenja o efektivnosti primijenjenih internih kontrola. Takođe, revizija obuhvata i ocjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvenih politika i opravdanosti značajnih procjenjivanja, koje je rukovodstvo izvršilo, kao i ocjenu opšte prezentacije pojedinačnih finansijskih iskaza.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbeđuju osnovu za izražavanje našeg negativnog mišljenja.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Atlas banke AD, Podgorica (Nastavak)

Izvještaj o finansijskim iskazima (Nastavak)

Osnove za negativno mišljenje

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 16. uz finansijske iskaze, na dan 31. decembra 2017. godine, ukupni bruto krediti i potraživanja od klijenata iznose EUR 93.703 hiljade, odnosno EUR 86.275 hiljada, neto. Banka je procijenila i obračunala rezervacije za potencijalne gubitke prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Službeni list Crne Gore“, br. 022/12, 055/12, 057/13 i 044/17), kao i ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke u iznosu od EUR 12.032 hiljade, odnosno EUR 7.428 hiljada, respektivno. Na dan 31. decembra 2017. godine, po našoj procjeni, baziranoj na sprovedenim revizorskim procedurama na reprezentativnom uzorku kredita i rizičnih vanbilansnih izloženosti, rezervacije za potencijalne gubitke su potcijenjene najmanje za EUR 8.801 hiljadu, dok su ispravka vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke potcijenjeni najmanje za iznos od EUR EUR 8.489 hiljada, a rezultat tekuće godine i kapital Banke precijenjeni u istom iznosu. Banka je pod 1. januarom 2018. godine, evidentirala dodatnu ispravku u iznosu od EUR 6.989 hiljada na bruto kreditima i potraživanjima od klijenata u skladu sa efektima prve primene MSFI 9 „Finansijski instrumenti“. Od navedenog iznosa, na selektovane dužnike za koje je utvrđena dodatna ispravka vrijednosti u skladu sa MSFI 9 „Finansijski instrumenti“ odnosi se EUR 3.535 hiljada. Takođe, do dana izdavanja revizorskog izvještaja Banka je izvršila adekvatnu klasifikaciju selektovanih dužnika u docnji preko 365 dana osim za jednog dužnika sa kojim ima nerešenih pravnih pitanja, ukupne bruto izloženosti EUR 4.030 hiljada, ispravke vrijednosti EUR 1.130 hiljada i EUR 807 hiljada obračunate rezervacije za potencijalne gubitke. Dodatno u odnosu na selektovane dužnike, utvrdili smo na bazi sprovedenih revizorskih procedura, da preostali dužnici koji kasne preko 365 dana u izmirivanju svojih obaveza, bruto izloženosti od najmanje EUR 2.644 hiljade na dan 31. decembra 2017. godine, nisu klasifikovani u adekvatnu kategoriju u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama. Za pomenute dužnike Banka je obračunala rezervacije za potencijalne gubitke u iznosu od EUR 346 hiljada, kao i ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke u iznosu od EUR 259 hiljada. Banka je do dana izdavanja revizorskog izvještaja izvršila adekvatnu klasifikaciju pomenutih dužnika u docnji od preko 365 dana. Navedena procijenjena dodatna ispravka vrijednosti za stavke finansijske imovine, kao i dodatna potrebna rezervacija za potencijalne gubitke imali bi uticaj i na obračun sopstvenih sredstava Banke i na iznose ostalih pokazatelja propisanih Zakonom o bankama i ostalim relevantnim podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore, koji su objelodanjeni u Napomeni 4.2.8. uz finansijske iskaze na dan 31. decembra 2017. godine. Naše mišljenje na finansijske iskaze Banke za prethodnu godinu je takođe bilo modifikovano po ovom osnovu.

Kao što je objelodanjeno u Napomenama 2.3. i 21 uz pojedinačne finansijske iskaze, na dan 31. decembra 2017. godine Banka je iskazala potraživanje od Meindl Bank Austrija u iznosu od EUR 15.817 hiljada, koja potiču iz ranijih godina. Banka je dana 28. februara 2018. godine potpisala Aneks ugovora, kojim se bliže definišu uslovi definisani prvobitnim Ugovorom o kupoprodaji potraživanja i Mandatnim ugovorom od 10. jula 2015. godine. Aneksom ugovora od 28. februara 2018. godine, konstatuje se da je nominalni iznos potraživanja EUR 15.817 hiljada na dan 1. decembra 2017. godine, menja se ugovorena dinamika izmirivanja duga da bude mesečno, u periodu od deset godina i konstatuje se da otkup i prenos na osnovu Ugovora o otkupu potraživanja prati efektivnu naplatu od dužnika po potraživanjima. Banka je do datuma izdavanja ovog Izvještaja primila dve uplate po ovom osnovu u iznosu oko EUR 497 hiljada i očekuje realizaciju dalje naplate u predstojećem periodu. Na osnovu prezentovane dokumentacije nismo bili u mogućnosti da se uvjerimo u osnovanost i naplativost iskazanog potraživanja, kao ni da utvrdimo eventualni gubitak po osnovu obezvrijeđenja u okviru pozicija ostalih finansijskih potraživanja i kapitala na dan 31. decembra 2017. godine, troškova obezvrijeđenja i neto rezultata za period koji se završava na isti dan, pa samim tim i efekte na sopstvena sredstva Banke i druge pokazatelje propisane Zakonom o bankama i ostalim relevantnim podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore koji su objelodanjeni u Napomeni 4.2.8. uz pojedinačne finansijske iskaze. Banka je kroz efekte prve primene MSFI 9 „Finansijski instrumenti“ evidentirala pod 1. januarom 2018. godine ispravku vrijednosti navednog potraživanja u iznosu od EUR 269 hiljada. Naše mišljenje na finansijske iskaze Banke za prethodnu godinu je takođe bilo modifikovano po ovom osnovu.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Atlas banke AD, Podgorica (Nastavak)

Izvještaj o finansijskim iskazima (Nastavak)

Osnove za negativno mišljenje (Nastavak)

Kao što je objelodanjeno u Napomenama 2.3. i 21. uz pojedinačne finansijske iskaze, na dan 31. decembra 2017. godine Banka je iskazala potraživanje u iznosu od EUR 1.001 hiljadu od Bobar banke AD Bijeljina nad kojom je pokrenut postupak stečaja 24. januara 2017. godine. Banka je potraživanje prijavila u stečajnu masu Prijavom potraživanja od 21. februara 2017. godine. Na dan 31. decembra 2017. godine, Banka nije obračunala i evidentirala eventualne gubitke po osnovu obezvrijeđenja ovih potraživanja, iako po našoj procjeni postoji značajna neizvjesnost u pogledu mogućnosti naplate. Na bazi sprovedenih revizorskih procedura ispravka vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, kao i rezultat tekuće godine potcijenjeni najmanje za iznos od EUR 801 hiljadu, koji nije pokriven obavezom koju Banka ima prema Bobar banci na dan 31. decembra 2017. godine u iznosu od EUR 200 hiljada. Procijenjenja dodatna ispravka vrijednosti za navedeno potraživanje imala bi uticaj na obračun sopstvenih sredstava Banke, kapitala i na iznose pokazatelja propisanih Zakonom o bankama i ostalim relevantnim podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore na dan 31. decembra 2017. godine, koji su objelodanjeni u Napomeni 4.2.8. uz pojedinačne finansijske iskaze. Međutim, Banka je kroz efekte prve primene MSFI 9 „Finansijski instrumenti“ evidentirala, pod 1. januarom 2018. godine ispravku vrijednosti navednog potraživanja u iznosu od EUR 801 hiljadu, odnosno do iznosa koji nije pokriven obavezom. Naše mišljenje na finansijske iskaze Banke za prethodnu godinu je takođe bilo modifikovano po ovom osnovu.

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 22. uz finansijske iskaze, na dan 31. decembra 2017. godine ostala poslovna potraživanja iznose EUR 35.907 hiljada (31. decembar 2016. godine: EUR 35.096 hiljada). Od navedenog iznosa, najznačajnija su sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja koja iznose EUR 35.469 hiljada. U skladu sa zahtjevima MSFI 5 „Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja“, stalna imovina namijenjena prodaji vrednuje se na dan bilansa stanja po nižoj od fer vrijednosti umanjenoj za očekivane troškove prodaje i knjigovodstvene vrijednosti. Banka je tokom aprila i maja 2018. godine uradila reprocjene najznačajnijih nepokretnosti ukupne vrijednosti od EUR 33.251 hiljadu na dan 31. decembra 2017. godine, angažujući ovlašćenog procjenitelja. Na osnovu dobijenih reprocjena utvrđeno je da je kod nekih nepokretnosti fer/tržišna vrijednost ispod tekuće knjigovodstvene vrijednosti u ukupnom iznosu od EUR 5.323 hiljade i indikator je nemogućnosti Banke da proda predmetna sredstva po njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti tokom perioda dužeg od dvanaest meseci. Navedeni efekat obezvrijeđenja navedenih nepokretnosti imao bi uticaj na obračun sopstvenih sredstava Banke, kapitala i na iznose pokazatelja propisanih Zakonom o bankama i ostalim relevantnim podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore na dan 31. decembra 2017. godine, koji su objelodanjeni u Napomeni 4.2.8. uz pojedinačne finansijske iskaze. Banka je u skladu sa Planom mera za ozdravljenje Banke predvidjela je prodaju značajnog dijela nepokretnosti iz stečene aktive i u skladu sa tim angažovane su i agencije za nekretnine, kako bi se navedeni proces prodaje stečene aktive ubrzao. Rukovodstvo Banke ulaže napore za realizaciju ovih sredstava i u toku 2017. godine je došlo do prodaje stečenih nekretnina u iznosu EUR 1.105 hiljada, dok je u u prvoj polovini 2018. godine dodatno prodato nepokretnosti za EUR 195 hiljada. Prodaje su realizovane po vrijednostima približnim vrijednostima iskazanim u poslovnim knjigama Banke, a očekuje se i dalja realizacija.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Atlas banke AD, Podgorica (Nastavak)

Izveštaj o finansijskim iskazima (Nastavak)

Osnove za negativno mišljenje (Nastavak)

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 32. uz pojedinačne finansijske iskaze, tokom 2016. godine pred Privrednim sudom Crne Gore pokrenut postupak protiv Banke po tužbi Kaspia Property Holdings po osnovu pitanja validnosti garancije u iznosu od EUR 12.500 hiljada. Do dana izdavanja ovog izvještaja su održana dva ročišta. Privredni sud Crne Gore je dana 18. novembra 2016. godine donio presudu kojom je odbio tužbeni zahtjev tužioca - Kaspia Property Holdings radi naplate duga u naznačenom iznosu. Tužilac je uložio žalbu na Presudu po kojoj je potom Apelacioni sud Crne Gore donio Rješenje kojim je ukinuo Presudu i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje. U ponovljenom postupku Privredni sud je donio prvostepenu presudu kojom je usvojen tužbeni zahtjev, a na koju je Banka dana 21. decembra 2017. godine uložila blagovremenu žalbu. Apelacioni sud Crne Gore, kao drugostepeni organ, na sjednici vijeća doneo je presudu u korist tužioca dana 11. juna 2018. godine, kojom je odbijen žalbeni zahtev Banke i potvrđena presuda Privrednog suda Crne Gore od 15. decembra 2017. godine. Banka je dana 10. jula 2018. godine Privrednom sudu Crne Gore za Vrhovni sud Crne Gore podnela zahtev za reviziju protiv presude Apelacionog suda Pž.br. 223/18 od 11. juna 2018. godine. Dana 12. jula 2018. godine, Banka je po ovom osnovu platila iznos tužbenog zahteva sa obračunatim kamatama u iznosu od EUR 15.206 hiljada, a 23. jula 2018. godine je dobila obavještenje da je Privredni sud ukinuo klauzulu izvršnosti na presudu Apelacionog suda i ukinuo je Rješenje o izvršenju. Na osnovu procjene advokata Banke o ishodu spora, Banka nije obračunala i evidentirala rezervisanja po ovom osnovu u pojedinačnim finansijskim iskazima na dan 31. decembra 2017. godine. Na bazi svega napred navedenog neto rezultat za 2017. godinu je precijenjen, a rezervisanja po osnovu sudskih sporova potcijenjena za navedeni iznos od EUR 15.206 hiljada. Navedeno rezervisanje imalo bi uticaj i na obračun sopstvenih sredstava Banke i na iznose ostalih pokazatelja propisanih Zakonom o bankama i ostalim relevantnim podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore, koji su objelodanjeni u Napomeni 4.2.8. uz finansijske iskaze na dan 31. decembra 2017. godine. Banka je 12. jula 2018. godine proknjižila troškove po ovom osnovu u visini plaćenog iznosa. Rukovodstvo Banke je pribavilo Izjavu korisnika garancije da će Banci nadoknaditi iznos plaćene garancije, kamata i troškova na osnovu pomenute pravosnažne presude u najkraćem mogućem roku.

Kao što je objelodanjeno u Napomenama 2.3. i 32. uz finansijske iskaze objelodanjeno da je Banka za potrebe sastavljanja pojedinačnih finansijskih iskaza za 2017. godinu i za primjenu osnova za vrijednovanje pojedinačnih bilansnih stavki primijenila pretpostavku o stalnosti poslovanja Banke u doglednoj budućnosti, uz određene materijalne neizvjesnosti koje se najvećim delom odnose na rešavanje naplate problematičnih plasmana i realizacije stečene imovine po osnovu problematičnih plasmana, usaglašenosti sa propisanim regulatornim pokazateljima, neizvesnosti koje mogu proisteći iz rešavanja sudskih sporova gde je Banka tužena strana, kao i mjere koje rukovodstvo Banke preduzima po tom osnovu. Na dan 31. decembra 2017. godine Banka je usaglasila sve pokazatelje poslovanja sa propisanim vrijednostima, osim limita ukupne izloženosti banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica. Banka je pod mjerama Centralne banke Crne Gore počev od novembra 2015. godine. Takođe, dana 12. juna 2018. godine, Specijalno državno tužilaštvo blokiralo je račune klijenata Banke koji se bave E commerce poslovima, a koji predstavlja glavni izvor prihoda Banke po osnovu naknada i provizija, te se shodno tome dovelo u pitanje održivost poslovnog modela Banke i može imati negativan uticaj na samo poslovanje Banke. S obzirom na napred navedeno, kao i zaključke Centralne banke Crne Gore, rukovodstvo Banke je u januaru 2017. godine donelo Plan mjera za ozdravljenje Banke i predvidelo povećanje kapitala u iznosu od EUR 10.000 hiljada do 30. novembra 2017. godine. Prva dokapitalizacija u iznosu od EUR 5.000 hiljada izvršena je dana 24. jula 2017. godine, dok je druga dokapitalizacija u iznosu od EUR 5.000 hiljada izvršena 30. maja 2018. godine od strane većinskog akcionara Atlas Capital Holding Limited, Kipar (EUR 4.970 hiljada) i Atlas Invest d.o.o. Podgorica (EUR 30 hiljada). Dana 19. oktobra 2018. godine, izvršena je i registrovana emisija akcija po osnovu konverzije subordiniranog duga u kapital u iznosu od EUR 1.369 hiljada od Hemagro East Limited, Kipar. Takođe, većinski akcionar se putem Pisma podrške i Pisma o namjerama obavezao da Banci pruži podršku, obezbijedi adekvatna sredstva i poveća kapital u cilju nastavka poslovanja Banke u bližoj budućnosti i poštovanja zahtjeva Centralne banke Crne Gore.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Atlas banke AD, Podgorica (Nastavak)

Izveštaj o finansijskim iskazima (Nastavak)

Osnove za negativno mišljenje (Nastavak)

Međutim i pored navedenog, po našoj proceni Banka se susreće sa materijalnim neizvesnostima u svom poslovanju zbog napred navedenih efekata i potencijalnih kumulativnih efekata na finansijske iskaze napred iznetih pitanja u dijelu Osnove za negativno mišljenje. Pored toga, prema kvartalnim izvještajima na dan 30. septembra 2018. godine sopstvena sredstva Banke iznose EUR 14.468 hiljada, koeficijent solventnosti 6.50% i znatno je ispod propisanog minimuma, što je u suprotnosti sa Zakonom o bankama. Na isti datum su prekršeni i limit ukupne izloženosti banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica, zbir svih velikih izloženosti, ukupna izloženost prema pravnim licima koje kontroliše banka kao i pokazatelj deviznog rizika - neto otvorena pozicija za sve valute. Tokom oktobra 2018. godine i pokazatelji likvidnosti su se pogoršali, tako da Banka ne posluje u okviru propisanih limita. Navedeni pokazatelji ne uključuju sve korekcije iz izvještaja nezavisnog revizora. U ovom trenutku nije moguće procijeniti ishod mjera koje bi Centralna banka Crne Gore naknadno mogla preduzeti. Iz navedenih razloga, smatramo da primena načela stalnosti poslovanja u sastavljanju priloženih finansijskih iskaza nije odgovarajuća. Po našem mišljenju, priloženi finansijski iskazi trebalo bi da sadrže reklasifikacije određenih bilansnih pozicija, kao i korekcije kojima se vrijednost imovine svodi na nadoknadivu vrijednosti i kojima se predviđaju sve obaveze koje mogu da se pojave po ovom osnovu, a kako bi se odrazila činjenica da bi Banka morala da realizuje svoja sredstva i izmiri svoje obaveze na način koji odstupa od njenog redovnog poslovanja. Smatramo da bi krajnji iznosi mogli da budu materijalno drugačiji od onih koji su prikazani u priloženim finansijskim iskazima Banke za 2017. godinu, ali se ti iznosi ne mogu utvrditi sa razumnim nivoom tačnosti.

Negativno mišljenje

Po našem mišljenju, zbog značaja pitanja navedenih u pasusu Osnove za negativno mišljenje, priloženi pojedinačni finansijski iskazi ne prikazuju istinito i objektivno finansijsko stanje Banke na dan 31. decembra 2017. godine, poslovni rezultat i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Skretanje pažnje

Ne izražavajući mišljenje skrećemo pažnju na sledeće:

- Napomene 2.3. i 4.2.8. uz pojedinačne finansijske iskaze, u kojoj se navodi da je Banka na dan 31. decembra 2017. godine odstupila od propisanog limita ukupne izloženosti Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica.
- Napomenu 17. uz finansijske iskaze, gde je navedeno da se investicione hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju koje na dan 31. decembra 2017. godine iznose EUR 18.184 hiljade (31. decembar 2016. godine: EUR 3.051 hiljadu), najvećim delom, u iznosu od EUR 16.336 hiljada odnose na stečena većinska učešća u dva društva. Nadoknadivost portfolija investicionih hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju koje su stečene po osnovu naplate potraživanja u budućem periodu će zavisi od sposobnosti Banke da ih realizuje u iznosima koji pokrivaju najmanje iznose iskazane u poslovnim knjigama. Shodno navedenom, može postojati neizvjesnost po pitanju mogućnosti Banke da realizuje učešća stečena naplatom u potrebnim iznosima, kao i po pitanju vremena potrebnog za takvu realizaciju.
- Napomenu 30.1. uz pojedinačne finansijske iskaze u kojoj se navodi da se protiv Banke vode 44 spora, među kojima su pored napred navedenog spora za Kaspia Property Holdings ,najznačajniji sporovi po tužbi Države Crne Gore (EUR 25.000 hiljada - predmet spora je raskid Ugovora za Vojnomedicinsku ustanovu Meljine Kompleks protiv Konzorcijuma čija je članica Banka koja u tom Konzorcijumu ima udio od 0,50 % od ukupnih 100%) i spor pokrenut od strane Bobar banke AD u stečaju Bijeljina (EUR 3.429 hiljada). Banka nije izvršila rezervisanje za navedene sudske sporove, odnosno ukupan iznos formiranog rezervisanja iznosi EUR 93 hiljade. U ovom trenutku nije moguće procijeniti ishode ovih postupaka, kao ni dužinu trajanja istih i uticaja na poslovanje Banke, ali rukovodstvo Banke vjeruje da navedena pitanja neće imati uticaja na poslovanje Banke.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Atlas banke AD, Podgorica (Nastavak)

Izveštaj o drugim regulatornim zahtjevima

Rukovodstvo Banke je odgovorno za sastavljanje i tačnost godišnjeg izvještaja menadžmenta u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu („Službeni list Crne Gore“, br. 052/16). Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o usklađenosti godišnjeg izvještaja menadžmenta Banke za 2017. godinu sa finansijskim iskazima za tu poslovnu godinu koji su bili predmet revizije i da li je izvještaj menadžmenta sastavljen u skladu sa Zakonom o računovodstvu. Naši postupci u tom pogledu su obavljani u skladu sa Međunarodnim standardom revizije 720 “Odgovornost revizora u vezi sa ostalim informacijama u dokumentima koji sadrže finansijske izvještaje koji su bili predmet revizije” i ograničeni su samo na ocjenu usaglašenosti godišnjeg izvještaja menadžmenta sa revidiranim finansijskim iskazima.

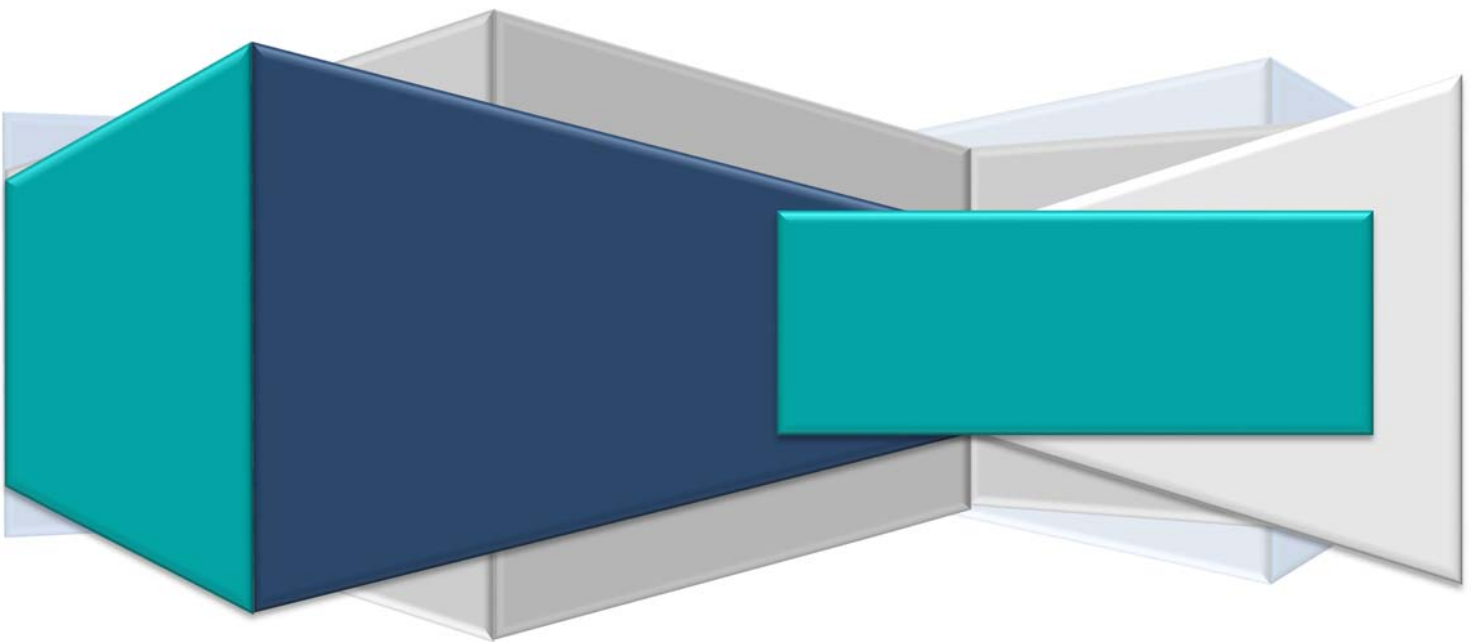
Po našem mišljenju, godišnji izvještaj menadžmenta Banke za 2017. godinu, sastavljen u skladu sa Zakonom o računovodstvu, usklađen je sa revidiranim finansijskim iskazima Banke za 2017. godinu na koje je nezavisni revizor dao negativno mišljenje.

Podgorica, 6. decembar 2018. godine

Milovan Popović
Ovlašćeni revizor

POJEDINAČNI FINANSIJSKI ISKAZI
za godinu završenu 31. decembra 2017. godine

POJEDINAČNI BILANS USPJEHA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE

U hiljadama EUR	Napomene	2017.	2016.
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.2, 5.1	7.288	8.981
Rashodi od kamata i slični rashodi	3.2, 5.3	(3.621)	(5.039)
Neto prihodi od kamata		3.667	3.942
Prihodi od dividendi		9	-
Troškovi obezvređenja	3.4, 6	(2.275)	(871)
Troškovi rezervisanja	3.4, 6	(44)	(472)
Prihodi od naknada i provizija	3.2, 5.2	14.755	10.396
Rashodi od naknada i provizija	3.2, 5.4	(6.831)	(4.658)
Neto prihodi od naknada i provizija		7.924	5.738
Neto dobiti od finansijskih sredstava koja se drže za trgovanje	3.11, 7	1.058	947
Neto dobiti od kursnih razlika	3.3, 8	(375)	(229)
Troškovi zaposlenih	3.17, 9	(4.107)	(4.092)
Opšti administrativni troškovi	10	(4.383)	(4.067)
Troškovi amortizacije	19, 20	(490)	(544)
Ostali rashodi	11	(790)	(550)
Ostali prihodi	12	119	314
OPERATIVNI PROFIT		313	116
Porez na prihod	3.6, 13	(3)	5
NETO PROFIT		310	121

Ovi pojedinačni finansijski iskazi su odobreni od strane rukovodstva Atlas banke AD, Podgorica.

Podgorica, 06.12.2018. godine

U IME ATLAS BANKE AD, PODGORICA:

Marko Nikolić
Glavni izvršni direktor

Milena Perović
v.d. direktora Sektora za fin. i računovodstvo

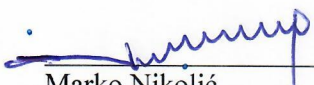
Napomene su sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih iskaza.

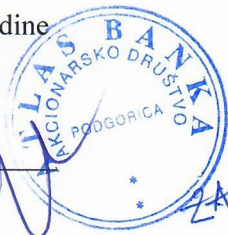
POJEDINAČNI BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2017. GODINE

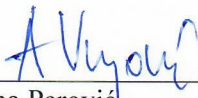
	Napomene	2017.	2016.
A K T I V A			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.7, 14	23.816	30.002
Kredit i potraživanja od banaka	3.8, 15	64.939	46.122
Kredit i potraživanja od klijenata	3.8, 16	86.275	109.409
Investicione hartije od vrijednosti	17		
- raspoložive za prodaju	3.10	18.184	3.051
- koje se drže do dospijeća	3.11	109	5.000
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	3.12, 18	609	1.691
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.13, 19	7.139	7.373
Nematerijalna sredstva	3.13, 20	276	226
Odložena poreska sredstva	3.6, 13	125	113
Ostala finansijska potraživanja	21	18.989	21.317
Ostala poslovna potraživanja	3.15, 22	35.907	35.096
UKUPNA SREDSTVA		256.368	259.400
P A S I V A			
Depoziti klijenata	23	201.494	199.601
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	3.18, 24	17.513	26.629
Rezerve	3.16, 25	254	249
Tekuće poreske obaveze	3.6	16	
Ostale obaveze	26	2.816	2.810
Subordinisani dug	27	1.356	1.332
Ukupne obaveze		223.449	230.621
Kapital			
Akcijski kapital	28	30.659	25.659
Neraspoređena dobit			
Dobitak tekuće godine		310	121
Ostale rezerve		1.950	2.999
Ukupan kapital		32.919	28.779
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		256.368	259.400
Vanbilansna evidencija			
Neopozive obaveze za davanje kredita		8.458	7.439
Neopozivi akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu		170	-
Izdate plative garancije		4.360	5.795
Izdate činidbene garancije		5.403	7.515
Kolateral po osnovu potraživanja		219.793	287.999
Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke		749	777
UKUPNO VANBILANSNA EVIDENCIJA		238.933	309.525

Ovi pojedinačni finansijski iskazi su odobreni od strane rukovodstva Atlas banke AD, Podgorica.

Podgorica, 06.12.2018. godine

Marko Nikolić
Glavni izvršni direktor

Milena Perović
v.d. direktora Sektora za fin. i računovodstvo

Napomene su sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih iskaza.

**POJEDINAČNI ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
 ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE**

U hiljadama EUR	Akcijski kapital	Ostale rezerve	Neraspoređena dobit	Ukupno
Stanje na 1. januar 2016. godine	25.659	3.137	707	29.503
Efekat svođenja na tržišnu vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju		(845)		(845)
Neto dobit	-	-	121	121
Prenos neraspoređene dobiti na ostale rezerve	-	707	(707)	-
Stanje 31. decembra 2016. godine	25.659	2.999	121	28.779
Stanje 1. januara 2017. godine	25.659	2.999	121	28.779
Emisija akcija	5.000			5.000
Efekat svođenja na tržišnu vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju		(1.170)		(1.170)
Neto dobit	-	-	310	310
Prenos neraspoređene dobiti na ostale rezerve	-	121	(121)	-
Stanje 31. decembra 2017. godine	30.659	1.950	310	32.919

Ovi pojedinačni finansijski iskazi su odobreni od strane rukovodstva Atlas banke AD, Podgorica.

Podgorica, 06.12 2018. godine

 Marko Nikolić
 Glavni izvršni direktor

 Milena Perović
 v.d. direktora Sektora za fin. i računovodstvo

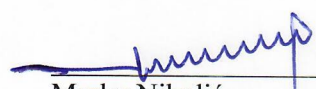
Napomene su sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih iskaza

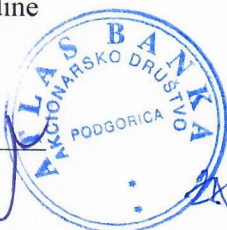
**POJEDINAČNI ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE
ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE**

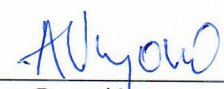
U hiljadama EUR	2017.	2016.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	6.419	7.543
Odlivi po osnovu kamata i slični odlivi	(3.635)	(5.431)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	14.571	9.753
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(6.831)	(4.658)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(9.382)	(8.449)
Povećanje/(smanjenje) kredita i ostale aktive	(606)	10.744
Prilivi/(odlivi) po osnovu depozita i ostalih obaveza	2.130	5.463
Plaćeni porezi		(2)
Ostali prilivi	(365)	314
Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz poslovnih aktivnosti	2.301	15.277
Gotovinski tokovi iz aktivnosti investiranja		
Kupovina nekretnina i opreme	(144)	(214)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(170)	(192)
Državni zapisi	4.891	391
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	2	-
Neto odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	4.579	(15)
Tokovi gotovine iz finansijskih aktivnosti		
Povećanje/(smanjenje) pozajmljenih sredstava	(9.092)	(7.910)
Emisija akcija	5.000	-
Neto prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	(4.092)	(7.910)
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	1.058	718
Neto povećanje/(smanjenje) gotovine i gotovinskih ekvivalenata	3.846	8.070
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	70.583	62.513
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	74.429	70.583

Ovi pojedinačni finansijski iskazi su odobreni od strane rukovodstva Atlas banke AD, Podgorica.

Podgorica, 06.12 2018. godine

Marko Nikolić
Glavni izvršni direktor

Milena Perović
v.d. direktora Sektora za fin. i računovodstvo

Napomene su sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih iskaza

1. Osnivanje i poslovanje Banke

Atlasmont banka a.d., Podgorica osnovana je u aprilu 2002. godine i upisana je u registar Privrednog suda u Podgorici. Na dan 1. jula 2002. godine Atlasmont banka a.d., Podgorica je preuzela Beransku banku a.d., Berane. Beranska banka a.d., Berane od navedenog datuma posluje kao filijala Atlasmont banke a.d., Podgorica. Pripajanje Beranske banke a.d., Berane, Atlasmont banci a.d., Podgorica verifikovano je Rješenjem Centralne banke Crne Gore broj 0104-3989/4-2002, od 17. decembra 2002. godine.

Centralna banka Crne Gore je izdala odobrenje za rad Atlasmont banke a.d., Podgorica Rješenjem broj 64 od 2. aprila 2002. godine. U skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Atlasmont banka a.d., Podgorica je dana 2. aprila 2002. godine upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici Rješenjem broj Fi-812/02.

Na sjednici Odbora direktora Atlasmont banke a.d., Podgorica održanoj 18. januara 2010. godine donijeta je Odluka o ukidanju predstavništva Atlasmont banke a.d., Podgorica u Bahreinu zaključno do 31. januara 2010. godine.

Atlasmont banka a.d., Podgorica mijenja naziv u Atlas banka a.d., Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“) i upis promjene podataka registrovan je 9. novembra 2010. godine Rješenjem Centralnog registra Privrednog suda.

Aktivnosti Banke uključuju: kreditne, depozitne i garancijske poslove, poslove platnog prometa poslove sa stanovništvom, kao i poslove E-commerce. Ostale aktivnosti obuhvataju poslove izdavanja garancija, otvaranja akreditiva i ostale bankarske poslove.

Sjedište Banke je u Podgorici, ulica Vaka Đurovića bb. Na dan 31. decembra 2017. godine Banku čini Centrala sa sjedištem u Podgorici, jedanaest filijala (Podgorica - dvije filijale, Bar, Nikšić, Herceg Novi, Budva, Kotor, Tivat, Berane, Bijelo Polje, Pljevlja), pet ekspozitura (Podgorica, Mojkovac, Andrijevica, Plav i Ulcinj) i šest šaltera (Podgorica - dva šaltera, Žabljak, Topla, Radanovići i Rožaje). Osim pomenutih organizacionih jedinica, Banka ima i predstavništva u Beogradu i na Kipru, dok je predstavništvo u Prištini ugašeno 01. marta 2016. godine.

Na dan 31. decembra 2017. godine Banka ima 206 zaposlenih radnika (31. decembra 2016. godine: 213 zaposlenih).

Banka je član Atlas Grupe, koja posluje na prostorima Crne Gore, Srbije i Kipra. Članice ove grupe u Crnoj Gori su sljedeća privredna društva: Atlas Mont fond a.d., Podgorica, Atlas life a.d., Podgorica, Atlas banka a.d., Podgorica, Atlas penzija a.d., Podgorica, Aqua Monte d.o.o., Podgorica, CG Broker-diler a.d., Podgorica, Atlas Invest d.o.o., Podgorica, HTP Atlas Hotel Group a.d., Bar, Invest Banka Montenegro a.d., Podgorica, Jadranski sajam a.d., Budva, Montenegro express a.d., Budva, RTV Atlas d.o.o., Podgorica i Univerzitet Mediteran.

Na dan 31. decembra 2017. godine, Banka ima značajan uticaj nad sljedećem pravnim licima, čija konsolidacija nije izvršena u prezentiranim pojedinačnim finansijskim iskazima:

<u>Naziv pravnog lica</u>	<u>% učešća u kapitalu</u>
Atlas life a.d., Podgorica	36,22%
Atlas penzija a.d., Podgorica	29,54%

1. Osnivanje i poslovanje Banke (Nastavak)

Članovi Odbora direktora Banke, na dan 31. decembra 2017. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
Zoran Grubišić	Predsjednik
Marko Nikolić	Potpredsjednik
Ramo Bralić	Potpredsjednik
Marko Jovanović	Član
Dejan Erić	Član

Članovi Odbora za reviziju Banke na dan 31. decembra 2017. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
Ratimir Jovićević	Predsjednik
Dragica Đekić	Član
Predrag Vujović	Član

Izvršni direktori Banke na dan 31. decembra 2017. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Ključno područje</u>
Marko Nikolić	Glavni izvršni direktor
Olga Bogdanović	Izvršni direktor za komercijalne poslove
Milijana Živković	Izvršni direktor za podršku

Na dan 31. decembra 2017. godine, Direktor Odjeljenja (Ovlašćeno lice) za praćenje propisa je Veselin Koprivica.

Na dan 31. decembra 2017. godine, Interni revizor je Mladen Dašić.

2. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih iskaza

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih iskaza

Pojedinačni finansijski iskazi (u daljem tekstu: „finansijski iskazi“) sastavljeni su u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji ("Službeni list Crne Gore", br. 69/05, 80/08, 32/11 i 52/16), Zakonom o bankama („Službeni list Crne Gore” br. 17/08, 44/10 i 40/11) i ostalim podzakonskim aktima.

Priloženi finansijski iskazi pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih iskaza banaka ("Službeni list Crne Gore", br. 15/2012 i 18/2013).

Ovi finansijski iskazi uključuju samo potraživanja, obaveze, rezultate poslovanja, promjene na kapitalu i novčane tokove Banke, isključujući zavisna pravna lica, odnosno ovi finansijski iskazi su sastavljeni na pojedinačnoj (nekonsolidovanoj) osnovi. Banka ne sastavlja konsolidovane finansijske iskaze na isti datum kao i pojedinačne finansijske iskaze.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, Međunarodni računovodstveni standardi („MRS“) i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI“) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine. Prilikom sastavljanja ovih finansijskih iskaza Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ali koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke, formatu prezentacije finansijskih iskaza, načinu prezentacije i evidentiranja naknada za odobravanje kredita, kao i na pojedinim drugim stvarima, razlikuju od zahtjeva MSFI i MRS primjenljivih na dan 31. decembra 2017. godine.

Zbog potencijalno značajnih efekata koje gore navedena pitanja mogu imati na realnost i objektivnost finansijskih iskaza Banke, priloženi finansijski iskazi se ne mogu tretirati kao finansijski iskazi sastavljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama. Banka je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore. Zvanična valuta u Crnoj Gori i funkcionalna valuta Banke je euro (EUR).

2.2. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza, a budući stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na: procjene iznosa rezervisanja po kreditima i kamatama, rezervisanja za depozite kod drugih banaka, rezervisanja za trajne uloge i vanbilansne stavke i korisni vijek trajanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina i opreme.

2.3. Načelo stalnosti poslovanja

Banka je za potrebe sastavljanja pojedinačnih finansijskih iskaza za 2017. godinu i za primjenu osnova za vrednovanje pojedinačnih bilansnih stavki primijenila pretpostavku o stalnosti poslovanja Banke u gledanoj budućnosti.

2. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih iskaza (Nastavak)

2.3. Načelo stalnosti poslovanja (Nastavak)

Banka se u svom poslovanju suočava sa nekoliko materijalnih neizvjesnosti, po osnovu kojih Rukovodstvo i vlasnici Banke preduzima određene mjere, kao što je objelodanjeno u nastavku:

- Rukovodstvo Banke je u januaru 2017. godine donijelo Plan mjera za ozdravljenje Banke, koji uključuje smanjenje opštih troškova, uspostavljanje koeficijenta solventnosti od minimalno 10% i druge mjere za poboljšanje stanja u Banci. Rukovodstvo Banke je posvećeno rješavanju indentifikovanih problema u poslovanju Banke i redovno izvještava Centralnu banku Crne Gore o ostvarenim rezultatima koji su definisani Planom.
- Banka je od većinskog akcionara dobila pismo podrške kojim se potvrđuje da je većinski akcionar spreman da pruži punu podršku u poslovanju Banke u narednom periodu, da nema planove likvidacije Banke, niti intencije smanjivanja kapitala Banke.
- Na sjednici br. 40/18, održanoj dana 03.08.2018. godine, Odbor direktora je razmatrao i prihvatio izjavu većinskog akcionara kojom se obavezao da će nadoknaditi EUR 15.206 hiljada, naplaćenih dana 12. jula 2018. godine na teret računa Banke, na osnovu presude Apelacionog suda Crne Gore po tužbi Kaspia Property Holdings. Izjava većinskog akcionara je proslijeđena Centralnoj banci Crne Gore.
- Na dan 31. decembar 2017. godine Banka je na ostalim finansijskim potraživanjima iskazala potraživanje prema Meintl banci, Austrija u iznosu od EUR 15.817 hiljada. Navedeno potraživanje je rezultat prodaje potraživanja koje je Banka imala od svog zavisnog pravnog lica Atlas bank ltd, Moskva. Dana 28. februara 2018. godine završen je postupak restruktuiranja potraživanja prema Meintl banci, Austrija u iznosu od EUR 15.817 hiljada, i to Ugovorom o izmjenama i dopunama br.1, kojim je definisana dinamika izmirenja obaveza u periodu od 10 godina sa otplatom u mjesečnim tranšama.
- Na dan 31. decembar 2017. godine Banka je na ostalim finansijskim potraživanjima iskazala potraživanje prema Bobar banci a.d. Bijeljina u iznosu EUR 1.001 hiljadu koja su na dan 31. decembar 2014. godine bila klasifikovana kao depozit. Nad Bobar bankom a.d. Bijeljina pokrenut je postupak stečaja 24. januara 2017. godine i Banka je prijavila svoja potraživanja. Kao rezultat činjenice da u ovom trenutku nije raspoloživo dovoljno informacija, trenutno nije moguće procijeniti ishod stečajnog postupka, kao ni stvarne ni potencijalne gubitke koje Banka može imati do završetka stečaja.
- Planom mjera za ozdravljenje Banke predviđena je i dokapitalizacija Banke u iznosu od EUR 10.000 hiljada do 30. novembra 2017. godine, kao i prodaja značajnog dijela nepokretnosti iz stečene aktive. U periodu od 04. jula - 24. jula 2017. godine realizovana je dokapitalizacija u iznosu od EUR 5.000 hiljada, od strane postojećih akcionara Atlas Capital Holding Limited, Kipar i Atlas invest d.o.o., Podgorica, a preostali iznos od EUR 5.000 hiljada, uplaćen je dana 30. maja 2018. godine od strane istih, već pomenutih, akcionara.
- Nepovoljno makroekonomsko okruženje uzrokovalo je probleme u pogledu naplate plasmana od strane Banke, i posledično rast ispravki vrijednosti kredita i potraživanja od klijenata, koji imaju efekat na koeficijent solventnosti Banke. Rukovodstvo aktivno pokušava da poboljša naplatu loših plasmana preduzimajući brojne aktivnosti uključujući preuzimanje kolaterala i restruktuiranje kredita.

Banka dominantno forsira rješavanje statusa problematičnih plasmana, a sa glavnim ciljem smanjenja nedostajućih rezervi u cilju održavanja koeficijenta solventnosti iznad propisanog nivoa. U tom smislu, Banka je stekla udjele, akcije i pokretnu imovinu u iznosu od EUR 20.117 hiljada, čime je zatvoren veći dio problematičnih kredita (EUR 14.893 hiljada) i ostalih potraživanja (EUR 5.224 hiljade), i na taj način osjetno je poboljšan kvalitet aktive i značajno smanjena ukupna izloženost prema svim licima povezanim sa Bankom.

2. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih iskaza (Nastavak)

2.3. Načelo stalnosti poslovanja (Nastavak)

- Na dan 31. decembra 2017.godine Banka je usaglasila sve pokazatelje poslovanja sa propisanim vrijednostima, osim limita ukupne izloženosti banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica. Razlog ove neusklađenosti je nemogućnost da se visok nivo novčanih sredstava u USD rasporedi na veći broj evropskih korespodentskih banaka, s obzirom na to da su pojedine od njih limitirane za promet USD od strane svojih američkih korespodentskih banaka, i ograničenih mogućnosti otvaranja računa kod drugih banaka, u odnosu na veličinu i rejting Banke i zemlje. Visok nivo novčanih sredstava je uslovljen visokim nivoom depozita klijenata E-commerce.
- U toku 2017. godine Banka je održavala likvidnost iznad propisanog minimuma. Dalje, Rukovodstvo Banke je kao jedan od ključnih poslovnih ciljeva za 2017. godinu definisalo održavanje visoko likvidne pozicije Banke.

Uzimajući u obzir navedene aktivnosti i mjere koje Banka sprovodi, Rukovodstvo Banke vjeruje da su ispunjeni uslovi da Banka nastavi poslovanja u doglednoj budućnosti i u skladu sa tim sastavi finansijske iskaze u skladu sa načelom nastavka poslovanja. Koeficijent solventnosti objelodanjen od strane Banke na dan 31. decembar 2017. godine iznosi 12,46%.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika

3.1. Konsolidacija

Ovi finansijski iskazi predstavljaju pojedinačne finansijske iskaze Banke u kojima nisu konsolidovani finansijski iskazi sljedećih zavisnih i pridruženih pravnih lica:

Naziv pridruženog Društva	Sjedište	Procenat učešća u kapitalu		Glavna djelatnost
		31. decembar 2017.	31. decembar 2016.	
Atlas life a.d., Podgorica	Podgorica	36,22%	36,22%	Poslovi osiguranja života
Atlas penzija a.d., Podgorica	Podgorica	29,54%	29,54%	Poslovi penzionog osiguranja

Banka nije na isti datum sastavila i pripremila i konsolidovane finansijske iskaze.

3.2. Prihodi i rashodi od kamata, naknada i provizija

Prihodi i rashodi od kamata, uključujući zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda. Metod efektivne kamatne stope je metod izračunavanja amortizovane vrijednosti finansijske imovine ili finansijskih obaveza i alokacije prihoda po osnovu kamate ili rashoda po osnovu kamate na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili prilive tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, tamo gdje je to izvodljivo, kraćeg perioda na sadašnju vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.2. Prihodi i rashodi od kamata, naknada i provizija (Nastavak)

Prihodi i rashodi od naknada nastali su pružanjem, odnosno korišćenjem bankarskih usluga, a u iskazu o ukupnom rezultatu se evidentiraju u trenutku pružanja, odnosno korišćenja usluga. Prihodi od naknada za odobravanje kredita se u skladu sa zahtjevima MRS 18 "Prihodi" i MRS 39 „Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje”, smatraju sastavnim dijelom kontinuiranog angažovanja kod rezultujućeg finansijskog instrumenta, i shodno tome razgraničavaju se i priznaju kao korekcija prinosa, proporcionalnim metodom. Proporcionalno razgraničavanje naknada se ne razlikuje materijalno od primjene metode efektivne kamatne stope.

3.3. Preračunavanje stranih valuta

(a) Transakcije i stanja

Transakcije u stranoj valuti se preračunavaju u funkcionalnu valutu primjenom deviznih kurseva važećih na dan transakcije. Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz izmirenja takvih transakcija i iz preračuna monetarnih sredstava i obaveza izraženih u stranim valutama na kraju godine, priznaju se u bilansu uspjeha.

(b) Funkcionalna i valuta izvještavanja

Stavke uključene u finansijske iskaze Banke se odmjeravaju korišćenjem valute primarnog privrednog okruženja u kom Banka posluje (funkcionalna valuta). Ovi finansijski iskazi su prikazani u eurima ("EUR") koji predstavljaju funkcionalnu valutu i valutu prikazivanja finansijskih iskaza Banke (izvještajna valuta).

3.4. Troškovi obezvređenja i rezervisanja

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Službeni list Crne Gore", br. 22/12, 55/12, 57/13 i 44/17), Banka počevši od 01. januara 2013. godine primjenjuje sopstvenu metodologiju za procjenu obezvređenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama. Shodno ovoj Odluci Banka je na teret rashoda iskazala ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama.

3.5. Lizing

Lizing Banke je klasifikovan kao operativni lizing. Plaćanja po osnovu ugovora o operativnom lizingu priznaju se ravnomjerno kao trošak perioda trajanja lizinga.

3.6. Oporezivanje

Tekući porez na dobit

Oporezivanje je sprovedeno u skladu sa zakonima Crne Gore. Banka plaća porez na dobit, porez na imovinu, poreze i doprinose na zarade i ostale poreze. Osnovicu poreza na dobit predstavlja oporeziva dobit poreskog obveznika. Oporeziva dobit se utvrđuje usklađivanjem dobiti u bilansu uspjeha. Stopa poreza je proporcionalna i iznosi 9% poreske osnovice (2016. godina: 9%).

Zakon o porezu na dobit utvrđuje da gubitak po osnovu poreskog bilansa u tekućoj godini ne može da se prenese unazad. Međutim, gubici po poreskom bilansu tekuće godine mogu da smanje oporezivu dobit budućeg perioda (izuzev ako gubitak proističe iz kapitalnih gubitaka ili dobitaka), ali u periodu ne dužem od 5 godina.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.6. Oporezivanje (Nastavak)

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proistekle iz razlike između poreske osnove potraživanja i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, i mogu se prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati poreska obaveza, koja će se iskoristiti do njihove vrijednosti iskazane u knjigama.

3.7. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

U iskazu o tokovima gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju gotov novac, sredstva kod Centralne banke Crne Gore, uključujući i obaveznu rezervu i sredstva na računima kod drugih banaka u zemlji i inostranstvu.

3.8. Krediti

Kreditni se procjenjuju u visini odobrenog plasmana umanjeno za iznos otplaćene glavnice kao i za iznos potencijalnih gubitaka koji je zasnovan na procjeni identifikovanih rizika po pojedinačnim plasmanima Banke u skladu sa Metodologijom za obračun ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama.

Za svrhu utvrđivanja amortizovane vrijednosti korišćena je ugovorena kamatna stopa koja buduću vrijednost gotovinskih tokova svodi na nominalnu vrijednost odobrenog kredita umanjeno za izvršene otplate glavnice.

Odluke o plasmanima zasnivaju se na informacijama o korisniku kredita, njegovom bonitetu, uz sagledavanje njegove ukupne zaduženosti.

Instrumenti obezbjeđenja naplate potraživanja utvrđuju se posebnom odredbom ugovora između Banke i komitentata. Kao instrument obezbjeđenja naplate potraživanja Banka prihvata mjenice, garancije, zaloge, hipoteke, fiducije i pokretne stvari.

Potencijalni gubici

Banka vrši procjenu, kreiranje i preispitivanje rezervisanja po osnovu rizika kojima je izložena u poslovanju, posebno rezervisanja vezana za gubitke koji mogu nastati po osnovu kreditnog rizika.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Službeni list Crne Gore", br. 22/12, 55/12, 57/13 i 44/17), Banka počevši od 01. januara 2013. godine primjenjuje sopstvenu metodologiju za procjenu obezvređenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama.

Kreditni Banke prikazani su u iznosu umanjeno za iznos potencijalnih gubitaka procijenjenih sopstvenom metodologijom za obračun ispravke vrijednosti bilansne aktive. Procjena se vrši pojedinačno i grupno. Ovako obračunata ispravka vrijednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama knjiži se na teret rashoda Banke.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.8. Krediti (Nastavak)

Potencijalni gubici (Nastavak)

Plasmani ili grupa plasmana smatra se djelimično ili u potpunosti nenaplativim ako, i samo ako, postoji objektivni dokaz nenaplativosti koji je rezultat jednog ili većeg broja događaja, pri čemu ovi događaji imaju mjerljiv uticaj na procijenjene buduće novčane tokove po osnovu naplate tih potraživanja.

U cilju obezbjeđenja razumnog, opreznog i pravovremenog utvrđivanja gubitaka, Banka identifikuje potraživanja i vanbilansne plasmane za koja će se obračun ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezervisanja po osnovu vanbilansnih stavki vršiti na pojedinačnoj osnovi (individualna procjena) i na grupnoj osnovi (Napomena 4.1.1).

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama je definisano, ako su ispunjeni uslovi za isključivanje potraživanja iz bilansa banke, banka je dužna da to potraživanje otpiše i da ga, u visini dugovanog iznosa, vodi u internoj evidenciji do okončanja postupka naplate. Isključivanje potraživanja iz bilansa banke nastaje, ako banka u postupku naplate potraživanja ocijeni da vrijednost potraživanja mjerena po amortizacionoj vrijednosti neće biti nadoknađena i da su, ispunjeni uslovi za prestanak priznavanja finansijskog sredstva, što uključuje i sljedeće slučajeve:

- za neobezbijedeno potraživanje kada je nad dužnikom otvoren stečajni postupak koji traje duže od jedne godine, ili ako dužnik kasni sa plaćanjem duže od dvije godine;
- za obezbijedeno potraživanje, kada dužnik kasni sa plaćanjem duže od četiri godine, odnosno ako banka u tom periodu nije primila nijednu uplatu od realizacije kolaterala.

3.9. Rezervacije za potencijalne gubitke

Pored vrednovanja stavki aktive i vanbilansnih stavki, na osnovu sopstvene metodologije, Banka je dužna da zavisno od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka, stavke aktive klasifikuje u jednu od sljedećih klasifikacionih grupa:

1. grupu A – „dobra aktiva“; U klasifikacionu grupu „A“ klasifikuje se kredit i druga potraživanja kod kojih postoje čvrsto dokumentovani dokazi da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu;
2. grupu B – „aktiva sa posebnom napomenom“, sa podgrupama „B1“ i „B2“. U klasifikacionu grupu „B“ (podgrupe „B1“ i „B2“) klasifikuje se kredit za koji postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali taj kredit mora biti predmet posebne pažnje banke, jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu njegove naplate;
3. grupu C – „substandardna aktiva“, sa podgrupama „C1“ i „C2“; U klasifikacionu grupu „C“ klasifikuje se kredit za koji postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu;
4. grupu D – „sumnjiva aktiva“; U klasifikacionu grupu „D“ klasifikuje se kredit za koji je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna; i
5. grupu E – „gubitak“. U klasifikacionu grupu E – „gubitak“ klasifikuje se kredit koje će biti u potpunosti nenaplativ, ili će biti naplaćen u neznatnom iznosu.

Iznos rezervi za potencijalne gubitke nije predviđen za plasmane Banke klasifikovane u kategoriju A. Procijenjeni iznos rezerve za potencijalne gubitke je obračunat primjenom procenata od 2% do 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% do 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.9. Rezervacije za potencijalne gubitke (Nastavak)

Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama, Banka je dužna da utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke, obračunatog u skladu sa Odlukom i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, izračunatog u skladu sa odredbama Odluke kojima se propisuje način vrednovanja stavki aktive primjenom usvojene Metodologije za obračun ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama. Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke predstavlja odbitnu stavku od sopstvenih sredstava Banke.

MSFI 9 „Finansijski instrumenti“

Vrednovanje stavki bilansne aktive u skladu sa MSFI 9

MSFI 9 – „Finansijski instrumenti“ zamjenjuje Međunarodni računovodstveni standard - MRS 39 „Finansijski instrumenti: priznavanje i odmjeravanje“ počevši od 1. januara 2018. godine.

U poređenju sa MRS 39, MSFI 9 uvodi novi model za klasifikaciju finansijskih instrumenata.

Standard MSFI 9 definiše uslove pod kojima finansijsko sredstvo može biti vrednovano po amortizovanoj vrednosti, odnosno postoje dva testa koja bi trebalo da budu ispunjena – test poslovnog modela i test karakteristika datog sredstva, šta za posledicu ima da se mijenja način mjerenja i iskazivanja mnogih finansijskih instrumenata u zavisnosti od njihove namjene i prirode. U skladu sa MSFI 9 sva finansijska sredstva se klasifikuju u dve grupe:

- dužnička finansijska sredstva (debt financial assets), odnosno sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti; i
- vlasnička sredstva (equity financial assets) za čije se vrednovanje koristi fer vrijednost.

Banka priznaje finansijsko sredstvo ili finansijsku obavezu u svojim finansijskim izvještajima onda kada postane jedna od ugovornih strana u samom instrumentu.

Pri početnom priznavanju Banka odmjerava finansijsko sredstvo po fer vrijednosti uvećanoj ili umanjenoj, za troškove transakcije koji se mogu direktno pripisati sticanju ili emitovanju finansijskog sredstva. Naknadno vrednovanje finansijskih sredstava vrši se po:

- amortizovanoj vrijednosti,
- fer vrijednosti, i to:
 - finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, i
 - finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat.

Klasifikacija kod navedenih kategorija se vrši polazeći od sledećih kriterijuma:

- način na koji se upravlja finansijskim sredstvima (business model koji odražava ciljeve koje menadžment želi ostvariti posjedovanjem datih finansijskih sredstava), i
- karakteristike ugovorenog novčanog toka datog finansijskog sredstva (novčani tokovi mogu biti takvi da ih čine samo prilivi po osnovu glavnice i kamata na neotplaćeni iznos glavnice, ali visina ugovorenih tokova gotovine može varirati u zavisnosti od drugih faktora, koji nemaju karakteristike kamate, kao što su tržišne cijene i dr.).

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.9. Rezervacije za potencijalne gubitke (Nastavak)

MSFI 9 „Finansijski instrumenti“ (Nastavak)

U slučaju poslovnog modela koji podrazumeva da se finansijska sredstva drže radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine i ako ugovorene tokove gotovine čine prilivi po osnovu naplate glavnice i kamate, koja odražava vremensku vrijednost i kreditni rizik povezan sa neotplaćenom glavnicom, takva finansijska sredstva se vrednuju po amortizovanoj vrednosti.

Po fer vrijednosti kroz bilans uspeha naknadno se vrednuju i finansijska sredstva koja su vlasnički instrumenti:

- koji se drže radi trgovanja
- derivati i
- ulaganja u nekotirane vlasničke instrumente.

Finansijska sredstva koja su vlasnički instrument, a za koje postoji namjera da se drže u dužem periodu, naknadno se vrednuju kao finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat.

Pri naknadnom procjenjivanju ovakve imovine promjene fer vrijednosti ne tangiraju rezultat, već se odražavaju preko ostalog ukupnog rezultata.

Testiranje na obezvređenje se vrši samo za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti i finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat.

MSFI 9 uvodi novi model za priznavanje gubitaka po osnovu umanjenja vrijednosti sredstava - Model očekivanih kreditnih gubitaka, u odnosu na Model nastalih kreditnih gubitaka prema MRS 39.

Model očekivanih kreditnih gubitaka, koji se odnosi na finansijska sredstva vrednovana po amortizovanoj vrednosti, zahteva računovodstveno obuhvatanje očekivanih kreditnih gubitaka i promjene u navedenim očekivanim kreditnim gubicima na svaki datum izvještavanja na način da odrazi promjene u kreditnom riziku od početnog priznavanja. Drugim riječima, više nije neophodno da se kreditni događaj desi da bi se priznao kreditni gubitak - obezvređenje.

U slučaju da su ispunjeni kriterijumi, odnosno da je identifikovano značajno povećanje rizika, očekivani gubici za period od 12 meseci zamjenjuju se očekivanim gubicima do dospijeca sredstva, odnosno za cio period trajanja instrumenta.

Obezvređenje u Banci

Obračunati očekivani kreditni gubici predstavljaju vjerovatnoćom ponderisane procjene kreditnih gubitaka (tj. sadašnja vrijednost svih manjkova gotovine) tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta, dok je sam manjak gotovine razlika između tokova gotovine koji pripadaju Banci po ugovoru i tokova gotovine koje Banka očekuje da primi.

Samim tim, za finansijska sredstva, kreditni gubitak je sadašnja vrijednost razlike između ugovornih tokova gotovine koji pripadaju Banci po ugovoru i tokova gotovine koje Banka očekuje da primi, dok je za nepovučene obaveze po odobrenom kreditu, kreditni gubitak sadašnja vrijednost razlike između ugovornih tokova gotovine koji pripadaju Banci ako imalac obaveze po zajmu povuče sredstva zajma i tokova gotovine koje Banka očekuje da primi ako se zajam povuče.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.9. Rezervacije za potencijalne gubitke (Nastavak)

MSFI 9 „Finansijski instrumenti“ (Nastavak)

U skladu sa navedenim, Banka obračunava na svaki datum izvještavanja ispravku vrijednosti u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom životnog vijeka, ako je kreditni rizik za taj finansijski instrument značajno porastao od početnog priznavanja, ili postoji identifikovan objektivni dokaz obezvređenja (finansijska sredstva u Nivou 2 i 3), odnosno po iznosu koji je jednak očekivanim dvanaestomjesečnim kreditnim gubicima za sve finansijske instrumente kod kojih kreditni rizik nije značajno porastao od početnog priznavanja (finansijska sredstva u Nivou 1).

Za potrebe obračuna ispravke vrijednosti očekivani dvanaestomjesečni kreditni gubici su dio očekivanih kreditnih gubitaka tokom roka trajanja i predstavljaju manjkove gotovine tokom roka trajanja koji će rezultirati ako se dogodi neizvršenje u roku od 12 meseci nakon datuma izvještavanja (ili kraći period, ako je očekivani rok trajanja finansijskog instrumenta kraći od 12 meseci), ponderisani vjerovatnoćom nastanka takvog neizvršenja.

Banka na svaki izvještajni period procjenjuje da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika za sve finansijske instrumente. Ukoliko se ispravka vrijednosti za finansijski instrument odmjerava po iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom životnog vijeka iz prethodnog izvještajnog perioda, ali se utvrdi na tekući datum izvještavanja da uslovi više nisu ispunjeni, Banka odmjerava ispravku vrijednosti po iznosu koji je jednak očekivanim dvanaestomjesečnim kreditnim gubicima na tekući datum izvještavanja.

U svakom izvještajnom periodu, odnosno u momentu procjene očekivanih kreditnih gubitaka za potrebe obračuna ispravke vrijednosti, Banka procjenjuje za sve finansijske instrumente pojedinačno (na nivou pojedinačne partije) da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika.

S tim u vezi Banka je identifikovala parametre čija identifikacija odražava povećanje rizika neizvršenja obaveza (default-a). Za potrebe analize, Banka je identifikovala niz kriterijuma koje koristi za potrebe procjene i koje koristi radi poređenja sa stanjem u momentu inicijalnog priznavanja finansijskog instrumenta u skladu sa MSFI 9. Identifikacija jednog ili više od identifikovanih indikatora može ukazivati da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika.

Neki od kriterijuma koji se mogu koristiti pri utvrđivanju da li postoji povećanje kreditnog rizika su dani materijalno značajnog kašnjenja, nenamjensko korišćenje sredstava, kršenje drugih ugovornih odredbi, promjena kreditnog rejtinga na niže, promjena u vrijednosti kolaterala, kašnjenje u kreditnom birou, dani blokade, postojeće ili predviđene nepovoljne promjene makroekonomskih pokazatelja, nepovoljne promjene u grani djelatnosti klijenta, promjene pravnog statusa kao i mnoge druge.

Banka za potrebe računanja ispravki i alociranje između nivoa kao glavni pokazatelj koristi dane kašnjenja. Da bi klijent prešao iz Nivoa 1 u Nivo 2 potrebno je 32 dana kašnjenja, dok je za Nivo 3 potrebno materijalno značajno kašnjenje od 91 dan, ili da je potraživanje restrukturirano zbog smanjenja boniteta klijenta.

Banka može premjestiti klijenta iz Nivoa 1 u Nivo 2, odnosno Nivo 3, ukoliko procjeni da je došlo do povećanja kreditnog rizika, iako ne postoje dani kašnjenja. Takođe može premjestiti klijenta iz Nivoa 3, odnosno Nivoa 2, u Nivo 1, ukoliko procjeni da je klijent zadovoljio potrebne uslove za Nivo 1, ili se radi o restrukturiranju koje nije proizvod smanjenja boniteta klijenta.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.9. Rezervacije za potencijalne gubitke (Nastavak)

MSFI 9 „Finansijski instrumenti“ (Nastavak)

Probability of default (PD), odnosno vjerovatnoća dužnika da će dospjeti u status default-a tokom perioda trajanja finansijskog instrumenta predstavlja jedan od osnovnih parametara koji se koristi u obračunu ispravke vrijednosti u skladu sa MSFI 9 i kao takav pretrpio je značajne promjene u odnosu na pristup obračunu istog za potrebe obračuna ispravke vrijednosti u skladu sa MRS 39.

U kontekstu višegodišnjih PD-eva, bitno je da se na pravi način napravi razlika između nekoliko tipova PD-eva. Zbog toga, svi dalje opisani tipovi PD-eva su dostupni kako na nivou pojedinačnog finansijskog instrumenta tako i na nivou internog rejtinga u okviru svakog od segmenata pojedinačno:

Marginalni PD se odnosi na vjerovatnoću default-a (bezuslovnu) koja će se desiti tačno u trenutku t . *Forward PD* (takođe i kao uslovni PD) se odnosi na vjerovatnoću default-a koja će se desiti u periodu t pretpostavljajući da nije bilo default-a između trenutka t_0 i početka perioda t . *Kumulativni PD* se odnosi na vjerovatnoću default-a koja će se desiti zaključno sa periodom t . Vjerovatnoća da će se realizovati default pre ili zaključno sa rokom dospjeća T odgovara lifetime PD, odnosno vjerovatnoći default-a za ceo period života finansijskog instrumenta. *Forward lifetime PD* se odnosi na uslovnu vjerovatnoću da će se desiti default u okviru intervala (t, T) uzimajući u obzir da nije bilo default-a između perioda t_0 početka perioda t .

Pristup Banke za izradu višegodišnjih PD-eva su generalno zasnovani na pristupu zasnovanom na tranzicionim matricama i uvažavaju potrebna prilagođavanja u vremenu (“Point in time”) i uzimanje u obzir budućih informacija o makroekonomskim uslovima (forward-looking), kako bi se obezbijedila usklađenost sa sa zahtjevima MSFI 9.

Polazna osnova u Metodologiji su migracione matrice koje Banka obračunava za svaki podsegment pojedinačno posmatrajući godišnje migracije klijenata iz rejting kategorija 1,2,3 i 4 u kategoriju default-a (po broju) za period od 30. septembra 2012. godine do 30. septembra 2017. godine. Migracije se posmatraju tako da prate godišnja kretanja.

Parametar Loss given default, odnosno LGD, predstavlja procjenu gubitka kod pojedinačnog finansijskog instrumenta, pod pretpostavkom dešavanja default-a, odnosno statusa neizmirenja obaveza. LGD predstavlja jednu od ključnih komponenti za obračun parametara kreditnog rizika u obračunu očekivanih kreditnih gubitaka.

Naime, u svojoj procjeni kreditnih gubitaka odmjerenih u skladu sa Metodologijom i IFRS 9, Banka želi da odrazi mogućnost naplate novčanih tokova kako iz redovnih novčanih tokova, ali i kolaterala i drugih sredstava obezbjeđenja, koji su direktno povezani sa finansijskim instrumentom. U tom smislu, Banka primjenjuje generalno koncept odvojenog LGD secured i LGDunsecured u zavisnosti od stepena obezbjeđenosti pojedinačnog plasmana.

Za potrebe obračuna LGD secured-a, odnosno očekivane stope gubitka nakon realizacije kolaterala, Banka uzima u obzir sve interno raspoložive kolaterale gdje postoji procjena o mogućoj naplativosti. U tom procesu, Banka se vodi istorijskim iskustvom o realizaciji kolaterala.

Za potrebe obračuna LGD-a unsecured-a, Banka prati naplatu slučajeva u default-u i identifikuje izvore iz kojih je došlo do iste. U te svrhe, odvojeno se posmatra svaki ulazak potraživanja u status neizmirenja obaveza i hronološki se identifikuju sve naplate po tom osnovu.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.9. Rezervacije za potencijalne gubitke (Nastavak)

MSFI 9 „Finansijski instrumenti“ (Nastavak)

U nedostatku historije naplate, Banka za potrebe obračuna ispravke vrijednosti primjenjuje LGD od 45% za izloženosti prema državama i finansijskim organizacijama, u skladu sa bazelskom regulativom. Ipak, pored primijenjenih pokazatelja, Banka će pratiti i potvrditi u kojoj meri utvrđeni i primijenjeni LGD faktori odgovaraju stvarnoj realizaciji gubitaka u odgovarajućim segmentima.

3.10. Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju obuhvataju hartije od vrijednosti koje nije moguće klasifikovati kao finansijska sredstva kojima se trguje, ni kao finansijska sredstva koja se drže do dospijea i sastoje se od ulaganja u kapital drugih pravnih lica.

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju čine akcije zatvorenog investicionog fonda i investicione jedinice otvorenog investicionog fonda i druge hartije namijenjene prodaji, a koje se inicijalno priznaju po nabavnoj vrijednosti. Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju se iskazuju po fer vrijednosti. Fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se kotiraju na berzi zasniva se na tekućim cijenama ponude. Nerealizovani dobitci i gubici po osnovu hartija raspoloživih za prodaju evidentiraju se u okviru rezervi, dok se hartija od vrijednosti ne proda, naplati ili na drugi način realizuje, ili dok ta hartija od vrijednosti nije trajno obezvrijeđena. Kada se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju otuđe ili kada im se umanjuje vrijednost, kumulirane korekcije fer vrijednosti priznate u okviru kapitala evidentiraju se u bilansu uspjeha.

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju koje se ne kotiraju na berzi, vrednovane su po tržišnoj vrijednosti osim kada su okolnosti takve da se fer vrijednost ne može pouzdano odrediti. U tom slučaju, vrednovanje se vrši po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ispravku vrijednosti

3.11. Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijea

Ulaganja koja se drže do dospijea predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplatama i fiksnim dospjećem, i za koja rukovodstvo Banke ima pozitivnu namjeru i sposobnosti da ih drži do roka dospijea. Ove hartije od vrijednosti su priznate po amortizovanoj vrijednosti umanjenoj za procijenjene gubitke po osnovu obezvredjenja. Ukoliko Banka prodaje više od beznačajnog iznosa investicije koja se drži do dospijea, čitava kategorija ulaganja se obilježava i reklasifikuje kao raspoloživa za prodaju.

3.12. Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala

Ulaganja u vlasničke finansijske instrumente, koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti, priznaju se po trošku ulaganja (nabavnoj vrijednosti), umanjenoj za eventualno obezvredjenje koje odražava smanjenje vrijednosti uslijed nastalih gubitaka u poslovanju pravnog lica.

3.13. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna sredstva

Nekretnine, postrojenja i oprema su na dan 31. decembra 2017. godine iskazani po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.13. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna sredstva (Nastavak)

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se poslovni prostor i ostala fiksna aktiva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

Građevinski objekti	2%
Kompjuteri	30%
Namještaj i oprema	7% - 20%
Nematerijalna sredstva	20% - 33%

Obračun amortizacije počinje kada se sredstva stave u upotrebu. Nije bilo promjena u stopama amortizacije u odnosu na uporednu izvještajnu godinu.

3.14. Obezvredjenje materijalne i nematerijalne imovine

Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknativ iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvredjenja. Ukoliko je nadoknativ iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknativne vrijednosti.

Gubitak po osnovu obezvredjenja vrijednosti imovine priznaje se kao rashod tekućeg perioda i iskazuje se u okviru ostalih rashoda. Ako naknadno dođe do situacije da gubitak zbog obezvredjenja priznat u ranijim godinama ne postoji ili se smanjio, vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njegovoj nadoknativnoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvredjavanja sredstava.

Rukovodstvo Banke smatra da ukupna vrijednost materijalne i nematerijalne imovine sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine nije precijenjena.

3.15. Stečena aktiva

Zemljište, građevinski objekti i oprema nad kojima je Banka stekla vlasništvo po osnovu naplate potraživanja (koja ne ispunjavaju uslove priznavanja u okviru pozicije sredstva namijenjena prodaji u skladu sa zahtjevima MSFI 5) iskazuju se na poziciji "Ostala poslovna potraživanja".

Banka evidentira primljena sredstva po vrijednosti neotplaćene glavnice i pripadajućih kamata i drugih naknada u momentu sticanja prava.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva ("Službeni list Crne Gore", br. 24/2009, 66/2010, 58/2011, 61/2012, 13/2013, 51/2013, 16/15i 82/17) ukupna ulaganja banke u nepokretnosti i osnovna sredstva ne smiju biti veća od iznosa osnovnog kapitala banke, izračunatog prije uključivanja iznosa u skladu sa navedenom odlukom. Izuzetno, banka može imati ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva i iznad nivoa osnovnog kapitala, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi iznos osnovnog kapitala banke izračunat u skladu sa stavom 1 ovog člana, banka tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju osnovnog kapitala banke; i
- nakon umanjenja osnovnog kapitala banke, nivo sopstvenih sredstava i koeficijent solventosti banke prelaze zakonom propisani minimum.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.15. Stečena aktiva (Nastavak)

Na osnovu člana 4. Odluke o minimalnim standardima za ulaganje banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva utvrđuje se sledeće: Za nepokretnost koju je stekla u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja duga, u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije nad dužnikom Banke, u postupku reorganizacije dužnika u skladu sa propisima kojima se uređuje stečaj, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja, Banka je dužna da pri obračunavanju ukupnog iznosa ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva u obračun uključi vrijednost te nepokretnosti minimalno u sljedećim procentima:

- 0%, ako od dana sticanja nepokretnosti nije proteklo više od četiri godine;
- 30%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od četiri, ali ne više od pet godina;
- 50% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo pet, ali ne više od šest godina; i
- 75%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od šest godina.

3.16. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada:

- Banka ima važeću zakonsku ili ugovorenu obavezu koja je rezultat prošlih događaja;
- kada je u većoj mjeri vjerovatno da će podmirenje obaveze iziskivati odliv sredstava;
- kada se pouzdano može procijeniti iznos obaveze.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti očekivanih izdataka potrebnih za izmirenje obaveza. Rezervisanja se razmatraju na datum svakog iskaza o finansijskoj poziciji i prilagođavaju tako da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ako više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji predstavlja ekonomske koristi biti potreban za namirenje date obaveze, rezervisanje se ukida preko bilansa uspjeha.

Banka ne priznaje rezervisanje po osnovu potencijalnih obaveza dok ne potvrdi da li ima sadašnju obavezu koja može da dovede do odliva resursa koji predstavljaju ekonomske koristi ili ako pouzdana procjena ne može da se napravi, te se u tom slučaju objelodanjuje.

3.17. Naknade zaposlenima

Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto zarada zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Obaveze po osnovu otpremnina

U skladu sa Zakonom o radu, Banka je u obavezi da isplati naknadu zaposlenima prilikom odlaska u penziju. Dugoročne obaveze po osnovu rezervisanja po osnovu otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjenih uslova predstavljaju sadašnju vrijednost očekivanih budućih isplata zaposlenima utvrđenu aktuarskim odmjeravanjem, sa sljedećim pretpostavkama: diskontna stopa 10%, rast zarada 3%, stopa fluktuacije zaposlenih 5% (2016. godina: diskontna stopa 10%, rast zarada 3%, stopa fluktuacije zaposlenih 5%).

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.18. Finansijske obaveze – Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti umanjenoj za nastale troškove transakcije. Obaveze za kredite se naknadno iskazuju po amortizovanoj cijeni. Sve razlike između ostvarenog priliva (umanjenoj za troškove transakcije) i vrijednosti otplata, priznaju se u bilansu uspjeha u periodu korišćenja kredita primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.19. Pravična (fer) vrijednost

MSFI 13 „Odmjeravanje fer vrijednosti“ predviđa objelodanjivanje pravične (fer) vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza u napomenama uz finansijske iskaze. Za navedene potrebe, pravična (fer) vrijednost je definisana kao vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva odnosno platila za izmirenje obaveze u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima.

Obaveza Banke je da objelodani sve informacije u vezi sa fer vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i fer vrijednosti. MSFI 13 zahtijeva objelodanjivanje mjerenja fer vrijednosti prema sljedećim hijerarhijskim nivoima:

- kotirane cijene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za ista sredstva ili iste obaveze (Nivo 1);
- informacije, osim kotiranih cijena uključenih u nivo 1, koje su zasnovane na dostupnim tržišnim podacima za sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. cijene) ili indirektno (tj. izvedene iz cijena) (Nivo 2). Ova kategorija podrazumijeva: tržišne kamatne stope, tržišne kotacije CDS (credit default swap), tržišne cijene obveznica sa primarnih aukcija ili tržišnih deviznih kurseva pri određivanju vrijednosti instrumenata, i
- informacije o sredstvu ili obavezi koje nijesu zasnovane na dostupnim tržišnim podacima (Nivo 3). Ova kategorija uključuje sve instrumente za koje informacija o vrijednosti inputa nije direktno ili indirektno mjerljiva na tržištu.

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu zasniva se na kotiranim tržišnim cijenama na dan bilansa stanja. Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu utvrđuje se različitim tehnikama procjene. Banka primjenjuje različite metode i utvrđuje pretpostavke koje se zasnivaju na tržišnim uslovima koji postoje na datum bilansa stanja. Te metode uključuju kotirane tržišne cijene ili kotirane cijene za slične instrumente, te procijenjene diskontovane vrijednosti novčanih tokova.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata, i zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu (fer) vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u uslovima nepostojanja aktivnog tržišta, kako to zahtijevaju MRS i MSFI. Po mišljenju rukovodstva, iznosi objelodanjeni u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja. Za iznos identifikovanih procijenjenih rizika da knjigovodstvena vrijednost neće biti realizovana, vrši se obezvređenje vrijednosti na osnovu odluke rukovodstva Banke.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.20. Transakcije sa povezanim licima

Prema definiciji MRS 24 “Objelodanjivanja povezanih strana“ povezane strane su strane koje predstavljaju:

- društva koja direktno ili indirektno putem jednog ili više posrednika kontrolišu izvještajno društvo ili su pod njegovom kontrolom, odnosno koja izvještajno društvo kontrolišu zajedno s drugim subjektima;
- pridružena društva u kojima Banka ima značajan uticaj, a koja nisu ni povezano lice, niti zajedničko ulaganje investitora;
- fizičke osobe koje direktno ili indirektno imaju pravo glasa u Banci koje im omogućava značajan uticaj na Banku, kao i bilo koji drugi subjekt za koji se očekuje da će uticati ili biti pod uticajem povezane osobe u poslovanju sa Bankom;
- rukovodioci na ključnim položajima, odnosno osobe koje imaju ovlaštenja i odgovornosti za planiranje, usmjeravanje i kontrolisanje aktivnosti Banke, uključujući direktore i ključno rukovodstvo.

Prilikom posmatranja svake moguće transakcije sa povezanom stranom pažnja je usmjerena na suštinu ekonomskih odnosa, a ne samo na pravni oblik. Na osnovu odredbi Zakona o bankama („Službeni list Crne Gore“ 17/08, 44/10 i 40/11), član 3 Pojmovnik, lica povezana sa bankom su:

- članovi organa banke, akcionari, zaposleni u banci, kao i članovi njihove uže porodice (bračni drug i djeca);
- pravno lice u kojem lice koje ima kvalifikovano učešće u banci takođe ima kvalifikovano učešće;
- pravno lice u kojem jedno od lica (koji su naprijed navedeni) ima značajan uticaj ili je lice direktor ili član odbora direktora ili drugog odgovarajućeg organa tog pravnog lica; i
- lice koje ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od najmanje 50% u pravnom licu koje ima kvalifikovano učešće u banci.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom)

4.1. Upravljanje rizicima

Banka kontinuirano upravlja svim rizicima kojima je izložena u svom poslovanju. Osnov upravljanja rizicima je postavljen u Bančnim strategijama, politikama, procedurama i metodologijama. Navedenim aktima Banke uspostavlja se sistem identifikacije, mjerenja, praćenja i izvještavanja inherentnih rizika poslovanja, definišu odgovarajući limiti i kontrole za upravljanje istima. Interni akti iz domena upravljanja rizicima su predmet redovne kontrole i ažuriranja u cilju adekvatnog odgovora na promjene nastale u poslovanju Banke, odnosno na konkurentnom tržištu bankarskih proizvoda i usluga.

Odjeljenje za upravljanje rizicima je odgovorno za praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima i usaglašenost sa internim aktima iz oblasti upravljanja rizicima, o čemu na detaljan način mjesečno izvještava Odbor direktora i Odbor za reviziju. Pored toga, za praćenje sistema upravljanja pojedinim rizicima nadležan je i ALCO Komitet (Komitet za upravljanje aktivom i pasivom), kao i Izvršni direktori ključnih područja poslovanja u svom domenu.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

Banka prepoznaje sledeće materijalne rizike kojima je izložena u svom poslovanju:

- Kreditni rizik;
- Tržišni rizici;
- Rizik kamatne stope iz bankarske knjige;
- Rizik likvidnosti;
- Operativni rizik;
- Rizik zemlje;
- Rizik koncentracije; i
- Ostali rizici.

4.1.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka u poslovanju banke zbog dužnikovog neispunjavanja obaveza prema banci. Navedena definicija uključuje i rizik druge strane, emitenta i plasmana. Svojom kreditnom politikom Banka utvrđuje mjerila u okviru kojih želi da vrši svoje poslovanje, kao i ključne parametre kojima se reguliše način na koji se kreditne usluge i proizvodi strukturiraju, odobravaju, obezbjeđuju i vode, a sve u cilju adekvatnog praćenja, održavanja i upravljanja kreditnim portfolijom Banke.

Dugoročne i kratkoročne kredite Banka odobrava u skladu sa zakonom: pravnim licima (velikim i značajnim privrednim i vanprivrednim subjektima, malim i srednjim preduzećima u zemlji i inostranstvu), javnom sektoru (Vladi, opštinama, javnim preduzećima, pravosudnim i upravnim organima i drugim organizacijama i zajednicama), preduzetnicima, fizičkim licima, fondovima i drugim finansijskim institucijama.

Dugoročni krediti se mogu odobravati za: finansiranje izgradnje objekata, ili rekonstrukcije ili adaptacije objekata, finansiranje drugih investicionih projekata, poljoprivredna gazdinstva, finansiranje infrastrukturnih objekata, kupovinu nepokretnosti, kupovinu mehanizacije i opreme, finansiranje proizvodnje, trgovine, turizma i drugih privrednih grana, kupovinu, prodaju i naplatu potraživanja, finansijski lizing, potrošačke kredite, refinansirajuće kredite, studentske kredite, za kupovinu automobila i druge vrste kredita za fizička lica, specijalnih aranžmana u saradnji sa Fondom za razvoj – Krediti za razvoj malih i srednjih preduzeća i Direkcijom za razvoj malih i srednjih preduzeća, revolving kredite, hipotekarne kredite i druge plasmane u skladu sa pozitivnim propisima i poslovnom politikom Banke.

Kratkoročni krediti se mogu odobravati za proizvodnju, trgovinu, turizam i druge privredne grane, kupovinu, prodaju i naplatu potraživanja, finansijski lizing, gotovinske nenamjenske kredite za fizička lica, bezgotovinske namjenske kredite za fizička lica (refinansirajuće kredite za kupovinu automobila, u saradnji sa firmama za kupovinu robe široke potrošnje, penzionerske kredite i druge vrste kredita) i druge plasmane u skladu sa pozitivnim propisima i poslovnom politikom Banke.

U poslovima sa pravnim licima, Banka je fokusirana na velike i značajne privredne i vanprivredne subjekte, kao i na mala i srednja preduzeća (SME). U poslovima sa fizičkim licima Banka odobrava kredite fizičkim licima koji ispunjavaju uslove vezane za pojedine proizvode. U okviru slobodnih sredstava Banka odobrava kredite bankama i drugim finansijskim institucijama.

Banka kredite odobrava rezidentima i nerezidentima.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Banka svojim deponentima i drugim pravnim i fizičkim licima izdaje garancije i druge oblike jemstva, u domaćoj i stranoj valuti, u skladu sa pozitivnim propisima, pod istim uslovima i postupku koji je Kreditnom politikom Banke predviđen za odobravanje kredita. Svojim komitentima Banka izdaje garancije u zemlji i inostranstvu.

Banka kupuje i prodaje kratkoročne i dugoročne hartije od vrijednosti na primarnom i sekundarnom tržištu kapitala, u skladu sa Zakonom o bankama, Zakonom o hartijama od vrijednosti i drugim pozitivnim propisima.

Na osnovu Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama, Banka je dužna da, za stavke bilansne aktive po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku, vrši procjenu obezvređenja kao i da te stavke klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu, i to u bruto iznosu.

Takođe, Banka ima obavezu da vrši klasifikaciju vanbilansnih stavki (garancije, date kreditne obligacije, avali, ostala jemstva, akreditivi i ostale vanbilansne obaveze) po pojedinim klasifikacionim kategorijama i u ukupnom iznosu.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.1. Kreditni rizik (Nastavak)

U nastavku je prikazan pregled bilansne aktive i vanbilansnih stavki za 2017. godinu:

Stavke aktive bilansa	Novčani kolateral	Ostali kolaterali	Klasifikacija					U hiljadama EUR
			A	B	C	D	E	Ukupno
Ukupni krediti i potraživanja	1.627	195.475	123.884	10.894	15.106	3.224	5.534	158.642
Kreditni od banaka i klijenata	1.624	195.475	56.932	10.782	13.251	2.398	4.241	87.604
Sredstva i depoziti kod banaka	-	-	67.142	-	-	-	-	67.142
Kamata	1	-	82	113	1.641	826	1.253	3.915
Potraživanja banke po neizmirenim akceptima, garancijama i mjenicama	-	-	-	-	28	-	31	59
Vremenska razgraničenja	2	-	(272)	(1)	186	-	9	(78)
Investicione HOV	-	-	18.293	-	-	-	-	18.293
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala i u zavisna preduzeća	-	-	2.103	-	-	-	-	2.103
Ostale stavke aktive u aktivi na koje se izdvajaju rezervacije	-	-	78	6	7	4	54	149
Aktiva na koju se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	1.627	195.475	144.358	10.900	15.113	3.228	5.588	179.187
Ukupno ispravka vrijednosti za kredite i ostale stavke aktive	-	-	(1.973)	(148)	(3.235)	(1.071)	(2.501)	(8.928)
Bilansna aktiva na koju se ne izdvajaju rezerve za potencijalne gubitke	-	-	86.109	-	-	-	-	86.109
Ukupno aktiva :	1.627	195.475	230.467	10.900	15.113	3.228	5.588	265.296
UKUPNA AKTIVA - UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI	1.627	195.475	228.494	10.752	11.878	2.157	3.087	256.368

Kolateral po kategorijama	A	B	C	D	E	UKUPNO
Kreditni ili dio kredita obezbijeđeni novčanim depozitom	1.627	-	-	-	-	1.627
Kreditni ili dio kredita obezbijeđeni ostalim kolateralom	135.133	24.775	23.971	5.366	6.230	195.475

Stavke aktive vanbilansa	Novčani kolateral	Ostali kolaterali	Klasifikacija					(000 EUR-a)
			A	B	C	D	E	Ukupno
Izdane garancije	210	8.095	7.892	1.823	48	-	-	9.763
Date kreditne obligacije (odobreni, a neiskorišćeni krediti)	374	-	8.104	329	18	7	-	8.458
Nepokrivena kreditna pisma (akreditivi)	-	-	170	-	-	-	-	170
Vanbilans na koji se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	584	8.095	16.166	2.152	66	7	-	18.391
Rezervisanja za gubitke po vanbilansu	-	-	(40)	(2)	(15)	(1)	-	(58)
Vanbilansna aktiva na koje se ne izdvajaju rezerve za potencijalne gubitke	-	-	220.542	-	-	-	-	220.542
Ukupno vanbilans	584	8.095	236.708	2.152	66	7	-	238.933

Kolateral po kategorijama	A	B	C	D	E	UKUPNO
Vanbilansne stavke obezbijeđene novčanim depozitom	584	-	-	-	-	584
Vanbilans obezbijeđen drugim validnim kolateralom	6.842	1.253	-	-	-	8.095

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.1. Kreditni rizik (Nastavak)

U nastavku je prikazan pregled bilansne aktive i vanbilansnih stavki za 2016. godinu:

Stavke aktive bilansa	Novčani kolateral	Ostali kolaterali	Klasifikacija					U hiljadama EUR
			A	B	C	D	E	Ukupno
Ukupni krediti i potraživanja	1.743	244.460	115.946	25.274	16.533	1.826	2.092	161.671
Kreditni od banaka i klijenata	1.735	244.460	66.473	23.199	13.892	1.192	1.677	106.433
Sredstva i depoziti kod banaka	-	-	49.566	-	-	-	-	49.566
Kamata	6	-	264	2.092	2.499	634	409	5.898
Potraživanja banke po neizmirenim akceptima, garancijama i mjenicama	-	-	-	-	53	-	6	59
Vremenska razgraničenja	2	-	(357)	(17)	89	-	-	(285)
Investicione HOV	-	-	8.051	-	-	-	-	8.051
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala i u zavisna preduzeća	-	-	2.086	-	-	-	-	2.086
Ostale stavke aktive u aktivi na koje se izdvajaju rezervacije	-	-	116	21	27	3	38	205
Aktiva na koju se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	1.743	244.460	126.199	25.295	16.560	1.829	2.130	172.013
Ukupno ispravka vrijednosti za kredite i ostale stavke aktive	-	-	(1.080)	(1.441)	(2.651)	(587)	(817)	(6.576)
Bilansna aktiva na koju se ne izdvajaju rezerve za potencijalne gubitke	-	-	93.963	-	-	-	-	93.963
Ukupno aktiva :	1.743	244.460	220.162	25.295	16.560	1.829	2.130	265.976
UKUPNA AKTIVA - UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI	1.743	244.460	219.082	23.854	13.909	1.242	1.313	259.400

Kolateral po kategorijama	A	B	C	D	E	UKUPNO
Kreditni ili dio kredita obezbijeđeni novčanim depozitom	1.743	-	-	-	-	1.743
Kreditni ili dio kredita obezbijeđeni ostalim kolateralom	180.234	37.271	22.218	1.337	3.400	244.460

Stavke aktive vanbilansa	Novčani kolateral	Ostali kolaterali	Klasifikacija					(000 EUR-a)
			A	B	C	D	E	Ukupno
Izdane garancije	231	14.101	11.274	2.028	8	-	-	13.310
Date kreditne obligacije (odobreni, a neiskorišćeni kreditni)	360	-	7.391	31	10	5	2	7.439
Vanbilans na koji se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	591	14.101	18.665	2.059	18	5	2	20.749
Rezervisanja za gubitke po vanbilansu	-	-	(47)	(1)	(3)	-	-	(51)
Vanbilansna aktiva na koje se ne izdvajaju rezerve za potencijalne gubitke	-	-	288.776	-	-	-	-	288.776
Ukupno vanbilans	591	14.101	307.441	2.059	18	5	2	309.525

Kolateral po kategorijama	A	B	C	D	E	UKUPNO
Vanbilansne stavke obezbijeđene novčanim depozitom	591	-	-	-	-	591
Vanbilans obezbijeđen drugim validnim kolateralom	13.536	565	-	-	-	14.101

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Pregled izloženosti po kreditnim kategorijama ukupnih kredita i potraživanja (bez investicionih hartija od vrijednosti, investicija u pridružena preduzeća i ostale stavke aktive) za 2017. i 2016. godinu prikazan je u narednoj tabeli:

Kategorija rizika	31. decembar 2017. godine					31. decembar 2016. godine					
	Bruto izloženost	Rezerva za potencijalne kreditne gubitke		Ispravka	Neto krediti (bruto krediti-rezerve)	Neto krediti (bruto krediti-Ispravka)	Bruto izloženost	Rezerva za potencijalne kreditne gubitke		Neto krediti (bruto-rezerve)	Neto krediti (bruto krediti-Ispravka)
E	5.534	5.534	2.498	-	3.036	2.092	2.091	816	1	1.276	
D	3.224	2.259	1.071	965	2.153	1.826	1.278	587	548	1.239	
C	15.106	3.817	3.232	11.289	11.874	16.533	3.956	2.649	12.577	13.884	
B	10.894	421	148	10.473	10.746	25.274	1.336	1.439	23.938	23.835	
A	123.884	1	479	123.883	123.405	115.946	-	650	115.946	115.296	
	158.642	12.032	7.428	146.610	151.214	161.671	8.661	6.141	153.010	155.530	

Pregled pokrivenosti kredita i izdatih garancija kolateralima (hipoteke, zaloge i HOV):

Izloženost	31. decembar 2017. godine			31. decembar 2016. godine		
	Bruto izloženost	Procijenjena vrijednost kolaterala	Pokrivenost	Bruto izloženost	Procijenjena vrijednost kolaterala	Pokrivenost
AKTIVNI KREDITI						
Pravna lica	125.730	186.443	148,29%	124.417	247.196	198,68%
Fizička lica	29.681	21.902	73,79%	33.081	21.794	65,88%
Overdraft	573	-	-	626	-	-
Kreditne kartice	2.658	387	14,56%	3.547	378	10,66%
	158.642	208.732	131,57%	161.671	269.368	166,61%
GARANCIJE	9.763	11.061	113,30%	13.310	18.631	139,98%
UKUPNO:	168.405	219.793		174.981	287.999	

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Koncentracija bruto plasiranih kredita po vrsti komitenta prikazana je u narednoj tabeli:

Vrsta klijenta	31. decembar 2017.		U hiljadama EUR 31. decembar 2016.	
	Iznos	Učešće (%)	Iznos	Učešće (%)
Jedinice lokalne samouprave i javne službe jedinica lokalne samouprave	1.563	1,79%	2.575	2,42%
Privredna društva u većinskom državnom vlasništvu	1.763	2,01%	1.843	1,73%
Privredna društva u privatnom vlasništvu	52.721	60,18%	66.440	62,42%
Preduzetnici	296	0,34%	254	0,24%
Fizička lica	28.486	32,52%	31.766	29,85%
Kreditne kartice (pravna i fizička lica)	2.658	3,03%	3.547	3,33%
Nevladine i druge neprofitne organizacije	117	0,13%	8	0,01%
UKUPNO:	87.604	100,00%	106.433	100,00%

Pregled restrukturiranih kredita u toku godine i načina restrukturiranja:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Produženje roka otplate za glavnica ili kamatu	7.401	20.693
Kapitalizovanje kamate po kreditu odobrenom dužniku	-	-
Ostale slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju dužnika	3.536	5.482
	10.937	26.175

Odgovornost za odobravanje kredita

Organi i lica za odobravanje kredita i kreditnih limita su: Odbor direktora, Glavni izvršni direktor, Izvršni direktor za komercijalu, Izvršni direktor za međunarodne poslove, Direktor sektora za privredu, Direktor sektora za poslove sa stanovništvom, Direktor Sektora za kartično poslovanje i alternativne kanale, Direktori filijala i Šefovi ekspozitura i šaltera Banke.

Odbor direktora je organ koji odobrava transakcije koje značajno utiču na strukturu bilansa i rizičnost poslovanja Banke, u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima, politikama i procedurama za upravljanje rizicima. Plasmani koje značajno utiču na strukturu bilansa i rizičnost poslovanja Banke su plasmani koji su jednaki i preko 10% sopstvenih sredstava banke.

Kredite i kreditne limite jednake i preko 10% sopstvenih sredstava Banke odobrava Odbore direktora Banke.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Odgovornost za odobravanje kredita (Nastavak)

Kredite i kreditne limite do 10% sopstvenih sredstava Banke odobravaju Glavni izvršni direktor Banke, Izvršni direktor za komercijalu i Izvršni direktor za međunarodne poslove (za kreditne limite po karticama).

Kredite i kreditne limite do EUR 50 hiljada ukupne izloženosti po klijentu odobravaju Direktor Sektora za privredu, Direktor Sektora za poslove sa stanovništvom i Direktor Sektora za kartično poslovanje i alternativne kanale (za kreditne limite po karticama), dok one preko EUR 50 hiljada navedena lica odobravaju uz prethodnu saglasnost i uz potpis na ugovoru od strane Glavnog izvršnog direktora Banke ili Izvršnog direktora za komercijalu, odnosno Izvršnog direktora za međunarodne poslove (za kreditne limite po karticama).

Kredite, kreditne limite i garancije do nivoa od EUR 30 hiljada po klijentu za pravna lica i preduzetnike, odnosno do EUR 10 hiljada ukupne izloženosti po klijentu za fizička lica, odobravaju Direktori filijala, a ugovor potpisuju Direktor filijale i kontrolor, odnosno lica koja ih zamjenjuju.

Direktori filijala odobravaju kredite, kreditne limite i garancije od EUR 30 hiljada do EUR 50 hiljada ukupne izloženosti po klijentu za pravna lica i preduzetnike, uz prethodnu saglasnost i uz potpis na ugovoru od strane Direktora sektora za privredu, Direktora sektora za poslove sa stanovništvom i Direktora sektora za kartično poslovanje i alternativne kanale (za kreditne limite po karticama), dok iznose preko EUR 50 hiljada ukupne izloženosti po klijentu odobravaju uz prethodnu saglasnost i uz potpis na ugovoru od strane Glavnog izvršnog direktora ili Izvršnog direktora za komercijalu, odnosno Izvršnog direktora za međunarodne poslove (za kreditne limite po karticama).

Kredite, kreditne limite i garancije do nivoa od EUR 10 hiljada po klijentu za pravna lica i preduzetnike, odnosno do EUR 5 hiljada ukupne izloženosti po klijentu za fizička lica, odobravaju Šefovi ekspozitura i šaltera, a Ugovor potpisuju Šefovi ekspozitura i šaltera i kontrolor, odnosno lica koja ih zamjenjuju.

Šefovi ekspozitura i šaltera odobravaju kredite i kreditne limite od EUR 10 hiljada do EUR 50 hiljada ukupne izloženosti po klijentu uz prethodnu saglasnost i uz potpisa na ugovoru od strane Direktora sektora za privredu, Direktora sektora za poslove sa stanovništvom i Direktora Sektora za kartično poslovanje i alternativne kanale (za kreditne limite po karticama), dok iznose preko EUR 50 hiljada ukupne izloženosti po klijentu odobravaju uz prethodnu saglasnost i uz potpis na ugovoru od strane Glavnog izvršnog direktora ili Izvršnog direktora za komercijalu, odnosno Izvršnog direktora za međunarodne poslove (za kreditne limite po karticama).

Kreditni odbor, kao stalno tijelo Odbora direktora, razmatra predloge (daje mišljenje) za odobravanje kredita/kreditnih limita, odnosno garancija (isključujući garancije ponude kao i kredite pokrivene novčanim depozitom) za izloženosti koje u ukupnom, po klijentu, prelaze iznos od EUR 30 hiljada za privredu, odnosno EUR 10 hiljada za stanovništvo.

Kreditni odbor svoje sjednice, zbog potrebe za hitnim odlučivanjem, može održavati telefonskim ili elektronskim putem. Za odobravanje kredita/garancija koji prelaze iznos od EUR 300 hiljada ukupne izloženosti po klijentu za privredu, odnosno EUR 50 hiljada ukupne izloženosti po klijentu za stanovništvo, u razmatranje se uključuje i Odjeljenje za upravljanje rizicima.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Odgovornost za odobravanje kredita (Nastavak)

Glavni izvršni direktor ili Izvršni direktor za komercijalne poslove, odnosno Izvršni direktor za međunarodne poslove (za kreditne limite po karticama), može (iz opravdanih razloga) za VIP klijente (pravna ili fizička lica) odobriti izdavanje garancija ili kredita i kreditnih limita po skraćenom postupku.

Svaka promjena bitnih elemenata Ugovora (restrukturiranje, refinansiranje i reprogram kredita i izmjene kolaterala), odnosno svaki oblik aneksiranja Ugovora o kreditu moraju biti razmatrani od strane Kreditnog odbora, odnosno Odbora direktora u skladu sa Kreditnom politikom.

Glavni Izvršni direktor i/ili Izvršni direktor za komercijalu i/ili Izvršni direktor za međunarodne poslove mogu, u slučajevima kada Kreditni odbor nije saglasan sa plasmanom, dostaviti Odboru direktora predlog kreditnog plasmana na izjašnjenje.

Principi i okvir upravljanja kreditnim rizikom

Opšti principi na kojima Banka zasniva upravljanje kreditnim rizikom formulisani su na sledeći način:

- odobravanje kredita na osnovu kojih se osigurava otplata. Na taj način Banka štiti svoj prihod od kreditnih gubitaka i drugih troškova održavanja problematičnih kredita;
- ulaganje bančinih sredstava na profitabilan način u kvalitetne kredite u cilju zaštite deponenata i za dobrobit akcionara;
- zadovoljavanje legitimne potrebe za kreditima na lokalnom tržištu i u okruženju u kojem Banka posluje;
- racionalnost u standardima odobravanja kredita;
- pažljivo i kontinuirano praćenje kreditnih odnosa koji se pogoršavaju; i
- izbjegavanje različitih oblika koncentracije izloženosti u okviru kreditnog portfolija.

Okvir upravljanja kreditnim rizikom sastoji se od sledećih aktivnosti:

- odobravanje kredita;
- analiza kreditnog zahtjeva;
- procjena kreditne sposobnosti zajmotražioca;
- analiza kolaterala;
- kreditni dosije;
- mjerenje kreditnog rizika;
- proces praćenja i kontrolisanja kreditnog rizika;
- postupanje sa nekvalitetnim kreditima;
- ublažavanje kreditnog rizika; i
- stresno testiranje.

Prije odobravanja kredita i drugih plasmana, Banka procjenjuje kreditnu sposobnost zajmotražioca, polazeći pri tom od odredbi Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama (u daljem tekstu: Odluka) i internih akata.

Nakon prijema zahtjeva za odobrenje kredita, Banka vrši analizu istog čime utvrđuje namjenu kredita, procjenjuje kreditnu sposobnost zajmotražioca, vrijednost i kvalitet založenog kolaterala, kao i uticaj drugih faktora koji su od značaja za mjerenje izloženosti kreditnom riziku u konkretnom slučaju (urednost u izmirivanju obaveza, tržišna pozicija zajmotražioca, i dr.).

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Odgovornost za odobravanje kredita (Nastavak)

Procjena kreditne sposobnosti podnosioca zahtjeva se utvrđuje na osnovu procjene Banke o sposobnosti i spremnosti dužnika da iz primarnih izvora blagovremeno i u potpunosti otplati svoj dug, procjene kvaliteta kolaterala i procjenom drugih relevantnih faktora. Primarnim izvorima otplate duga smatraju se naročito novčana sredstva ostvarena iz poslovnih i drugih aktivnosti dužnika.

Prije odobravanja kredita Banka procjenjuje vrijednost i pravnu valjanost kolaterala. Procjena kvaliteta kolaterala vrši se na osnovu njegove neto vrijednosti, tržišnih i drugih uslova za realizaciju tog kolaterala, uzimajući naročito u obzir rokove u kojima se kolateral može realizovati.

Banka je svojom Kreditnom politikom propisala sledeće instrumente obezbjeđenja kao prihvatljive:

- hipoteka/fiducija na nepokretnostima;
- garancija ili super garancija banke ili kreditno sposobnog pravnog lica;
- novčani kolateral;
- korporativno jemstvo;
- jemstvo Budžeta Crne Gore;
- lično jemstvo;
- zaloga na pokretnim stvarima (vozila, mašine, oprema i slično) ;
- zaloga na hartijama od vrijednosti;
- zaloga nakita, zlata i drugih dragocjenosti i sredstava u konvertibilnoj valuti deponovanih u sefovima Banke;
- cesija potraživanja prema trećim licima;
- solo akceptirana mjenica;
- mjenica sa avalom poslovnih banaka ili kreditno sposobnih privrednih društava;
- izjava solventnih žiranata, i
- na zahtjev Banke, kao dopunski instrument obezbjeđenja: osiguranje kredita i/ili osiguranje života i drugi zakonom predviđeni instrumenti.

Izuzetno, na predlog Glavnog izvršnog direktora i/ili Izvršnog direktora za komercijalu i/ili Izvršnog direktora za međunarodne poslove, kao jedino obezbjeđenje kreditnog plasmana mogu se prihvatiti mjenice i mjenična ovlašćenja.

Za svaki odobreni kredit Banka formira i održava uredan i potpun kreditni dosije, koji joj omogućava da hronološki prati konkretni kredit od momenta njegovog odobravanja sve do njegove konačne naplate ili regulisanja duga na neki drugi način. Pri tome, svaki kredit mora biti adekvatno i tačno dokumentovan. Kreditni dosije mora da sadrži svu dokumentaciju, podatke i informacije u skladu sa Kreditnom politikom, Procedurama za odobravanje kredita i zakonskim propisima (Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizima, Zakon o privrednim društvima, i drugi).

Pojedinačne izloženosti kreditnom riziku Banka mjeri na osnovu kreditne sposobnosti tražioca kredita, vrijednosti kolaterala i drugih faktora relevantnih za mjerenje izloženosti kreditnom riziku. Navedeno mjerenje Banka obavlja u skladu sa odgovarajućim odredbama pomenute Odluke.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Odgovornost za odobravanje kredita (Nastavak)

Prilikom procjenjivanja pojedinačnih izloženosti i ukupne izloženosti svog kreditnog portfolija, Banka između ostalog procjenjuje i izloženost kreditnom riziku koja je nastala usled promjena u ekonomskom ambijentu, nepovoljnih uslova poslovanja, naglog rasta bilansne aktive i drugih faktora.

Banka prati cjelokupnu strukturu i kvalitet kreditnog portfolija, kreditni rizik ukupnog portfolija i rizike pojedinačnih kredita i transakcija, pri čemu posebnu pažnju obraća na nekvalitetnu aktivu (kreditni klasifikovani u kategoriju C, D ili E). Sam proces praćenja pojedinačnog kredita obuhvata procjenu kreditne sposobnosti dužnika i lica koja su povezana sa dužnikom, kvaliteta kolaterala i urednosti dužnika u izmirivanju obaveza, tokom cijelog perioda trajanja pravnog odnosa koji predstavlja izloženost Banke.

Odjeljenje za upravljanje rizicima najmanje jednom mjesečno izvještava Odbor direktora, Odbor za reviziju, ALCO Komitet i menadžment Banke o upravljanju kreditnim rizikom.

Prilikom praćenja i kontrolisanja kreditnog rizika Banka posebnu pažnju obraća na nekvalitetne kredite, pod kojima se podrazumijevaju krediti koje je Banka klasifikovala u klasifikacionu kategoriju „C“, „D“ ili „E“. U tu svrhu Banka je usvojila sveobuhvatnu strategiju postupanja sa nekvalitetnim kreditima za period od tri godine, kao i godišnje operativne ciljeve u vezi sa smanjenjem nivoa nekvalitetnih kredita.

U svrhu ublažavanja kreditnog rizika, Banka koristi materijalnu kreditnu zaštitu i nematerijalnu kreditnu zaštitu. U svrhu ublažavanja kreditnog rizika po osnovu jedne izloženosti, Banka može koristiti više oblika materijalne i/ili nematerijalne kreditne zaštite.

Kod procjene rizičnosti ukupnog kreditnog portfolija Banka koristi i stresno testiranje. Ovim se postupkom identifikuju mogući događaji ili promjene ekonomskih uslova koji mogu imati negativan uticaj na izloženost Banke kreditnom riziku i procjenjuje sposobnost Banke da podnese takve promjene. Stresno testiranje se vrši najmanje na kvartalnom nivou, a po potrebi i češće. Stresno testiranje sprovodi Odjeljenje za upravljanje rizicima, dok stručne službe Banke definišu postupke koje treba preduzeti u slučajevima kada su rezultati stresnog testiranja nepovoljni po Banku.

Limiti izloženosti i velike izloženosti

U pogledu limita izloženosti, Banka usvaja minimalne limite izloženosti propisane Zakonom o bankama:

- ukupna izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica ne smije biti veća od 25% sopstvenih sredstava Banke;
- velikom izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica se smatra izloženost Banke koja je jednaka ili veća od 10% sopstvenih sredstava Banke; i
- zbir svih velikih izloženosti Banke ne smije biti veći od 800% sopstvenih sredstava Banke.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Limiti izloženosti i velike izloženosti (Nastavak)

Za izloženosti prema licima povezanim sa bankom, Banka primjenjuje sledeća ograničenja:

- ukupna izloženost Banke prema svim licima povezanih sa Bankom ne smije biti veća od 200% sopstvenih sredstava Banke;
- ukupna izloženost prema licu koje je član Odbora direktora, Odbora za reviziju ili je izvršni direktor, uključujući i članove njegove uže porodice, ne smije iznositi više od 2% sopstvenih sredstava Banke;
- ukupna izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom lica iz prethodnog stava (koje je član Odbora direktora, Odbora za reviziju ili je izvršni direktor), i/ili članova njegove uže porodice, ne smije iznositi više od 10% sopstvenih sredstava Banke;
- ukupna izloženost prema licu zaposlenom u Banci, a koje nije lice povezano sa Bankom, ne smije iznositi više od 1% sopstvenih sredstava Banke;
- ukupna izloženost prema akcionaru koji nema kvalifikovano učešće u Banci, uključujući tu i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tog akcionara, ne smije iznositi više od 10% sopstvenih sredstava Banke; i
- zbir ukupne izloženosti Banke prema sledećim licima ne smije iznositi više od 20% sopstvenih sredstava Banke:
 - akcionarima koji imaju kvalifikovano učešće u Banci, uključujući i izloženost;
 - prema pravnim licima koja su pod kontrolom tih akcionara;
 - pravnim licima koja kontrolišu lice koje kontroliše i Banku;
 - pravnim licima koje kontroliše Banka.

Vrednovanje i klasifikovanje stavki aktive

Vrednovanje stavki aktive

Banka za stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku, vrši procjenu obezvređenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke). Pored toga, Banka navedene stavke klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu.

Za ostale stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke Banka utvrđuje da li je po osnovu tih stavki izložena kreditnom riziku. Stavke za koje se utvrdi da Banku izlažu kreditnom riziku, klasifikuju se u odgovarajuću klasifikacionu grupu.

Banka je utvrdila internu metodologiju za procjenu obezvređenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama (u daljem tekstu: Metodologija). Metodologija se preispituje najmanje jednom godišnje i po potrebi prilagođava rezultatima preispitivanja, uz prilagođavanje pretpostavki na kojima je zasnovana.

Kvalitet aktive se procjenjuje najmanje tromjesečno, uz utvrđivanje postojanja objektivnog dokaza o obezvređenju stavki bilansne aktive, odnosno vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki i obračunavanje adekvatnog iznosa obezvređenja/vjerovatnog gubitka. Objektivnim dokazom u pomenutom smislu se smatraju podaci o jednom ili više nastalih događaja koji negativno utiču na sposobnost dužnika da uredno izvršava svoje obaveze prema Banci.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Vrednovanje i klasifikovanje stavki aktive (Nastavak)

Vrednovanje stavki aktive (Nastavak)

Pri obračunavanju iznosa obezvređenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki, Banka uzima u obzir i novčane tokove po osnovu kolaterala. Metodologijom je definisan način vrijednovanja kolaterala za koji Banka procjenjuje novčane tokove, kao i očekivani period realizacije tog kolaterala.

Procjena obezvrijeđenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki za pojedinačno značajna potraživanja se vrše na pojedinačnoj osnovi. Pojedinačno značajnim potraživanjem se smatra ukupna izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja je veća od EUR 50 hiljada. Procjena obezvrijeđenja bilansne aktive na pojedinačnoj osnovi obuhvata postojanje objektivnog dokaza o obezvrijeđenju, procjenu sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova i obračun iznosa tog obezvređenja, za svako pojedinačno potraživanje uključeno u ovu procjenu. Smatra se da postoji objektivni dokaz o obezvrijeđenju bilansne aktive na pojedinačnoj osnovi, ukoliko:

- finansijsko stanje dužnika ukazuje na znatne probleme u njegovom poslovanju;
- postoje podaci o neizmirenju obaveza, učestalom kašnjenju u otplati glavnice i/ili kamate, ili o neispunjavanju drugih ugovornih obaveza;
- zbog finansijskih teškoća dužnika, Banka bitno promijeni uslove otplate u odnosu na prvobitno ugovorene ili
- postane izvjesno da će nad dužnikom biti pokrenut stečajni postupak, postupak reorganizacije ili neki drugi slični postupak.

Procjena vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki na pojedinačnoj osnovi obuhvata procjenu nadoknadivosti budućih novčanih odliva za svaku preuzetu vanbilansnu obavezu i obračun iznosa vjerovatnog gubitka za svaku pojedinačnu vanbilansnu stavku uključenu u ovu procjenu.

Nenadoknadivim budućim novčanim odlivom smatra se nominalni iznos očekivanog odliva po osnovu vanbilansne obaveze umanjjen za iznos za koji se osnovano procjenjuje da će ga nadoknaditi druga ugovorna strana, ili će biti nadoknađen realizacijom kolaterala. Iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki je jednak sadašnjoj vrijednosti očekivanih nenadoknadivih budućih novčanih odliva po tim stavkama. Međutim, ukoliko se procijeni da će novčani odlivi nastati u roku kraćem od godinu dana u odnosu na datum obračuna iznosa vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki, iznos novčanih odliva se može utvrditi u iznosu koji je jednak tim odlivima.

Procjena na grupnoj osnovi se vrši za sva potraživanja kod kojih se obezvrijeđenje, odnosno vjerovatni gubici, ne mogu direktno vezati za ta potraživanja, ali se na osnovu iskustva može procijeniti da obezvrijeđenje/vjerovatni gubici postoje u okviru kreditnog portfolija. Procjena na grupnoj osnovi se vrši za:

- potraživanja za koja se prilikom procjene na pojedinačnoj osnovi utvrdi da ne postoji objektivni dokaz o obezvrijeđivanju/vjerovatnom gubitku, odnosno ako procjenom na pojedinačnoj osnovi nije utvrđen iznos obezvrijeđenja bilansne aktive/vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki; i
- potraživanja koja ne predstavljaju pojedinačno značajna potraživanja.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Vrednovanje i klasifikovanje stavki aktive (Nastavak)

Vrednovanje stavki aktive (Nastavak)

Kod procjene na grupnoj osnovi potraživanja se grupišu na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika koje odražavaju sposobnost dužnika da izmiruju svoje obaveze u skladu sa ugovorenim uslovima, prema jednom ili više kriterijuma, koji mogu biti: vrste proizvoda, urednost u izmirivanju obaveza, kreditni rejting, geografska područja, privredni sektor, vrste kolaterala, i dr.

Klasifikovanje stavki aktive

Klasifikacija stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki po osnovu kojih postoji izloženost kreditnom riziku, kao i obračun rezervacija za procijenjene gubitke, se vrši minimalno na mjesečnom nivou.

Prilikom klasifikacije stavki bilansne aktive, polazi se od sledećih kriterijuma:

- kreditna sposobnost dužnika;
- urednost dužnika u izmirivanju obaveza;
- kvalitet kolaterala; i
- drugi relevantni faktori.

Kreditna sposobnost dužnika se procjenjuje na osnovu sposobnosti i spremnosti dužnika da iz primarnih izvora otplate duga blagovremeno i u potpunosti izmiruje svoje obaveze prema Banci. Primarnim izvorom otplate duga smatraju se prvenstveno novčana sredstva iz poslovnih i drugih aktivnosti dužnika.

Kod procjene kreditne sposobnosti dužnika Banka vrši analizu pokazatelja poslovanja dužnika koji se odnose na:

- ročnu strukturu određenih elemenata aktive i pasive (kojom se pokazuje nivo likvidnosti dužnika), usklađenost izvora finansiranja i plasmana, uključujući i podatke o prometu na računu klijenta kod Banke i u sistemu, kao i podatke o eventualnim blokadama računa;
- novčane tokove sa aspekta izmirivanja obaveza, novčane tokove ostvarene u prethodnom periodu, kao i adekvatnost projektovanih novčanih tokova;
- stepen zaduženosti korisnika kredita, ročnost kredita, uticaj novoodobrenog kredita na ročnu strukturu, novčane tokove, troškove kamate, kao i pokazatelje kapitalizovanosti; i
- ukupne prihode iz poslovanja, kao i vanredne prihode i rashode korisnika kredita, koji utiču na profitabilnost i ostvarivanje finansijskog rezultata.

Kada dužnik kasni u izvršavanju svojih obaveza, kredit se ne može rasporediti u višu klasifikacionu (pod)grupu u zavisnosti od broja dana kašnjenja, u skladu sa Odlukom.

Vrijednost kolaterala se izračunava kao njegova neto vrijednost, pod kojom se podrazumijeva tržišna vrijednost kolaterala umanjena za sve troškove povezane sa realizacijom tog kolaterala.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Klasifikovanje stavki aktive (Nastavak)

Prilikom postupka klasifikacije stavki aktive, osim prethodno navedenih, obuhvataju se i drugi relevantni faktori, uključujući:

- informacije o opštem ekonomskom ciklusu;
- informacije o stanju i perspektivama privredne grane kojoj pripada dužnik;
- podaci o koncentraciji kredita u pojedinim privrednim granama i prema određenoj grupi korisnika kredita;
- tržišna pozicija dužnika;
- vlasničke i statusne promjene kod dužnika;
- korporativno upravljanje i sposobnost menadžmenta dužnika za ostvarivanje programa za koji dobijaju finansijsku podršku Banke;
- strukturiranost kredita;
- kompaktilnost namjene kredita sa djelatnošću dužnika; i
- usklađenost odobravanja kredita sa politikama i procedurama Banke.

U zavisnosti od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka, stavke aktive se klasifikuju u jednu od sledećih pet klasifikacionih grupa, u skladu sa odgovarajućom regulativom Centralne banke Crne Gore:

- grupa A - dobra aktiva;
- grupa B - aktiva sa posebnom napomenom (sa podgrupama B1 i B2);
- grupa C - substandardna aktiva (sa podgrupama C1 i C2);
- grupa D - sumnjiva aktiva; i
- grupa E – gubitak.

Slijedi tabela koja prikazuje date kredite i potraživanja po različitim kategorijama sa stanjem na dan 31. decembar 2017. godine i 31. decembar 2016. godine.

	<u>31.decembar.</u> <u>2017.</u>	<u>31.decembar.</u> <u>2016.</u>
Gotovinski nenamjenski krediti fizičkim licima	18.623	25.627
Namjenski krediti fizičkim licima	9.862	6.139
Kreditne kartice	2.658	3.547
Privredna društva i preduzetnici	54.780	68.537
Korisnici sredstava iz budžeta jedinice lokalne uprave	1.564	2.575
Nevladine i druge neprofitne organizacije	117	8
UKUPNO	<u>87.604</u>	<u>106.433</u>

4.1.2. Tržišni rizici

Pod tržišnim rizicima se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka po finansijskim instrumentima u bilansu i vanbilansu Banke, uzrokovana promjenama u kamatnim stopama, deviznim kursovima, cijenama, indeksima i/ili ostalim tržišnim faktorima koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata, kao i ostalim rizicima povezanim sa prometom finansijskih instrumenata na tržištu.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.2. Tržišni rizici (Nastavak)

Tržišni rizici obuhvataju pozicijske rizike, devizni rizik i tržišne rizike povezane sa kreditnim rizikom (rizik druge ugovorne strane i rizik poravnanja).

Pozicijski rizici obuhvataju cjenovni rizik i rizik kamatne stope. Cjenovni rizik predstavlja vjerovatnoću gubitaka uslijed promjene cijena finansijskih instrumenata, evidentiranih bilansno ili vanbilansno. Rizik kamatne stope predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka uslijed promjene kamatnih stopa.

Devizni rizik predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka po bilansnim i vanbilansnim pozicijama uslijed promjena deviznih kurseva i/ili neusklađenosti u nivou aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti. Deviznom riziku mogu biti izložene, kako bilansne tako i vanbilansne stavke, jer promjene deviznih kurseva direktno utiču na neusklađenost bilansnih i vanbilansnih pozicija u istoj valuti, s obzirom da se devizni rizik pojavljuje kao rezultat otvorenih deviznih pozicija.

Rizik druge ugovorne strane predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka zbog partnerovog neispunjenja derivatnog ugovora tokom trajanja ugovora.

Rizik poravnanja predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka zbog vremenske neusklađenosti u izmirivanju obaveza po finansijskim transakcijama između Banke i druge ugovorne strane, kao učesnika u transakciji.

Poslovne aktivnosti Banke koje mogu predstavljati područja izloženosti tržišnom riziku se kategorišu na sledeći način:

- trgovačka knjiga - označava pozicije u poslovnim knjigama Banke koje se odnose na finansijske instrumente i realnu aktivu, namijenjene za trgovanje ili radi hedžinga drugih elemenata trgovačke knjige;
- bankarska knjiga - označava sve stavke aktive i vanbilansa Banke koje nijesu identifikovane kao pozicije trgovačke knjige.

S obzirom da Banka nema trgovačku knjigu, nije izložena pozicijskim tržišnim rizicima. Nadalje, Banka se ne bavi sa neizmirenim transakcijama i slobodnim isporukama, što znači da nije izložena ni riziku poravnanja. Takođe, Banka se ne bavi poslovima sa finansijskim derivatima, kreditnim derivatima, repo i reverse repo ugovorima i ostalim stavkama iz trgovačke i bankarske knjige po kojima bi bila izložena riziku druge ugovorne strane.

Devizni rizik

Prilikom mjerenja deviznog rizika Banka obuhvata sve stavke koje se uključuju u izračunavanje potrebnog kapitala za devizni rizik. S obzirom da se iznos potrebnog kapitala za devizni rizik izračunava na osnovu iznosa ukupne otvorene devizne pozicije, Banka isti izračunava na sljedeći način:

- izračuna se otvorena devizna pozicija pojedinačno za svaku valutu (i za zlato);
- na osnovu ovako izračunatih otvorenih deviznih pozicija za svaku valutu identifikuju se dvije duge i kratke devizne pozicije Banke;
- izračuna se ukupna duga devizna pozicija i ukupna kratka devizna pozicija Banke;
- uradi se poređenje ukupnog iznosa duge i ukupnog iznosa kratke devizne pozicije, pri čemu se veći od ova dva iznosa sabere sa neto pozicijom u zlatu, pa dobijeni rezultat predstavlja ukupnu otvorenu deviznu poziciju.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.2. Tržišni rizici (Nastavak)

Devizni rizik (Nastavak)

Pri tome, deviznom aktivom i deviznim obavezama smatraju se i devizna aktiva i devizna pasiva čija se vrijednost u eurima izračunava na bazi odnosa kursa eura prema drugoj valuti (ugovor sa deviznom klauzulom).

Banka mjerenje i ograničavanje deviznog rizika vrši na dnevnom nivou, i to na agregatnoj osnovi i individualno po valutama.

Agregatno, izloženost deviznom riziku se ograničava u odnosu na iznos osnovnog kapitala Banke. Po pojedinim valutama, koje se nalaze na referentnoj kursnoj listi Evropske centralne banke, utvrđuje se izloženost riziku u odnosu na osnovni kapital Banke. Takođe, za valute koje nisu na listi Evropske centralne banke, definiše se maksimalni iznos neto otvorene pozicije u odnosu na osnovni kapital Banke, kako individualno tako i na agregatnoj osnovi.

Mjerenje rizika se vrši na bazi pretpostavki o normalno očekivanim i velikim promjenama u deviznim kursovima, u cilju ocjene uticaja tih promjena na prihod i kapital Banke.

Banka vrši izračunavanje dnevne dobiti ili gubitka iz aktivnosti poslovanja sa stranim valutama i pojedinačno identifikuje rezultate uticaja konverzije na neto otvorenu poziciju, spred iz poslovanja, dobitak odnosno gubitak iz prethodno zatvorenih pozicija i sve naknade, odnosno provizije iz konverzija valuta sa stanovništvom. Banka takođe vrši dnevnu valorizaciju korišćenjem tržišnog deviznog kursa na kraju dana, pri čemu se ta valorizacija vrši nezavisno od Odjeljenja za upravljanje rizicima.

Banka utvrđuje limite izloženosti deviznom riziku po valutama, i to: duge i kratke pozicije, kao i neto pozicije, kako u apsolutnim iznosima tako i agregatno za sve valute.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.2. Tržišni rizici (Nastavak)

Devizni rizik (Nastavak)

Sledeća tabela prikazuje neto devizne pozicije Banke na dan 31. decembar 2017. godine

	<u>EUR</u>	<u>USD</u>	<u>GBP</u>	<u>CHF</u>	<u>Ostale valute</u>	<u>Ukupno</u>
Duge pozicije	-					
Devizna sredstva	-	42.604	606	736	37	43.983
Ugovori o kupovini stranih valuta i ostalih vanbilansnih računa za deviznu razmjenu	-	-	-	-	-	-
Ukupno	<u>-</u>	<u>42.604</u>	<u>606</u>	<u>736</u>	<u>37</u>	<u>43.983</u>
Kratke pozicije						
Obaveze u devizama	-	40.231	1.458	1.067	132	42.888
Ugovori o prodaji stranih valuta i ostalih vanbilansnih računa za deviznu razmjenu	-	-	-	-	-	-
Ukupno	<u>-</u>	<u>40.231</u>	<u>1.458</u>	<u>1.067</u>	<u>132</u>	<u>42.888</u>
Neto pozicija	-					
Neto duge (kratke) pozicije (I) – (II)	-	2.373	(852)	(331)	(95)	
% od osnovnog kapitala	-	11%	(4%)	(2%)	0%	
Agregatno stanje u svim stranim valutama	1.095					
% od osnovnog kapitala	<u>5,01%</u>					

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.2. Tržišni rizici (Nastavak)

Devizni rizik (Nastavak)

Sledeća tabela prikazuje neto devizne pozicije Banke na dan 31. decembar 2016. godine:

	<u>EUR</u>	<u>USD</u>	<u>GBP</u>	<u>CHF</u>	<u>Ostale valute</u>	<u>Ukupno</u>
Duge pozicije						
Devizna sredstva	-	43.113	1.054	502	353	45.022
Ugovori o kupovini stranih valuta i ostalih vanbilansnih računa za deviznu razmjenu	-	-	-	-	-	-
Ukupno	<u>-</u>	<u>43.113</u>	<u>1.054</u>	<u>502</u>	<u>353</u>	<u>45.022</u>
Kratke pozicije						
Obaveze u devizama	-	39.724	1.196	1.010	242	42.172
Ugovori o prodaji stranih valuta i ostalih vanbilansnih računa za deviznu razmjenu	-	-	-	-	-	-
Ukupno	<u>-</u>	<u>39.724</u>	<u>1.196</u>	<u>1.010</u>	<u>242</u>	<u>42.172</u>
Neto pozicija	-					
Neto duge (kratke) pozicije (I) – (II)	-	3.389	(142)	(508)	111	
% od osnovnog kapitala	-	18%	(1)%	(3)%	1%	

Agregatno stanje u svim stranim valutama

2.850

% od osnovnog kapitala

14,81%

4.1.3. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige

Rizik kamatne stope predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitka uslijed promjena kamatnih stopa. Predmet upravljanja rizikom kamatne stope predstavljaju sva sredstva, obaveze i vanbilansni instrumenti na čiju vrijednost utiče kamatna stopa, u potpunosti ili djelimično.

Rizik kamatne stope obuhvata:

- Rizik ročne neusklađenosti - obuhvata vremensku neusklađenost (za fiksne kamatne stope) i rizik ponovnog vrednovanja kamatnih stopa (rizik ponovnog utvrđivanja cijena) za imovinu, obaveze i vanbilansne stavke (za promjenljive kamatne stope);
- Bazni rizik - predstavlja vjerovatnoću nepostojanja savršene korelacije prilagođavanja promjenama kamatnih stopa koje Banka naplaćuje ili plaća na različite finansijske instrumente, a koji mogu imati uticaja na njeno poslovanje;
- Rizik krive prinosa predstavlja vjerovatnoću nepredviđene promjene oblika i nagiba krive prihoda, koja djeluje negativno na poslovni rezultat i/ili ekonomsku vrijednost Banke;

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.3. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (Nastavak)

- Rizik nedefinisanog i usklađenog dospijeća (opcijski rizik) - predstavlja oblik kamatnog rizika koji se ogleda u postojanju mogućnosti korišćenja prava opcije na imovinu kupovinom ili prodajom novčanih tokova povezanih sa pojedinim finansijskim instrumentima ili ugovore, npr. obveznice sa put (kupovna) ili call (prodajna) opcijom, krediti sa pravom zajmoprimaoca da izvrši prijevremenu otplatu kredita, ili depoziti sa mogućnošću prijevremenog povlačenja.

Rizikom kamatne stope se upravlja da bi se izbjegle neprihvatljive fluktuacije neto prihoda, nivoa kapitala ili tržišne vrijednosti bančnih akcija zbog promjene kamatnih stopa. U zavisnosti od visine osjetljive aktive i osjetljive pasive, odnosno brzine i iznosa promjene kamatnih stopa kod pozicija aktive i pasive, zavisice i sama izloženost riziku kamatne stope.

Odjeljenje za upravljanje rizicima ima obavezu da vodi računa o visini koeficijenta osjetljivosti u okviru utvrđenih raspona, odnosno da upozorava na prekoračenja istih kako ne bi došlo do suviše velike razlike u visini aktive i pasive koje su osjetljive na promjenu kamatne stope, pri čemu bi bila povećana izloženost riziku kamatne stope. Pomenuto Odjeljenje razvija i usvaja prihvatljive metode mjerenja rizika kamatne stope. Mjerenje rizika kamatne stope Banka vrši najmanje jednom mjesečno.

Pri izboru odgovarajućeg načina mjerenja uticaja promjene rizika kamatne stope na bilans, Banka razmatra moguću volatilitnost kamatnih stopa unutar određenog vremenskog perioda u kojem može realno odgovoriti na nepovoljno kretanje kamatnih stopa. Osnovna pretpostavka od koje se polazi kod upravljanja rizikom kamatne stope je činjenica da se kamatne stope stalno mijenjaju.

U mjerenju izloženosti riziku kamatne stope Banka koristi najmanje sledeće dvije tehnike:

- gap analiza i
- standardizovani kamatni šok.

Gap analiza

Gap analiza osjetljivosti kamatne stope se zasniva na fiksnim kamatnim stopama i identičnim promjenama u određenim periodima u aktivni i u pasivi, i predstavlja razliku između kamatno osjetljive aktive i kamatno osjetljive pasive.

Za mjerenje rizika kamatne stope kod fiksnih kamatnih stopa koristi se gap analiza, u kojoj se jasno može vidjeti razlika između osjetljive aktive i osjetljive pasive po pojedinim vremenskim periodima i ukupno. Sama razlika između osjetljive aktive i osjetljive pasive u određenom vremenskom periodu predstavlja gap dospijeća, dok zbir gapova dospijeća predstavlja kumulativni gap. Ukupni kumulativni gap predstavlja zbir svih gapova dospijeća. Odnos kumulativnih gapova i ukupnog kumulativnog gapa prema ukupnoj aktivni, pored koeficijenta osjetljivosti, predstavlja sredstvo za mjerenje izloženosti riziku kamatne stope.

U cilju praćenja gap analize osjetljivosti kamatne stope koristi se Izvještaj o riziku kamatne stope koji na mjesečnom nivou priprema Sektor finansija i računovodstva.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.3. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (Nastavak)

Gap analiza (Nastavak)

Slijede tabele koje prikazuju izloženost od promjena kamatnih stopa na dan 31. decembra 2017. godine i 31. decembra 2016. godine:

31. decembar 2017.	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 godine	Ukupno
Kamatno osjetljiva aktiva						
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	14.854	7.088	-	300	2.203	24.445
Kamatonosne hartije od vrijednosti	-	109	-	-	-	109
Kredit i ostala potraživanja	18.401	4.138	6.455	14.267	44.343	87.604
Ostala osjetljiva aktiva	154	-	-	-	-	154
Ukupno	33.409	11.335	6.455	14.567	46.546	112.312
% od ukupne kamatonosne aktive	29,75%	10,09%	5,75%	12,97%	41,44%	100,00%
Kamatno osjetljiva pasiva						
Kamatonosni depoziti	67.083	9.123	15.756	30.701	16.937	139.600
Kamatonosne pozajmice	1.681	602	1.127	1.806	12.227	17.443
Subordinisani dug	-	-	-	-	1.200	1.200
Ukupno	68.764	9.725	16.883	32.507	30.364	158.243
% od ukupnih kamatonosnih obaveza	43,45%	6,15%	10,67%	20,54%	19,19%	100,00%
Periodični gap	(35.355)	1.610	(10.428)	(17.940)	16.182	(45.931)
Kumulativni gap	(35.355)	(33.745)	(44.173)	(62.113)	(45.931)	
Kumulativan gap / Ukupna aktiva	(13.79%)	(13.16%)	(17.23%)	(24.23%)	(17.92%)	

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.3. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (Nastavak)

Gap analiza (Nastavak)

31. decembar 2016.	<u>1-30 dana</u>	<u>31-90 dana</u>	<u>91-180 dana</u>	<u>181-365 dana</u>	<u>preko 1 godine</u>	<u>Ukupno</u>
Kamatno osjetljiva aktiva						
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	22.097	4.269	-	1.257	2.490	30.113
Kamatonosne hartije od vrijednosti	1.000	4.000	-	-	-	5.000
Kredit i ostala potraživanja	29.208	6.333	6.691	14.815	49.386	106.433
Ostala osjetljiva aktiva	1.380	-	-	-	-	1.380
Ukupno	<u>53.685</u>	<u>14.602</u>	<u>6.691</u>	<u>16.072</u>	<u>51.876</u>	<u>142.926</u>
% od ukupne kamatonosne aktive	<u>37,56%</u>	<u>10,22%</u>	<u>4,68%</u>	<u>11,24%</u>	<u>36,30%</u>	<u>100,00%</u>
Kamatno osjetljiva pasiva						
Kamatonosni depoziti	40.944	10.609	17.310	39.522	23.313	131.698
Kamatonosne pozajmice	1.113	653	1.156	2.230	21.383	26.535
Subordinisani dug	-	-	-	-	1.200	1.200
Ukupno	<u>42.057</u>	<u>11.262</u>	<u>18.466</u>	<u>41.752</u>	<u>45.896</u>	<u>159.433</u>
% od ukupnih kamatonosnih obaveza	<u>26,38%</u>	<u>7,06%</u>	<u>11,58%</u>	<u>26,19%</u>	<u>28,79%</u>	<u>100,00%</u>
Periodični gap	<u>11.628</u>	<u>3.340</u>	<u>(11.775)</u>	<u>(25.680)</u>	<u>5.980</u>	<u>(16.507)</u>
Kumulativni gap	<u>11.628</u>	<u>14.968</u>	<u>3.193</u>	<u>(22.487)</u>	<u>(16.507)</u>	
Kumulativan gap / Ukupna aktiva	<u>4,48%</u>	<u>5,77%</u>	<u>1,23%</u>	<u>(8,67%)</u>	<u>(6,36%)</u>	

Na osnovu Politike upravljanja rizikom kamatne stope u bankarskoj knjizi, za sve periode do 180 dana kumulativni gap treba da iznosi +/-15% ukupne aktive, dok kumulativni gap preko 180 dana i ukupni kumulativni mogu da se kreću maksimalno do nivoa +/-20% ukupne aktive. Ukoliko ukupni kumulativni gap iznosi više od 20% ukupne aktive, smatra se da postoji povećana izloženost riziku kamatne stope.

U cilju sagledavanja izloženosti riziku kamatne stope kod devizne aktive i pasive, kao i poboljšanja upravljanja rizikom kamatne stope po pojedinim valutama, Banka određuje limite kamatnosne pasive i aktive, odnosno koeficijenta osjetljivosti po najvažnijim (USD, CHF, GBP) i ostalim valutama.

Standardizovani kamatni šok

Posebnu pažnju Banka obraća na uticaj kamatne stope na svoju ekonomsku vrijednost, pri čemu treba imati u vidu da rast kamatnih stopa povećava diskontnu stopu kojom se očekivani novčani tokovi svode na sadašnju vrijednost, odnosno smanjuje vrijednost Banke i obrnuto.

Na ekonomsku vrijednost Banke može uticati i ročna neusklađenost između njene imovine i obaveza. Ako imovina ima duži rok dospjeća u odnosu na obaveze, rast kamatnih stopa smanjuje vrijednost Banke jer vrijednost imovine pada više nego vrijednost obaveza.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.3. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (Nastavak)

Standardizovani kamatni šok (Nastavak)

Mjerenje i praćenje uticaja rizika kamatne stope na promjenu ekonomske vrijednosti bankarske knjige Banka vrši korišćenjem standardizovanog kamatnog šoka, i to pojedinačno po svim značajnim valutama, a zbirno po ostalim valutama.

Dobijeni iznos ukupne rizikom kamatne stope ponderisane pozicije bankarske knjige ne bi trebao da prelazi 20% iznosa sopstvenih sredstava Banke.

Odjeljenje za upravljanje rizicima mjeri i prati rizike neusklađenosti primjenom gap analize, odnosno promjenu ekonomske vrijednosti Banke korišćenjem standardizovanog kamatnog šoka (pojedinačno po svim značajnim valutama, a po ostalim valutama zbirno), i o tome izvještava Odbor direktora, Odbor za reviziju, ALCO Komitet i menadžment Banke, najmanje jednom mjesečno.

4.1.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja vjerovatnoću da Banka neće moći da obezbijedi dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili vjerovatnoću da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati pribavljati novčana sredstva uz značajne troškove.

Pod upravljanjem rizikom likvidnosti podrazumijeva se identifikacija, mjerenje, kontrolisanje i praćenje rizika likvidnosti. Drugim riječima, Banka treba da obezbijedi usklađenost strukture aktive i pasive bilansa, kao i vanbilansa, sa stanovišta ročnosti, novčanih tokova i koncentracije, odnosno da posluje tako da može izmirivati sve svoje novčane obaveze u trenutku njihove dospelosti.

Izvršni direktor za upravljanje sredstvima, odnosno njegov zamjenik je odgovoran za sprovođenje politika i procedura upravljanja likvidnošću, dok je rukovodilac Odjeljenja za upravljanje rizicima odgovoran za mjesečno izvještavanje Odboru direktora.

Mjerenje rizika likvidnosti i upravljanje istim se vrši na dnevnoj, dekadnoj, mjesečnoj i kvartalnoj osnovi. Mjerenje se može vršiti i za periode duže od navedenih, a u zavisnosti od obima novčanih tokova i složenosti poslovanja Banke.

Mjerenje likvidnosti se, minimalno, vrši na osnovu projekcije novčanih tokova i seta predefinisanih pokazatelja za mjerenje likvidnosti, izračunatih na osnovu presjeka stanja na posmatrani datum. Pri tome, projekcija novčanih tokova se vrši za naprijed navedene vremenske periode, a zasniva se na pretpostavkama o budućim novčanim prilivima, odlivima i potrebama finansiranja.

Pretpostavke o novčanim prilivima Banka zasniva na procjeni: realne naplativosti kredita, realnih mogućnosti unovčavanja aktive koja nema definisani rok dospijeca, realnih mogućnosti prodaje aktive, očekivanog nivoa depozita, sposobnosti pribavljanja sredstava iz dodatnih izvora, raspoloživosti novčanih sredstava po osnovu posjedovanja finansijskih sredstava koja se drže do dospijeca i ostalih novčanih priliva.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.4. Rizik likvidnosti (Nastavak)

Na drugoj strani, Banka svoje pretpostavke o novčanim odlivima zasniva na: iznosu obaveza koje dospijevaju (uključujući tu i obaveze evidentirane u vanbilansu), planirane kreditne aktivnosti, standardnog nivoa primljenih depozita i ostalih obaveza, realnog dospijeća depozita po viđenju i oročenih depozita koji imaju opciju prijevremenog povlačenja, uticaja promjene kamatnih stopa na nivo depozita, stepena koncentracije depozita, potencijalnih obaveza po vanbilansnim stavkama i ostalih novčanih odliva.

Banka utvrđuje usklađenost novčanih priliva i odliva, minimalno, na osnovu gap analize, i to za unaprijed definisane vremenske periode.

Kod gap analize evidentiranje priliva i odliva se vrši na sljedeći način:

- novčani prilivi se evidentiraju prema roku dospijeća aktive ili prema realnom roku za unovčavanje iste;
- novčani odlivi se evidentiraju prema roku dospijeća ili najranijem datumu na koji potencijalne obaveze mogu biti pozvane na naplatu.

U pogledu limita ročne usklađenosti, a u cilju obezbjeđenja adekvatne ročne usklađenosti sredstava i izvora sredstava, Banka u skladu sa regulativom utvrđuje su sledeća ograničenja:

- kratkoročni izvori sredstava sa dospijećem do 30 dana se mogu angažovati samo u instrumente aktive sa rokom dospijeća do 30 dana;
- kratkoročni izvori sredstava sa dospijećem od 30 do 90 dana se mogu angažovati samo u instrumente aktive sa rokom dospijeća do 90 dana;
- najviše 10% kratkoročnih izvora sredstava sa dospijećem od 90 do 180 dana se može angažovati u instrumente aktive sa dospijećem dužim od 180 dana.

U cilju održavanja likvidnosti Sektor za upravljanje sredstvima i Odjeljenje za upravljanje rizicima dnevno prate, na osnovu informacija o likvidnosti i platnom prometu Sektora upravljanja sredstvima, priliv i odliv sredstava, kako u domaćoj tako i u stranoj valuti, dospelost i naplatu u potraživanja, na osnovu čega se preduzimaju mjere za održavanje željenog nivoa likvidnosti.

Sektor upravljanja sredstvima po potrebi sačinjava dekadnu i mjesečnu projekciju priliva i odliva sredstava, i analizira tromjesečno ili po potrebi ročnu usklađenost aktive i pasive.

Dnevno prati potencijalne obaveze, koje su evidentirane u vanbilansu Banke. Likvidnost na duži rok se predviđa planom ročne usklađenosti finansijske aktive i pasive za poslovnu godinu, a na bazi Godišnjeg plana kapitala.

Upravljanje rizikom likvidnosti se vrši na osnovu podataka koji se odnose na mjerenje i praćenje likvidnosti Banke na dnevnoj bazi i u drugim definisanim periodima, utvrđivanje pokazatelja likvidnosti, praćenje usklađenosti sa utvrđenim limitima za upravljanje rizikom likvidnosti, analizu kretanja i stabilnosti depozita, pripremu izvještaja i informacija za menadžment Banke i druga tijela i lica uključena u proces upravljanja rizikom likvidnosti.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.4. Rizik likvidnosti (Nastavak)

Slijedi tabela koja prikazuje ročnu usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza sa stanjima na dan 31. decembar 2017. godine.

a) Prema preostalom ugovorenom dospijeću

Finansijska aktiva u bilansu stanja	1 - 7 dana	8 - 15 dana	16 - 30 dana	31 – 90 dana	91 - 180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	Preko 5 godina	UKUPNO
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	76.198	5.169	-	7.088	-	300	-	-	88.755
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	10.784	-	-	-	-	-	-	-	10.784
Sredstva kod banaka	52.382	5.169	-	7.088	-	300	-	-	64.939
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	13.032	-	-	-	-	-	-	-	13.032
Kreditni i potraživanja od klijenata	15.707	541	826	4.153	6.459	14.273	36.486	7.830	86.275
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	-	-	-	-	-	-	18.184	-	18.184
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeća	-	-	-	109	-	-	-	-	109
Ostala potraživanja	6.146	852	913	798	510	1.152	43.629	1.021	55.021
Ukupno	98.051	6.562	1.739	12.148	6.969	15.725	98.299	8.851	248.344
Finansijske obaveze u bilansu stanja									
Ukupni depoziti	123.672	1.065	2.794	9.325	16.159	31.196	17.283	-	201.494
Depoziti po viđenju	92.158	-	-	-	-	-	-	-	92.158
Oročeni depoziti	9.372	1.026	2.688	9.118	15.897	30.768	17.032	-	85.901
Sredstva na escrow računu	22.089	-	-	-	-	-	-	-	22.089
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	53	39	106	207	262	428	251	-	1.346
Ukupne pozajmice	1.751	-	-	602	1.127	1.806	10.748	1.479	17.513
Pozajmice od investiciono-razvojnog fonda	1.681	-	-	344	247	1.001	4.176	1.025	8.474
Pozajmice od ostalih kreditnih i finansijskih institucija	-	-	-	258	880	805	6.572	454	8.969
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	70	-	-	-	-	-	-	-	70
Ostale dospjele obaveze	237	386	499	642	645	423	-	-	2.832
Subordinisani dug	-	-	-	-	-	-	-	1.356	1.356
Ukupno	125.660	1.451	3.293	10.569	17.931	33.425	28.031	2.835	223.195
Gap dospijeća I-II	(27.609)	5.111	(1.554)	1.579	(10.962)	(17.700)	70.268	6.016	25.149
Kumulativni Gap	(27.609)	(22.498)	(24.052)	(22.473)	(33.435)	(51.135)	19.133	25.149	(136.920)
% od ukupnog izvora sredstava	(12,4%)	(10,1%)	(10,8%)	(10,1%)	(15,0%)	(22,9%)	8,6%	11,3%	

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.4. Rizik likvidnosti (Nastavak)

b) Prema očekivanom dospijeću

Finansijska aktiva u bilansu stanja	1 - 7 dana	8 - 15 dana	16 - 30 dana	31 - 90 dana	91 - 180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	Preko 5 godina	UKUPNO
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	69.682	5.169	-	7.088	-	6.816	-	-	88.755
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	10.784	-	-	-	-	-	-	-	10.784
Sredstva kod banaka	52.382	5.169	-	7.088	-	300	-	-	64.939
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	6.516	-	-	-	-	6.516	-	-	13.032
Kredit i potraživanja od klijenata	2.991	103	157	4.938	6.385	9.627	39.474	22.600	86.275
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	-	-	-	-	-	-	18.184	-	18.184
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeca	-	-	-	109	-	-	-	-	109
Ostala potraživanja	6.146	852	913	798	510	1.152	43.629	1.021	55.021
Ukupno	78.819	6.124	1.070	12.933	6.895	17.595	101.287	23.621	248.344
Finansijske obaveze u bilansu stanja									
Ukupni depoziti	38.386	9.293	6.173	30.747	40.924	58.688	17.283	-	201.494
Depoziti po viđenju	27.647	6.451	-	14.515	14.515	29.030	-	-	92.158
Oročeni depoziti	9.827	1.821	4.227	8.662	15.102	29.230	17.032	-	85.901
Sredstva na escrow računu	859	982	1.840	7.363	11.045	-	-	-	22.089
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	53	39	106	207	262	428	251	-	1.346
Ukupne pozajmice	1.751	-	-	602	1.127	1.806	10.748	1.479	17.513
Pozajmice od investiciono-razvojnog fonda	1.681	-	-	344	247	1.001	4.176	1.025	8.474
Pozajmice od ostalih kreditnih i finansijskih institucija	-	-	-	258	880	805	6.572	454	8.969
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	70	-	-	-	-	-	-	-	70
Ostale dospjele obaveze	237	386	499	642	645	423	-	-	2.832
Subordinisani dug	-	-	-	-	-	-	-	1.356	1.356
Ukupno	40.374	9.679	6.672	31.991	42.696	60.917	28.031	2.835	223.195
Gap dospijeca I-II	38.445	(3.555)	(5.602)	(19.058)	(35.801)	(43.322)	73.256	20.786	25.149
Kumulativni Gap	38.445	34.890	29.288	10.230	(25.571)	(68.301)	4.955	25.740	49.676
% od ukupnog izvora sredstava	17,2%	15,6%	13,1%	4,6%	(11,5%)	(30,9%)	2,0%	11,3%	

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.4. Rizik likvidnosti (Nastavak)

Slijedi tabela koja prikazuje ročnu usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza sa stanjima na dan 31. decembar 2016. godine.

a) Prema preostalom ugovorenom dospijeću

Finansijska aktiva u bilansu stanja	1 - 7 dana	8 - 15 dana	16 - 30 dana	31 - 90 dana	91 - 180 dana	181 – 365 dana	1 - 5 godina	Preko 5 godina	UKUPNO
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	70.586	949	-	4.269	-	320	-	-	76.124
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	16.975	-	-	-	-	-	-	-	16.975
Sredstva kod banaka	40.584	949	-	4.269	-	320	-	-	46.122
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	13.027	-	-	-	-	-	-	-	13.027
Kredit i potraživanja od klijenata	29.658	498	2.020	6.305	6.688	14.811	40.611	8.818	109.409
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	-	-	-	-	-	-	3.051	-	3.051
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeca	-	1.000	-	4.000	-	-	-	-	5.000
Ostala potraživanja	7.982	193	279	2.091	1.009	1.218	40.583	3.060	56.415
Ukupno	108.226	2.640	2.299	16.665	7.697	16.349	84.245	11.878	249.999
Finansijske obaveze u bilansu stanja									
Ukupni depoziti	103.535	1.012	3.532	13.470	17.690	36.931	23.427	4	199.601
Depoziti po viđenju	84.919	-	-	-	-	-	-	-	84.919
Oročeni depoziti	5.254	962	3.391	13.213	17.342	36.483	23.192	2	99.839
Sredstva na escrow računu	13.287	-	-	-	-	-	-	-	13.287
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	75	50	141	257	348	448	235	2	1.556
Ukupne pozajmice	440	767	-	653	1.156	2.230	14.155	7.228	26.629
Pozajmice od investiciono-razvojnog fonda	345	767	-	404	306	1.112	6.868	5.546	15.348
Pozajmice od ostalih kreditnih i finansijskih institucija	-	-	-	249	850	1.118	7.287	1.682	11.186
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	95	-	-	-	-	-	-	-	95
Ostale dospjele obaveze	142	367	698	845	592	166	-	-	2.810
Subordinisani dug	-	-	-	-	-	-	-	1.332	1.332
Ukupno	104.117	2.146	4.230	14.968	19.438	39.327	37.582	8.564	230.372
Gap dospijeca I-II	4.109	494	(1.931)	1.697	(11.741)	(22.978)	46.663	3.314	19.627
Kumulativni Gap	4.109	4.603	2.672	4.369	(7.372)	(30.350)	16.313	19.627	13.971
% od ukupnog izvora sredstava	1,8%	2,0%	1,2%	1,9%	(3,2%)	(13,2%)	7,1%	8,5%	

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.4. Rizik likvidnosti (Nastavak)

b) Prema očekivanom dospijeću

Finansijska aktiva u bilansu stanja	1 – 7 dana	8 - 15 dana	16 - 30 dana	31 - 90 dana	91 - 180 dana	181 – 365 dana	1 - 5 godina	Preko 5 godina	UKUPNO
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	64.073	-	-	5.218	-	6.833	-	-	76.124
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	16.975	-	-	-	-	-	-	-	16.975
Sredstva kod banaka	40.584	-	-	5.218	-	320	-	-	46.122
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	6.514	-	-	-	-	6.513	-	-	13.027
Kredit i potraživanja od klijenata	4.354	73	297	9.161	10.831	12.702	45.848	26.143	109.409
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	-	-	-	-	-	-	3.051	-	3.051
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	-	1.000	-	4.000	-	-	-	-	5.000
Ostala potraživanja	7.982	193	279	2.091	1.009	1.218	40.583	3.060	56.415
Ukupno	76.409	1.266	576	20.470	11.840	20.753	89.482	29.203	249.999
Finansijske obaveze u bilansu stanja									
Ukupni depoziti	31.982	8.414	6.463	30.614	36.841	61.856	23.427	4	199.601
Depoziti po viđenju	25.476	5.944	-	13.375	13.375	26.749	-	-	84.919
Oročeni depoziti	5.914	1.829	5.215	12.553	16.475	34.659	23.192	2	99.839
Sredstva na escrow računu	517	591	1.107	4.429	6.643	-	-	-	13.287
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	75	50	141	257	348	448	235	2	1.556
Ukupne pozajmice	440	767	-	653	1.156	2.230	14.155	7.228	26.629
Pozajmice od investiciono-razvojnog fonda	345	767	-	404	306	1.112	6.868	5.546	15.348
Pozajmice od ostalih kreditnih i finansijskih institucija	-	-	-	249	850	1.118	7.287	1.682	11.186
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	95	-	-	-	-	-	-	-	95
Ostale dospjele obaveze	142	367	698	845	592	166	-	-	2.810
Subordinisani dug	-	-	-	-	-	-	-	1.332	1.332
Ukupno	32.564	9.548	7.161	32.112	38.589	64.252	37.582	8.564	230.372
Gap dospjeća I-II	43.845	(8.282)	(6.585)	(11.642)	(26.749)	(43.499)	51.900	20.639	19.627
Kumulativni Gap	43.845	35.563	28.978	17.336	(9.413)	(52.912)	(1.012)	19.627	82.012
% od ukupnog izvora sredstava	19,0%	15,4%	12,6%	7,5%	(4,1%)	(23,0%)	(0,4%)	8,5%	

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.4. Rizik likvidnosti (Nastavak)

Banka je dužna da nivo likvidnosti održava tako da pokazatelj likvidnosti (koji predstavlja odnos likvidnih sredstava i dospjelih obaveza) iznosi najmanje:

- 0,9 – kada se pokazatelj likvidnosti računa za jedan radni dan;
- 1 – kada je izračunat kao prosjek pokazatelja likvidnosti za sve radne dane u jednoj dekadi.

Dnevni nivo likvidnosti se prati preko dnevnog izvještaja o raspoloživim likvidnim sredstvima, obavezama i izvršenim plaćanjima, dok se dekadni nivo prati na osnovu dekadnog izvještaja o pokazatelju likvidnosti Banke.

Banka je tokom cijele 2017. godine dnevni koeficijent likvidnosti održavala iznad naprijed navedenog propisanog limita.

Dnevni koeficijent likvidnosti na 31. decembar 2017. godine	<u>2017.</u>
prosjek za decembar	2,38
maksimalan nivo u toku godine	2,45
minimalan nivo u toku godine	2,78
	1,91

Dnevni koeficijent likvidnosti na 31. decembar 2016. godine	<u>2016.</u>
prosjek za decembar	2,63
maksimalan nivo u toku godine	2,48
minimalan nivo u toku godine	2,63
	1,72

4.1.5. Operativni rizik

Operativni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke uslijed propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima, kao i uslijed nastupanja nepredvidivih eksternih događaja, uključujući i pravni rizik.

Osnovna načela upravljanja operativnim rizikom, primijenjena u Banci su:

- poslovanje u skladu sa dobrim praksama za upravljanje operativnim rizikom,
- blagovremeno identifikovanje i kontinuirano praćenje događaja operativnog rizika,
- minimiziranje mogućnosti nastanka događaja operativnog rizika sprovođenjem mjera i
- obezbjeđenje adekvatnih kontrola za upravljanje operativnim rizikom.

Cilj upravljanja operativnim rizikom je minimiziranje negativnih efekata na kapital i finansijski rezultat Banke po osnovu događaja operativnog rizika. Banka nastoji da izbjegne ili smanji rizike veoma visokog nivoa, umanju ili prati rizike visokog i srednjeg nivoa, dok rizici niskog nivoa imaju tretman prihvatanja, pod pretpostavkom da je trošak njihovog otklanjanja veći od štete koji proizvode.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.5. Operativni rizik (Nastavak)

Izbjegavanje operativnog rizika se praktikuje kao adekvatan tretman u slučajevima kada su očekivane profitne margine od preduzetih djelatnosti manje u odnosu na troškove preuzimanja rizika.

Sistem upravljanja operativnim rizikom u Banci je zasnovan na:

- prikupljanju podataka o potencijalnim i stvarnim gubicima evidentiranim u okviru jedinstvene baze podataka;
- procjeni izloženosti rezidualnom operativnom riziku na osnovu informacija dobijenih kvantifikovanjem operativnog rizika svakog evidentiranog događaja;
- periodičnim aktivnostima samoprocjene rizika i kontrole (RSCA: Risk and Control Self-Assessment) za potrebe mjerenja izloženosti Banke različitim vrstama operativnog rizika i mapiranja rizika. Procjena operativnih rizika i kontrola samoprocjenom u okviru bitnih poslovnih procesa sprovodi se u cilju procjene mogućih gubitaka povezanih s operativnim rizikom i procjene adekvatnosti postojećih kontrola u odnosu na izloženost identifikovanom riziku;
- ključnim indikatorima rizika (KRI: Key Risk Indicators) koji obezbjeđuju informaciju o nivou izloženosti koji Banka ima u poslovnom procesu prema određenom riziku ili setu rizika i omogućuju identifikovanje gubitaka, bliskih ili potencijalnih, prije nego se zaista realizuju. Cilj je omogućiti blagovremeno informisanje menadžmenta o rizičnim profilu Banke i kreirati okruženje „bez iznenađenja“ u smislu podrške efikasnom i operativnom strateškom upravljanju rizicima; i
- redovnim aktivnostima usmjerenim na tretman prepoznatih rizika u smislu njihovog smanjenja, eliminisanja, prenošenja ili prihvatanja.

Banka vrši identifikaciju i procjenu rizika koji nastaju po osnovu uvođenja novih materijalno značajnih proizvoda ili usluga, uključujući i nove aktivnosti u vezi sa procesima i sistemima Banke.

Banka takođe vrši identifikaciju i procjenu rizika uslijed angažovanja lica izvan Banke za obavljanje poslova za Banku (eksternalizacija).

4.1.6. Rizik zemlje

Rizik zemlje predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka za banku, zbog nemogućnosti naplate potraživanja od lica izvan Crne Gore iz razloga koji su vezani za politički, socijalni i ekonomski ambijent zemlje u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika i obuhvata:

- političko-ekonomski rizik (nemogućnost naplate potraživanja zbog ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika, kao i opštih ekonomskih i sistemskih prilika u toj zemlji);
- rizik transfere (nemogućnost naplate potraživanja iskazanih u valuti koja nije zvanična valuta zemlje dužnika, koja proizilazi iz ograničenja plaćanja obaveza prema povjericima iz drugih zemalja u određenoj valuti, utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika).

U postupku upravljanja rizikom zemlje, Banka polazi od Odluke o metodologiji za mjerenje rizika zemlje u bankama i interne politike za upravljanje rizikom zemlje. Shodno tome, Banka mjeri izloženost riziku zemlje za sve zemlje u kojima se nalazi sjedište, odnosno prebivališta dužnika Banke, sa izuzecima predviđenim pomenutom Odlukom.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.6. Rizik zemlje (Nastavak)

Banka sve zemlje dužnika, na osnovu dugoročnog kreditnog rejtinga zemlje i ostalih relevantnih informacija, razvrstava u jednu od četiri rizične kategorije, sa pripadajućim ponderima rizika:

- nerizične zemlje.....0%
- zemlje niskog rizika.....50%-100%
- zemlje srednjeg rizika.....150%-250%
- zemlje visokog rizika.....min 300%

Prilikom rangiranja zemlje dužnika u određenu kategoriju, Banka prije svega polazi od:

- dugoročnog kreditnog rejtinga zemlje utvrđenog od strane međunarodno priznate agencije za utvrđivanje rejtinga (Standard&Poor's, Moody's, Fitch Ratings...);
- informacija koje se na nacionalnom ili međunarodnom nivou mogu dobiti o datoj zemlji;
- informacija o spoljnom dugu (veličina, karakter, dospelost, servisiranje, itd.) i stopi inflacije zemlje dužnika; i
- informacija o tekućim uslovima u zemlji dužnika (ekonomsko-politička situacija, procijenjena socijalno-politička stabilnost).

Osim toga, Banka procjenjuje i aktuelnu opasnost vezanu za naplatu svojih potraživanja i kombinovanjem svih naprijed navedenih faktora vrši rangiranje zemalja dužnika u određenu kategoriju rizičnosti.

Rangiranje zemalja dužnika se vrši minimalno jednom u šest mjeseci, odnosno u kraćim vremenskim intervalima ukoliko u nekoj od zemalja dužnika dođe do takvih promjena koje bi iziskivale njeno rangiranje u kategoriju zemalja visokog rizika.

Takođe, Banka utvrđuje i kontroliše limite sredstava plasiranih u zemljama dužnika u zavisnosti od pripadnosti određenoj rizičnoj kategoriji, kao i agregatnu izloženost riziku zemlje u apsolutnom iznosu i procentualnu izloženost riziku zemlje u odnosu na osnovni kapital Banke.

Mjerenje rizika zemlje se vrši najmanje jednom mjesečno.

O upravljanju rizikom zemlje se, najmanje jednom mjesečno, podnosi izvještaj Odboru direktora Banke.

U sledećim tabelama je prezentirana rizična aktiva Banke po zemljama u kojima Banka ima izloženost, na 31. decembar 2017. godine.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.6. Rizik zemlje (Nastavak)

I Nerizična kategorija (ponder 0%)

Zemlja	Kredit		Depoziti banke (plasmani)	Ulaganje u kapital drugih pravnih lica	Ostalo	Ukupna izloženost	Primijenjeni ponder	Potrebni kapital
	Pravna lica	Fizička lica						
2	3	4	7	9	10	11	12	13
Belgija	-	-	592	-	-	592	0%	-
Luksemburg	-	-	-	-	-	-	0%	-
Njemačka	-	11	-	-	-	11	0%	-
Austrija	-	-	-	-	21.948	21.948	0%	-
UAE	-	-	-	-	-	-	0%	-
Švajcarska	38	-	-	-	-	38	0%	-
Velika Britanija	-	3	1.611	-	-	1.614	0%	-
Francuska	-	-	-	-	6.115	6.115	0%	-
SAD	-	-	-	-	-	-	0%	-
Hong Kong	7	-	-	-	-	7	0%	-
Kanada	-	-	-	-	-	-	0%	-
Izrael	-	3	-	-	-	3	0%	-
Ukupno	45	17	2.203	-	28.063	30.328		-

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.6. Rizik zemlje (Nastavak)

II Zemlje niskog rizika (ponder 50% - 100%)

Zemlja	Kredit		Depoziti banke (plasmani)	Ulaganje u kapital drugih pravnih lica	Ostalo	Ukupna izloženost	Primijenjeni ponder	Potrebni kapital
	Pravna lica	Fizička lica						
2	3	4	7	9	10	11	12	13
Rusija	-	-	-	-	-	-	60%	-
Kipar	-	8	-	-	-	8	60%	5
Turska	-	-	8.755	-	13.240	21.995	60%	13.197
Srbija	-	374	-	-	282	656	70%	459
BiH	-	7	5.170	-	4.065	9.242	90%	8.318
Albanija	-	-	-	-	-	-	80%	-
Italija	-	-	-	-	5.064	5.064	50%	2.532
Liban	-	-	-	-	-	-	80%	-
Hrvatska	865	22	-	-	-	887	70%	621
Slovenija	-	-	-	-	-	-	50%	-
Ukupno	865	411	13.925	-	22.651	37.852	-	25.132

III Zemlje srednjeg rizika (ponder 150% - 250%)

Zemlja	Kredit		Depoziti banke (plasmani)	Ulaganje u kapital drugih pravnih lica	Ostalo	Ukupna izloženost	Primijenjeni ponder	Potrebni kapital
	Pravna lica	Fizička lica						
2	3	4	7	9	10	11	12	13
B.D.Ostrva	331	-	-	-	-	331	150%	497
Ukupno	331	-	-	-	-	331	-	497

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.6. Rizik zemlje (Nastavak)

U sledećim tabelama je prezentirana rizična aktiva Banke po zemljama u kojima Banka ima izloženost, na 31. decembar 2016.godine:

I Nerizična kategorija (ponder 0%)

Zemlja	Kredit		Depoziti banke (plasmani)	Ulaganje u kapital drugih pravnih lica	Ostalo	Ukupna izloženost	Primijenjeni ponder	Potrebni kapital
	Pravna lica	Fizička lica						
2	3	4	7	9	10	11	12	13
Belgija	-	-	671	-	-	671	0%	-
Luksemburg	-	-	-	-	-	-	0%	-
Njemačka	-	18	-	-	20	38	0%	-
Austrija	-	-	-	-	13.542	13.542	0%	-
UAE	1.444	-	-	-	145	1.589	0%	-
Švajcarska	2	-	-	-	-	1.820	0%	-
Velika Britanija	-	2	1.818	-	-	1.302	0%	-
Francuska	-	-	-	-	1.302	-	0%	-
SAD	-	-	-	-	-	9	0%	-
Hong Kong	9	-	-	-	-	1	0%	-
Kanada	-	1	-	-	-	2	0%	-
Ukupno	1.455	21	2.489	-	15.009	18.974	-	-

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.6. Rizik zemlje (Nastavak)

II Zemlje niskog rizika (ponder 50% - 100%)

Zemlja	Krediti		Depoziti banke (plasmani)	Ulaganje u kapital drugih pravnih lica	Ostalo	Ukupna izloženost	Primijenjeni ponder	Potrebni kapital
	Pravna lica	Fizička lica						
2	3	4	7	9	10	11	12	13
Rusija	- 3	3	-	-	-	3	60%	2
Kipar	2.377	749	957	-	-	4.083	80%	3.266
Turska	-	-	2.846	-	14.923	17.769	60%	10.661
Srbija	379	1.514	-	-	275	2.168	80%	1.734
BiH	-	14	2.372	-	9.569	11.955	90%	10.760
B.D.Ostrva	911	-	-	-	-	911	100%	911
Albanija	-	-	-	-	-	-	80%	-
Italija	-	-	-	-	826	826	50%	413
Liban	-	18	-	-	-	18	80%	14
Hrvatska	865	32	-	-	-	897	60%	538
Slovenija	-	-	-	-	-	-	50%	-
Ukupno	4.532	2.330	6.175	-	25.593	38.630	-	28.299

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.7. Rizik koncentracije

Rizik koncentracije predstavlja dio kreditnog rizika koji se odnosi na velike (povezane) individualne izloženosti prema grupama drugih ugovornih strana, čiju vjerovatnoću neizmirenja opredjeljuju i zajednički osnovni faktori (sektor, ekonomija, geografsko područje i dr.).

Banka je, u skladu sa regulatornim zahtjevom za obuhvatanjem svih materijalnih rizika u procesu procjene adekvatnosti internog kapitala i prepoznatom potrebom, izradila i koristi Metodologiju za utvrđivanje potrebnog kapitala za rizik koncentracije kredita, kojom se upostavlja metoda utvrđivanja visine potrebnog kapitala za rizik koncentracije kredita.

Metodologija za utvrđivanje potrebnog kapitala za rizik koncentracije kredita je razvijena uzimajući u obzir rizični profil Banke i nivo koncentracije izloženosti.

Kod obračuna potrebnog kapitala za rizik koncentracije osnovicu predstavlja 15 najvećih bilansnih izloženosti iz modifikovanog Izvještaja o koncentraciji izloženosti, pod uslovom da zbir pomenutih izloženosti premašuje 15% kreditnog potforlija Banke. U suprotnom smatra se da rizik koncentracije nije izražen, odnosno da nije potrebno izdvajati posebno potrebni kapital po ovom riziku, već u okviru izdvajanja potrebnog kapitala za druge rizike, dakle u visini 5% od minimalno potrebnog kapitala za rizike u okviru Stuba 1 (kreditni rizik, tržišni rizici, operativni rizik).

Banka redovno, a najmanje na kvartalnom nivou, prati rizik koncentracije kredita, izračunava i izdvaja potrebni kapital po osnovu istog, preispituje Metodologiju za utvrđivanje potrebnog kapitala za rizik koncentracije i mijenja je po potrebi u skladu sa realnom situacijom u pogledu izloženosti Banke ovom tipu rizika.

4.1.8. Ostali rizici

Ostali značajni rizici uključuju rizik reputacije, rizik usklađenosti, strateški rizik i rezidualni rizik. Rizik reputacije je postojeći ili potencijalni rizik u odnosu na prihode i kapital Banke koji proizilazi iz nepovoljne percepcije slike Banke od strane klijenata, drugih ugovornih strana, akcionara, javnosti, investitora ili regulatora.

Rizik usklađenosti nastaje kao posljedica propuštanja Banke da svoje poslovanje uskladi sa zakonom, podzakonskim aktima, unutrašnjim aktima Banke i standardima dobre bankarske prakse uslijed čega može doći do: primjene zakonskih, odnosno regulatornih sankcija prema Banci, finansijskog gubitka i/ili gubitka poslovnog ugleda banke.

Strateški rizik je postojeći ili potencijalni rizik u odnosu na prihode i kapital koji proizilazi iz promjena u poslovnom okruženju i iz nepovoljnih poslovnih odluka, neodgovarajuće implementacije odluka i nedostatka adekvatnog odgovora na promjene u poslovnom okruženju.

Rezidualni rizik je potkategorija kreditnog rizika i predstavlja rizik da su priznato mjerenje rizika i tehnike za ublažavanje koje koristi Banka manje efikasni nego što se činilo.

Banka primjenjuje jednostavni pristup izračunavanju internog kapitala za ostale rizike. Razlog za navedeno leži u veličini Banke, internoj procjeni nivoa izloženosti navedenim rizicima, obimu i vrsti proizvoda koje pruža, te činjenici da se ovdje radi o rizicima koje nije lako kvantifikovati. Banka, dakle, ne procjenjuje kvantitativno izloženost ostalim značajnim rizicima, već za njih izdvaja interni kapital u iznosu od 10% minimalno potrebnog kapitala utvrđenog za rizike date u okviru Stuba 1: kreditni rizik, tržišni rizik i operativni rizik.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.9. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

Na dan 31. decembra 2017. godine i 31. decembra 2016. godine Banka nema finansijskih sredstava inicijalno klasifikovanih po fer vrijednosti.

U hiljadama EUR	Knjigovodstvena vrijednost		Fer vrijednost	
	2017.	2016.	2017.	2016.
Finansijska sredstva				
Kredit i potraživanja od banaka	64.939	46.122	64.939	46.122
Kredit i potraživanja od klijenata	86.275	109.409	86.275	109.409
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	18.184	3.051	18.184	3.051
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeca	109	5.000	109	5.000
Ostala finansijska potraživanja	18.989	21.317	18.989	21.317
Ostala poslovna potraživanja	438	3.244	438	3.244
Finansijske obaveze				
Depoziti klijenata	201.494	199.601	201.494	199.601
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	17.513	26.629	17.513	26.629
Ostale obaveze	4.188	4.142	4.188	4.142

Pravična vrijednost je vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva odnosno platila za izmirenje obaveze u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, pravična vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene pravične tržišne vrijednosti ne mogu biti ostvarene prilikom aktuelne prodaje finansijskog instrumenta.

MSFI 13 definiše hijerarhiju tehnika vrednovanja na osnovu toga da li su unosi koje zahtijevaju te tehnike vrednovanja raspoloživi ili ne. Raspoloživi unosi odslikavaju tržišne podatke dobijene iz nezavisnih izvora; unosi koji nisu raspoloživi uključuju tržišne pretpostavke Banke (Napomena 3.19). Prilikom procjene fer vrijednosti, Banka uzima u obzir raspoložive tržišne vrijednosti kad god je to moguće.

Procijenjene fer vrijednosti finansijskih instrumenata, prema hijerarhiji fer vrijednosti, na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine, date su u tabelama na narednoj strani.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.9. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (Nastavak)

31. decembar 2017. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno	Knjigovo- dstvena vrijednost
Novčana sredstva i računi					
depozita kod centralnih banaka	-	23.816	-	23.816	23.816
Kredit i potraživanja od banaka	-	64.939	-	64.939	64.939
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-	86.275	86.275	86.275
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	-	-	18.184	18.184	18.184
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	-	109	-	109	109
Ostala finansijska potraživanja	-	-	18.989	18.989	18.989
Ostala poslovna potraživanja	-	-	438	438	438
Ukupna sredstva	-	88.864	123.886	212.750	212.750
Depoziti banaka	-	-	201.494	201.494	201.494
Depoziti klijenata	-	-	17.513	17.513	17.513
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	-	4.188	4.188	4.188
Ukupne obaveze	-	-	223.195	223.195	223.195
31. decembar 2016. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno	Knjigovo- dstvena vrijednost
Novčana sredstva i računi					
depozita kod centralnih banaka	-	30.002	-	30.002	30.002
Kredit i potraživanja od banaka	-	46.122	-	46.122	46.122
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-	109.409	109.409	109.409
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	-	-	3.051	3.051	3.051
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	-	5.000	-	5.000	5.000
	-	-	21.317	21.317	21.317
	-	-	3.244	3.244	3.244
Ukupna sredstva	-	81.124	137.021	218.145	218.145
Depoziti banaka	-	-	199.601	199.601	199.601
Depoziti klijenata	-	-	26.629	26.629	26.629
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	-	4.142	4.142	4.142
Ukupne obaveze	-	-	230.372	230.372	230.372

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (Nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (Nastavak)

4.1.9. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (Nastavak)

Prilikom procjene fer vrijednosti finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti i klasifikovani su kao Nivo 2 i Nivo 3, primijenjene su sljedeće pretpostavke:

a) Krediti i potraživanja od banaka i klijenata

Pravična vrijednost plasmana bankama približno je jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti ovih finansijskih sredstava na dan bilansa stanja.

U cilju utvrđivanja pravične vrijednosti kredita klijentima sa fiksnom kamatnom stopom iskazanih po amortizovanoj vrijednosti, izvršeno je poređenje kamatnih stopa po kojima su krediti odobravani klijentima sa raspoloživim informacijama o preovlađujućim tržišnim kamatnim stopama u bankarskom sektoru Crne Gore, odnosno prosječnim ponderisanim kamatnim stopama po djelatnostima.

Rukovodstvo Banke smatra da kamatne stope Banke ne odstupaju značajno od preovlađujućih tržišnih kamatnih stopa u bankarskom sektoru Crne Gore, te shodno tome pravična vrijednost kredita klijentima obračunata kao sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova diskontovanih primjenom važećih tržišnih stopa, odnosno prosječnih ponderisanih kamatnih stopa za bankarski sektor, ne odstupa značajno od iskazanih knjigovodstvenih vrijednosti kredita na dan bilansa stanja.

c) Depoziti i obaveze po kreditima

Za depozite po viđenju, kao i depozite sa preostalim rokom dospijeća kraćim od godinu dana, pretpostavka je da procijenjena pravična vrijednost ne odstupa značajno od knjigovodstvenih vrijednosti.

Prema mišljenju rukovodstva kamatne stope Banke su usklađene sa važećim tržišnim kamatnim stopama, i shodno tome pretpostavka je da procijenjena pravična vrijednost ne odstupa značajno od knjigovodstvenih vrijednosti navedenih finansijskih instrumenata.

Za pravičnu vrijednost obaveza po kreditima sa fiksnom kamatnom stopom pretpostavka je da aproksimira knjigovodstvenoj vrijednosti ovih obaveza na dan izvještavanja.

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (Nastavak)

4.2. Upravljanje kapitalom

4.2.1. Proračun potrebnog kapitala

Banka kontinuirano upravlja kapitalom kako bi:

- obezbijedila usaglašenost sa regulatornim zahtjevima vezanim za kapital, definisanim u okviru Odluke o adekvatnosti kapitala od strane Centralne banke Crne Gore; i
- održala kapital na nivou koji omogućava razvoj poslovnih aktivnosti i sprovođenje strateških opredjeljenja.

Adekvatnost kapitala Banke i njegovo korišćenje se prate na mjesečnom nivou o čemu se izvještava Odbor direktora, Odbor za reviziju, ALCO Komitet i menadžment Banke, dok se detaljno izvještavanje prema regulatoru vrši na kvartalnom nivou.

Centralna banka Crne Gore je Odlukom o adekvatnosti banaka definisala sledeće minimalne limite vezano za kapital:

- novčani iznos kapitala od 5 miliona eura; i
- koeficijent solventnosti ne manji od 10% sopstvenih sredstava banke osim ako Centralna banka Crne Gore nije drugačije propisala.

Prema odredbama pomenute Odluke, sopstvena sredstva Banke se sastoje od osnovnog kapitala i dopunskog kapitala. Zbir osnovnih elemenata sopstvenih sredstava, umanjena za zbir odbitnih stavki, predstavlja osnovni kapital Banke.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke su:

1. uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
2. naplaćene emisione premije, isključujući emisione premije po osnovu kumulativnih prioriternih akcija;
3. rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa Odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama;
4. rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
5. neraspoređena dobit od prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove; i
6. iznos dobiti u tekućoj godini, ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:
 - skupština akcionara, ili odbor direktora uz ovlašćenje skupštine akcionara, je donijela odluku da se dobit koja se ostvari u tekućoj godini, u ostvarenom ili manjem iznosu, raspoređi u rezerve, povećanje akcijskog kapitala, za pokriće gubitaka iz prethodnih godina i/ili u neraspoređenu dobit, iskazano u procentima,
 - dobit je umanjena za pripadajući porez na dobit i druge očekivane troškove ,
 - postojanje dobiti je potvrdio spoljni revizor, i
 - banka je dobila saglasnost Centralne banke za uključivanje dobiti u osnovni kapital Banke.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.2. Upravljanje kapitalom (Nastavak)

4.2.1. Proračun potrebnog kapitala (Nastavak)

Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala Banke su:

1. gubitak iz prethodnih godina;
2. gubitak iz tekuće godine;
3. nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija;
4. nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
5. nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti;
6. pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbrajanje iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervacija za vanbilansne stavke; i
7. iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva utvrđenog posebnim propisom Centralne banke.

Zbir dopunskih elemenata sopstvenih sredstava umanjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja dopunski kapital Banke.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital Banke su:

1. nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija;
2. naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
3. iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
4. subordinisani dug, za koji su ispunjeni uslovi iz Odluke;
5. hibridni instrumenti, za koji su ispunjeni uslovi iz Odluke; i
6. revalorizacione rezerve za nepokretnosti u vlasništvu Banke.

Odbitne stavke pri izračunavanju dopunskog kapitala su:

1. stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije, i
2. potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđeni hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital.

Banka je od 2011. godine implementirala proces interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP), kojim se prvenstveno utvrđuje ukupni rizični profil Banke, raspoloživi interni kapital za pokriće potreba za kapitalom, kao i iznos internog kapitala potrebnog za pokriće materijalnih rizika.

U okviru rizika tzv. stuba jedan, u koje spadaju kreditni rizik, tržišni rizici i operativni rizik, za koje je Centralna banka propisala odgovarajuće metodologije izdvajanja potrebnog kapitala i koji se stoga obavezno uzimaju u obzir prilikom regulatornog obračuna potrebnog kapitala, Banka u okviru ovog procesa procjenjuje potrebu za pokrićem kapitala i sledećih rizika: rizik likvidnosti, rizik kamatne stope iz bankarske knjige, rizik koncentracije i ostali značajni rizici (rizik reputacije, rizik usklađenosti, strateški rizik i rezidualni rizik).

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.2. Upravljanje kapitalom (Nastavak)

4.2.1. Proračun potrebnog kapitala (Nastavak)

Sa aspekta metodološke osnove izračunavanja potrebnog i internog kapitala po pojedinim kategorijama rizika, Banka koristi sledeća tri pristupa:

1. Za izračunavanje potrebnog kapitala za rizike prvog stuba, uključujući i rizik zemlje, Banka koristi metodologije propisane od strane Centralne banke Crne Gore, smatrajući iste dovoljno elaboriranim i adekvatnim s obzirom na veličinu Banke, njenu organizaciju i složenost poslova koje obavlja;
2. Kod rizika koje je prepoznala kao značajne za svoje poslovanje (rizik likvidnosti, rizik kamatne stope iz bankarske knjige i rizik koncentracije), za koje Centralna banka Crne Gore nije propisala metodologiju / obavezu izračunavanja potrebnog kapitala, Banka je izradila sopstvene metodologije i koristi ih za izračun internog kapitala po navedenim rizicima;
3. Za ostale značajne rizike (rizik reputacije, rizik usklađenosti, strateški rizik i rezidualni rizik), Banka se opredijelila za jednostavni pristup utvrđivanja iznosa internog kapitala predviđen ICAAP-om, kako zbog interne procjene nivoa izloženosti navedenim rizicima, tako i zbog činjenice da se radi o rizicima koje nije lako kvantifikovati.

Jednostavni pristup podrazumijeva izdvajanje internog kapitala u vidu određenog procenta na sumu minimalno potrebnog (regulatornog) kapitala utvrđenog u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka.

4.2.2. Potrebni kapital za kreditni rizik

Potrebni kapital za kreditni rizik Banka utvrđuje na osnovu regulative propisane od strane Centralne banke Crne Gore (Odluka o adekvatnosti kapitala), po kojoj se sve bilansne i vanbilansne izloženosti ponderišu odgovarajućim ponderima rizičnosti (od 0% do 350%) u zavisnosti od tipa izloženosti.

Detaljnije, sve izloženosti po osnovu stavki bilansa (sa izuzetkom izloženosti koje predstavljaju odbitnu stavku od sopstvenih sredstava i izloženosti za koje se potrebnii kapital izračunava primjenom metodologije za izračunavanje potrebnog kapitala za tržišne rizike) Banka razvrstava u jednu od kategorija predviđenih Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, sa odgovarajućim ponderom rizika koji se kreću od 0% do 350%.

Izloženosti po osnovu vanbilansnih stavki se kategorišu i ponderišu u skladu sa odgovarajućom odredbom pomenute Odluke, gdje se ponderi (faktori konverzije) kreću od 0 % do 150%.

Zbir izloženosti po osnovu stavki bilansa i vanbilansnih stavki, ponderisanih na naprijed opisani način, čini rizikom ponderisanu aktivu za kreditni rizik, koja podijeljena sa 10 predstavlja potrebni kapital za kreditni rizik.

4.2.3. Potrebni kapital za tržišne rizike

Potrebni kapital za tržišne rizike Banka izračunava u skladu sa regulativom Centralne banke po kojoj isti čine zbir potrebnog kapitala za pozicijske rizike (cjenovni rizik i rizik kamatne stope), devizni rizik, te rizik poravnanja i rizik druge ugovorne strane.

Banka ne posjeduje trgovačku knjigu, pa ne izdvaja potrebni kapital za pozicijske rizike.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.2. Upravljanje kapitalom (Nastavak)

4.2.3. Potrebni kapital za tržišne rizike (Nastavak)

Banka se ne bavi poslovima sa neizmirenim transakcijama i slobodnim isporukama, pa shodno tome nije izložena riziku izmirenja / isporuke, odnosno ne izdvaja potrebni kapital za ovaj rizik.

Takođe, Banka se ne bavi poslovima sa finansijskim derivatima, kreditnim derivatima, repo i reverse repo ugovorima i ostalim stavkama iz trgovačke i bankarske knjige po osnovu kojih se izračunava potrebni kapital za rizik druge ugovorne stranke, pa shodno tome nije izložena riziku druge ugovorne strane, odnosno ne izdvaja potrebni kapital za ovaj rizik.

Banka, dakle, u okviru tržišnih rizika izdvaja samo potrebni kapital za devizni rizik. Isti se izdvaja u skladu sa pomenutom regulativom, odnosno na osnovu ukupne otvorene devizne pozicije.

4.2.4. Potrebni kapital za operativni rizik

Potrebni kapital za operativni rizik, u skladu sa odredbama odgovarajuće regulative Centralne banke, Banka izračunava korišćenjem jednostavne metode, odnosno na osnovu prosjeka neto kamatonosnih i nekamatonosnih prihoda za tri prethodne uzastopne poslovne godine.

4.2.5. Potrebni kapital za rizik zemlje

Potrebni kapital za rizik zemlje Banka izračunava u skladu sa odredbama Odluke o metodologiji za mjerenje rizika zemlje u bankama i internom Politikom upravljanja rizikom zemlje. Prema istima, Banka sve zemlje dužnika svrstava u jednu od četiri rizične kategorije (sa pripadajućim ponderima rizika):

- nerizične zemlje (0%);
- zemlje niskog rizika (50%-100%);
- zemlje srednjeg rizika (150%-250%); i
- zemlje visokog rizika (min 300%).

Rangiranje zemalja u jednu od kategorija se vrši na osnovu dugoročnog kreditnog rejtinga zemlje dužnika utvrđenog od strane neke od međunarodno priznate eksterne institucije (Standard&Poor's, Moody's, Fitch Ratings), informacija koje su raspoložive na nacionalnom ili međunarodnom nivou (MMF, OECD, BIS), kao i drugih raspoloživih informacija o spoljnom dugu zemlje dužnika, istorijskim podacima o servisiranju istog, stopi inflacije i drugim informacijama o privrednom i političkom stanju u toj zemlji.

Osim toga, Banka procjenjuje i aktuelnu opasnost vezanu za naplatu svojih potraživanja i kombinovanjem svih naprijed navedenih faktora vrši rangiranje zemalja dužnika u određenu kategoriju rizičnosti.

Ukupan zbir ponderisanih neto izloženosti za sve zemlje dužnika, podijeljen sa 10, predstavlja potrebni kapital Banke za rizik zemlje.

4.2.6. Potrebni kapital za rizik kamatne stope iz bankarske knjige, rizik likvidnosti i rizik koncentracije

Prepoznavši značaj rizika kamatne stope iz bankarske knjige, rizika likvidnosti i rizika koncentracije za svoje poslovanje, a u skladu sa preporukama i svrhom ICAAP-a, Banka je izradila i koristi sopstvene metodologije izračunavanja potrebnog kapitala za navedene rizike.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.2. Upravljanje kapitalom (Nastavak)

4.2.7. Potrebni kapital za ostale značajne rizike

Potrebni kapital za ostale značajne rizike (rizik reputacije, rizik usklađenosti, strateški rizik i rezidualni rizik), u skladu sa preporukama ICAAP-a, Banka izračunava primjenom jednostavnog pristupa, odnosno izdvajanjem internog kapitala na osnovu zbira potrebnog kapitala utvrđenog za rizike date u okviru Stuba 1 (kreditni rizik, tržišni rizici i operativni rizik).

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.2. Upravljanje kapitalom (Nastavak)

4.2.8. Sopstvena sredstva i koeficijent solventnosti

U sledećoj tabeli je prikazana struktura sopstvenih sredstava Banke na dan 31. decembar 2017. godine (i poređenje sa strukturom istih na kraju 2016. godine).

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Osnovni elementi sopstvenih sredstava		
Upłaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije	25.659	20.659
Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve)	31	31
Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama	2.905	2.784
Neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove	-	-
Ukupno osnovni elementi sopstvenih sredstava	28.595	23.474
Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala		
Nematerijalna imovina (goodwill, licence, patenti, zaštitni znakovi, koncesije)	(276)	(226)
Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti	(1.810)	(726)
Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke	(4.673)	(3.278)
Iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke Crne Gore	-	-
Ukupno odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala	(6.759)	(4.230)
Osnovni kapital (osnovni elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke)	21.836	19.244
Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital		
Nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija	5.000	5.000
Subordinisani dug	1.200	1.200
Revalorizacione rezerve	118	203
Ukupno dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital	6.318	6.403
Sopstvena sredstva (osnovni kapital+dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva) prije odbitnih stavki	28.154	25.647
Odbitne stavke od sopstvenih sredstava		
Direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	(273)	(437)
Ulaganje Banke u subordinisani dug i hibridne instrumente druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u kojoj banka ima direktna ili indirektna ulaganja u iznosu većem od 10% kapitala te institucije	-	-
Direktna ili indirektna ulaganja u akcije društva za osiguranje, društva za reosiguranje ili osiguravajuće holding kompanije u iznosu većem od 10% iznosa SSB, prije umanjnja	(109)	(1.043)
Ukupno odbitne stavke od sopstvenih sredstava	(382)	(1.480)
Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	21.645	18.504
Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	6.127	5.663
SOPSTVENA SREDSTVA (Osnovni kapital +Dopunski kapital)	27.772	24.167

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.2. Upravljanje kapitalom (Nastavak)

4.2.8. Sopstvena sredstva i koeficijent solventnosti (Nastavak)

Uporedni obračun sopstvenih sredstava, osnovnog kapitala, potrebnog kapitala po pojedinim rizicima i koeficijenta solventnosti za 2017. i 2016. godinu je izgledao kako slijedi:

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Osnovni kapital	21.645	18.504
Dopunski kapital	6.127	5.663
Sopstvena sredstva Banke	27.772	24.167
Ponderisana bilansna aktiva	186.863	180.143
Ponderisane vanbilansne stavke	5.959	8.057
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	192.822	188.200
Potreban kapital za tržišne rizike	237	350
Potreban kapital za operativni rizik	2.075	1.963
Potreban kapital za rizik zemlje	2.563	2.830
Potreban kapital za druge rizike	4.429	3.758
Koeficijent solventnosti banke	12,46%	11,09%

Banka je dužna da svoje poslovanje obavlja u skladu sa odredbama Zakona o bankama i podzakonskim aktima donijetim na osnovu tog Zakona.

4. Finansijski instrumenti (upravljanje rizicima i kapitalom) (Nastavak)

4.2. Upravljanje kapitalom (Nastavak)

4.2.8. Sopstvena sredstva i koeficijent solventnosti (Nastavak)

Usaglašenost sa pokazateljima poslovanja, propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, za 2017. i 2016. godinu prikazano je u sledećoj tabeli.

Pokazatelji poslovanja	Propisani	Ostvareni na dan	
		2017.	31. decembra 2016.
Kapital	Minimalni iznos osnivačkog kapitala EUR 5 miliona	32.919	28.779
Koeficijent solventnosti	Minimum 10%	12,46%	11,09%
Ukupni iznos sopstvenih akcija i drugih elemenata sopstvenih sredstava stečenih od strane Banke	Max 5% sopstvenih sredstava Banke	-	-
Ukupna izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica	Maksimum 25% sopstvenih sredstava Banke	79,03%	65,45%
Zbir svih velikih izloženosti Banke	Maksimum 800% sopstvenih sredstava Banke	322,69%	345,26%
Ukupna izloženost prema svim licima povezanim sa Bankom	Maksimum 200% sopstvenih sredstava Banke	20,78%	70,67%
Ukupna izloženost prema licu koje je član odbora direktora, odbora za reviziju ili izvršni direktor	Maksimum 2% sopstvenih sredstava Banke	0,10%	0,13%
Ukupna izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom lica koje je član odbora direktora, odbora za reviziju ili izvršni direktor	Maksimum 10% sopstvenih sredstava Banke	-	30,67%
Ukupna izloženost prema zaposlenom	Maksimum 1% sopstvenih sredstava Banke	0,15%	0,17%
Ukupna izloženost prema akcionaru koji nema kvalifikovano učešće u Banci	Maksimum 10% sopstvenih sredstava Banke	1,41%	-
Ukupna izloženost prema akcionarima koji imaju kvalifikovano učešće u banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tih akcionara	Maksimum 20% sopstvenih sredstava Banke	0,66%	18,88%
Ukupna izloženost prema pravnim licima koja kontroliše lice koje kontroliše i Banku	Maksimum 20% sopstvenih sredstava Banke	-	32,88%
Ukupna izloženost prema pravnim licima koje kontroliše Banka	Maksimum 20% sopstvenih sredstava Banke	0,50%	-
Pokazatelj minimalne likvidnosti	0,9 na dnevnom nivou/1 na dekadnom nivou	2,38 / 2,37	2,63 / 2,48
Devizni rizik – neto otvorena pozicija za pojedinačnu valutu	15% osnovnog kapitala Banke	10,87%	17,61%
Devizni rizik – neto otvorena pozicija za sve valute	20% osnovnog kapitala Banke	5,01%	14,81%
Ukupna ulaganja Banke u nepokretnosti i osnovna sredstva	Maksimum 100% osnovnog kapitala (2017. godina) / 50% sopstvenih sredstava Banke (2016. godina)	38,51%	34,59%

BILANS USPJEHA

5. PRIHODI I RASHODI OD KAMATA I NAKNADA I PROVIZIJA

5.1. Prihodi od kamata i slični prihodi se odnose na prihode po osnovu:

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Kredita	7.296	9.041
Depozita	127	107
Hartija od vrijednosti koje se drže do dospijeca	23	44
Ostalo	14	55
Troškovi obezvređenja po kamatnim potraživanjima	(172)	(266)
Ukupno	7.288	8.981

5.2. Prihodi od naknada i provizija se odnose na prihode po osnovu:

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Naknade po kreditima	397	507
Naknade po vanbilansnim poslovima	161	219
Naknada za usluge platnog prometa	2.419	2.031
Naknade za kartično i bankomatsko poslovanje	11.200	7.063
Naknade za vođenje računa	234	232
Naknade za druge usluge	344	344
Ukupno	14.755	10.396

5.3. Rashodi od kamata i slični rashodi se odnose na rashode po osnovu:

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Depozita	2.940	4.095
Subordinisanog duga	24	24
Ostale pozajmice	657	920
Ukupno	3.621	5.039

5.4. Rashodi od naknada i provizija se odnose na rashode po osnovu:

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Naknade za platni promet prema Centralnoj banci Crne Gore	231	231
Naknade za platni promet prema drugim bankama	27	40
Naknade za kartično i bankomatsko poslovanje	5.136	3.033
Naknade za osiguranje depozita	981	957
Ostale naknade	456	397
Ukupno	6.831	4.658

BILANS USPJEHA

6. TROŠKOVI OBEZVREĐENJA I REZERVISANJA

a) Knjiženja (u korist prihoda)/na teret rashoda, neto

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Troškovi obezvređenja kredita	1.175	473
Troškovi obezvređenja naknada	1	3
Troškovi obezvređenja trajnih uloga i ostale aktive	1.099	395
Ukupno troškovi obezvređenja	2.275	871
Troškovi rezervisanja za vanbilanse obaveze	8	(78)
Troškovi rezervisanja za otpremnine i sudske sporove	36	550
Ukupno troškovi rezervisanja	44	472
Troškovi obezvređenja kamata (Napomena 5.1)	172	266
Ukupno	2.491	1.609

b) Promjene na računima ispravke vrijednosti i rezervisanja za 2017. i 2016. godinu su sledeće:

	Kreditni (Napomena 16)	Kamate i naknade (Napomena 16)	Trajni uložci i ostala aktiva (Napomene 18 i 22)	Vanbilansna evidencija (Napomena 25)	Otpremnine zaposlenima (Napomena 25)	Sudski sporovi (Napomena 25)	Ukupno
2017.							
Stanje na dan 1. januar 2017. godine	5.133	1.006	434	51	100	99	6.823
Ispravka vrijednosti potraživanja i rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi	1.175	173	1.099	8	36	-	2.491
Smanjenje/povećanje ispravke vrijednosti	(93)	34	(32)	(1)	(33)	(6)	(131)
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	6.215	1.213	1.501	58	103	93	9.183
2016.							
Stanje na dan 1. januar 2016. godine	4.660	799		129	105	319	6.012
Ispravka vrijednosti potraživanja i rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi	473	269	395	(78)	87	463	1.609
Smanjenje/povećanje ispravke vrijednosti	-	(56)	33	-	(92)	(684)	(799)
Stanje na dan 31. decembra 2016. godine	5.133	1.012	428	51	100	98	6.822

BILANS USPJEHA

7. NETO DOBICI OD FINANSIJSKIH SREDSTAVA KOJA SE DRŽE ZA TRGOVANJE

Neto dobiti od finansijskih sredstava koja se drže za trgovanje iznose u 2017. godini EUR 1.058 hiljada (2016. godina: EUR 947 hiljada) i u cjelini se odnose na neto dobitke od trgovanja devizama.

8. NETO DOBICI OD KURSNIH RAZLIKA

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Dobici od kursnih razlika	7.159	5.436
Gubici od kursnih razlika	(7.534)	(5.665)
Ukupno	(375)	(229)

9. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Neto zarade	2.273	2.279
Porezi i doprinosi na zarade	1.643	1.626
Ostali troškovi zaposlenih	32	36
Ostali troškovi platnog spiska	117	117
Troškovi službenih putovanja	42	34
Ukupno	4.107	4.092

10. OPŠTI ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Troškovi zakupa	291	290
Troškovi održavanja imovine	474	494
Troškovi električne energije i goriva	172	170
Kancelarijski materijal	80	73
Troškovi sponzorstva i donatorstva	-	1
Troškovi reprezentacije	26	23
Usluge telekomunikacija i poštarine	2.114	1.798
Troškovi osiguranja	42	45
Stručne usluge	320	283
Troškovi nabavke platnih kartica	56	42
Troškovi obezbjeđenja	219	231
Troškovi predstavništva u inostranstvu	190	259
Troškovi reklame	78	77
Ostali troškovi	321	281
Ukupno	4.383	4.067

BILANS USPJEHA

11. OSTALI RASHODI

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Ostali troškovi poreza	27	46
Takse	154	75
Gubici od prodaje i otpisa nepokretnosti, opreme i postrojenja	115	-
Vanredni troškovi	494	429
Ukupno	790	550

12. OSTALI PRIHODI

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	79	75
Ostalo	40	239
Ukupno	119	314

BILANS USPJEHA

13. POREZI I DOPRINOSI IZ DOBITKA

a) Komponente poreza na dobit

	2017.	2016.
Poreski prihodi, neto	(3)	5
	(3)	5

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i rezultata prije oporezivanja

	2017.	2016.
Dobitak prije oporezivanja	313	116
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	(28)	(10)
Efekat gubitka prethodnog perioda	28	10
Odloženi poreski prihod	12	5
Poreski efekti priznati u bilansu uspjeha	12	5
Efektivna poreska stopa	1%	4%

BILANS STANJA

13. POREZI I DOPRINOSI IZ DOBITKA (Nastavak)

c) Komponente odloženih poreskih sredstava i obaveza

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Odložena poreska sredstva po osnovu privremene razlike između poreske osnovice osnovnih sredstava i njihove knjigovodstvene vrijednost	<u>125</u>	<u>113</u>
	<u>125</u>	<u>113</u>

Na dan 31. decembra 2017. godine Banka nije priznala odložena poreska sredstva u ukupnom iznosu od EUR 125 hiljada (31. decembar 2016. godine: EUR 113 hiljada).

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

Novčana sredstva i račune depozita kod centralnih banaka čine:

U hiljadama EUR	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Žiro račun	6.009	11.651
Gotov novac	4.013	4.145
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	13.032	13.027
Sredstva u procesu naplate – platne kartice	<u>762</u>	<u>1.179</u>
Ukupno	<u>23.816</u>	<u>30.002</u>

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Službeni list Crne Gore“ br. 73/15, 33/16 i 15/17). Obračunavanje obavezne rezerve vrši se primjenom stope od 7,5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana, i stope 6,5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana. Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine koji imaju klauzulu o mogućnosti razoročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine, odnosno u roku kraćem od 365 dana, primjenjuje se stopa od 7,5%.

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke Crne Gore u inostranstvu. Na 50% ukupno izdvojenih sredstava obavezne rezerve banke, Centralna banka Crne Gore obračunava naknadu po stopi od EONIA umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od od nule, a plaća do osmog u mjesecu za prethodni mjesec. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

BILANS STANJA

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Korespondentni računi kod inostranih banaka	49.213	23.796
Oročeni depoziti kod banaka u inostranstvu	15.426	22.023
Oročeni depoziti kod banaka u zemlji	300	300
Vremenska razgraničenja – kamata na depozite	-	3
Stanje 31. decembra	64.939	46.122

Oročena novčana sredstva kod banaka u inostranstvu na dan 31. decembra 2017. godine iznose EUR 15.426 hiljade (31. decembra 2016. godine: EUR 22.023 hiljada), a umanjena su, najvećim dijelom, za prekononočno oročena sredstva kod inostranih banaka.

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Kreditni nefinansijskom sektoru	87.357	105.856
Kreditni Vladi i drugim budžetskim korisnicima	247	575
Ispravka vrijednosti kredita	(6.215)	(5.133)
Neto krediti	81.389	101.298
Kamatna potraživanja po kreditima	3.915	5.898
Ispravka vrijednosti kamatnih potraživanja	(1.213)	(1.006)
Neto kamatna potraživanja	2.702	4.892
Aktivna vremenska razgraničenja	337	255
Vremenska razgraničenja naknada	(415)	(542)
Potraživanja po osnovu depozita kod nefinansijskih institucija	2.203	3.447
Potraživanja banke po neizmirenim akceptima, garancijama i mjenicama	59	59
Ukupno	86.275	109.409

Banka je u toku 2017.godine stekla udjele, akcije i pokretnu imovinu u iznosu od EUR 20.117 hiljada, a na osnovu sporazuma o izmirenju duga zamjenom ispunjenja. Na taj način zatvorila je veći dio problematičnih kredita u iznosu od EUR 14.893 hiljada i ostalih potraživanja EUR 5.224 hiljade. Oslobađanjem od nekvalitetnog kreditnog portfolija, Banka je značajno poboljšala kvalitet aktive i značajno je smanjena ukupna izloženost prema svim licima povezanim sa Bankom, kao i izloženost prema pravnim licima koje kontroliše lice koje kontroliše i Banku.

Potraživanja po osnovu depozita kod nefinansijskih institucija u iznosu od EUR 2.203 hiljada (31. decembra 2016. godine: EUR 3.447 hiljada) se odnose na depozite kod Visa International, Velika Britanija i Master Card Europe, Belgija (31. decembra 2016. godine: EUR 2.490 hiljada) se odnosi na depozite kod Visa International i Master Card Europe, a EUR 957 hiljada na sredstva data povezanom licu Atlascapital Financial Services Limited, Kipar, koja su bila uključena u nekvalitetnu aktivu zatvorenu sticanjem udjela u firmi Rekreators d.o.o. Budva)

BILANS STANJA

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (Nastavak)

Banka fizičkim licima odobrava različite vrste namjenskih i nenamjenskih kredita:

- gotovinski nenamjenski/refinansirajući krediti, na period do 120 mjeseci, po nominalnim kamatnim stopama od 6,00% do 12,50% na godišnjem nivou;
- gotovinski namjenski krediti pokriveni novčanim depozitom, na period do 60 mjeseci, po nominalnoj kamatnoj stopi od 4% na godišnjem nivou;
- krediti za domaće penzionere, na period do 120 mjeseci, po nominalnoj kamatnoj stopi od 6,49% do 7,99%;
- krediti za devizne penzionere, na period do 60 mjeseci, po nominalnoj kamatnoj stopi od 7,99% do 10%; i
- namjenski krediti: studentski, poljoprivredni krediti, turistički, krediti za odmor, krediti u saradnji sa Opštom bolnicom Meljine i drugi potrošački krediti, na period do 60 mjeseci, po nominalnim kamatnim stopama od 0% do 13%.

Kratkoročni krediti pravnim licima u 2017. godini odobravali su se po nominalnim kamatnim stopama od 2% (kreditu obezbijedeni 100% depozitom) do 10,99% na godišnjem nivou. Dugoročni krediti pravnim licima odobreni u 2017. godini, realizuju se na rok do 7 godina, po nominalnim kamatnim stopama od 3% (kreditu obezbijedeni 100% depozitom) do 10,99% na godišnjem nivou.

U saradnji sa Investiciono razvojnim fondom Crne Gore u 2017. godini realizovana su dva kredita za refinansiranje trajnih obtnih sredstava u iznosu od EUR 170 hiljada, po nominalnoj kamatnoj stopi od 5% na godišnjem nivou, kao i jedan kredit za refinansiranje tekućih kreditnih zaduženja u iznosu od EUR 49 hiljada, po nominalnoj kamatnoj stopi od 4,5% na godišnjem nivou. Koncentracija po djelatnostima bruto plasiranih kredita komitentima od strane Banke je sljedeća:

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	592	3.738
Vađenje rude i kamena	5.812	4.138
Prerađivačka industrija	7.587	9.451
Snabdijevanje električnom energijom	362	253
Snabdijevanje vodom	1.417	2.090
Građevinarstvo	3.743	4.378
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	13.539	15.248
Saobraćaj i skladištenje	1.977	1.787
Usluge pružanja smještaja i ishrane	9.848	10.207
Informisanje i komunikacije	147	173
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	-	1
Poslovanje nekretninama	51	113
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	3.725	5.285
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.050	2.277
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	199	677
Obrazovanje	112	658
Zdravstvo i socijalna zaštita	4.017	3.801
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	482	358
Ostale uslužne djelatnosti	228	276
Fizička lica – rezidenti	29.234	31.278
Nerezidenti	3.482	10.246
Ukupno	87.604	106.433

BILANS STANJA

17. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Invest banka a.d. Montenegro	495	679
Montenegro Express AD, Budva	181	181
HTP Atlas Hotels Group AD, Bar	264	1.258
Otvoreni investicioni fond Atlas Mont AD, Podgorica	614	639
Zatvoreni investicioni fond Atlas Mont AD, Podgorica	294	294
Rekreaturs, doo Budva	14.056	-
DZU „Atlas mont“ fond	2.280	-
Ukupno hartije raspoložive za prodaju	18.184	3.051
Državni zapisi Crne Gore	109	5.000
Ukupno hartije koje se drže do dospijea	109	5.000
Ukupno	18.293	8.051

U toku 2017. godine Banka je zatvaranjem loše aktive stekla udjele i akcije u vrijednosti od EUR 16.336 hiljada (udjele u firmi Rekreaturs, doo Budva u iznosu od EUR 14.056 hiljada i akcije firme DZU „Atlas mont“ fond u iznosu od EUR 2.280 hiljada).

Na dan 31. decembar 2017. godine Banka posjeduje 1.088 državnih zapisa Crne Gore nominalne vrijednosti EUR 109 hiljada (2016: EUR 5.000 hiljadu) sa rokom dospijea od 182 dana, uz kamatnu stopu od 1,70% godišnje.

18. INVESTICIJE U PRIDRUŽENA PREDUZEĆA I ZAJEDNIČKE PODUHVATE PO METODI KAPITALA

U hiljadama EUR	% učešća	2017.	2016.
Atlas life AD, Podgorica	36,22%	1.304	1.304
AD za upravljanje fondom „Atlas penzija“	29,54%	547	547
Meljine kompleks d.o.o., Herceg Novi	0,50%	126	126
Montenegroberza AD, Podgorica	5,76%	118	101
Univerzitet Mediteran	8,04%	7	7
Udruženje banaka Crne Gore	10%	1	1
Ukupne investicije u pridružena preduzeća		2.103	2.086
<i>Minus: Ispravke vrijednosti:</i>			
Atlas Life AD, Podgorica		1.195	261
AD za upravljanje fondom „Atlas Penzija“		274	109
Meljine kompleks d.o.o., Herceg Novi		25	25
Ukupno ispravke vrijednosti		1.494	395
Ukupno		609	1.691

BILANS STANJA

18. INVESTICIJE U PRIDRUŽENA PREDUZEĆA I ZAJEDNIČKE PODUHVA TE PO METODI KAPITALA (Nastavak)

Zbog poteškoća u poslovanju preduzeća Atlas life AD i AD za upravljanje fondom „Atlas Penzija“ u kojim Banka ima trajne uloge, izvršeno je obezvrjeđenje istih za EUR 934 hiljade (Atlas Life AD) i EUR 164 hiljade (AD za upravljanje „Atlas Penzija“). Na taj način, ukupno obezvrjeđenje ovih trajnih uloga iznosi 91,67% i 50,00%. Obezvrjeđenje trajnog uloga u Meljine kompleks d.o.o. je na nivou prošlogodišnjeg, i to u iznosu od EUR 25 hiljada ili 20,00%.

Odlukom od 15. januara 2018. godine pokrenut je postupak dobrovoljne likvidacije preduzeća Atlas Life AD, a cjelokupan portfelj ovog preduzeća prenijet je preduzeću Grawe osiguranje AD Podgorica. Za navedeni prenos portfelja osiguranja prethodila je saglasnosti Agencije za nadzor osiguranja po Rješenju br. 03-1244/6-17 od 28. decembra 2017. godine.

19. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Promjene na nekretninama, postrojenjima i opremi prikazane su u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	Građevinski objekti	Oprema i ostala sredstva	Investicije u toku	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 1. januara 2016.	6.410	3.830	1.353	11.593
Povećanje	-	-	215	215
Prenosi	-	131	(131)	-
Otuđenja i rashodovanja	-	(42)	-	(42)
Stanje na dan 31. decembra 2016.	6.410	3.919	1.437	11.766
Povećanje	-	-	144	144
Prenosi	-	124	(124)	-
Otuđenja i rashodovanja	-	(18)	-	(18)
Stanje na dan 31. decembra 2017.	6.410	4.025	1.457	11.892
Ispravka vrijednosti				
Stanje na dan 1. januara 2016.	1.017	2.975	-	3.992
Obračunata amortizacija	129	313	-	442
Otuđenja i rashodovanja	-	(41)	-	(41)
Stanje na dan 31. decembra 2016.	1.146	3.247	-	4.393
Obračunata amortizacija	128	242	-	370
Otuđenja i rashodovanja	-	(10)	-	(10)
Stanje na dan 31. decembra 2017.	1.274	3.479	-	4.753
Sadašnja vrijednost na dan				
31. decembra 2017.	5.136	546	1.457	7.139
31. decembra 2016.	5.264	672	1.437	7.373

Na dan 31. decembra 2017. godine, Banka nema imovinu pod zalogom radi otplate kredita i drugih obaveza.

BILANS STANJA

20. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Promjene na nematerijalnim sredstvima u toku 2016. godine prikazane su u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Nabavna vrijednost		
Stanje na dan 1. januara	2.237	2.045
Povećanja	170	192
Stanje na dan 31. decembra	2.407	2.237
Ispravka vrijednosti		
Stanje na dan 1. januara	2.011	1.909
Amortizacija	120	102
Stanje na dan 31. decembra	2.131	2.011
Sadašnja vrijednost na dan:		
31. decembra 2017. godine	276	226
31. decembra 2016. godine	226	136

Na dan 31. decembra 2017. godine, nematerijalna sredstva u iznosu od EUR 276 hiljada se odnose na ulaganja u softver u iznosu od EUR 166 hiljada i licence za E-banking i Windows u iznosu od EUR 110 hiljada.

21. OSTALA FINANSIJSKA POTRAŽIVANJA

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Potraživanja od Meintl banke	15.817	15.817
Potraživanja od Bobar banke	1.001	1.001
Potraživanje od Invest banke	175	2.100
Potraživanje od Atlas Cap-a	-	1.380
Potraživanja po osnovu naknada i provizija	149	204
Potraživanja po kartičnom poslovanju	1.666	739
Ostala potraživanja	181	76
Ukupno	18.989	21.317

Potraživanja od Meintl banke, Austrija, nastala su kao rezultat prodaje investicije u zavisna preduzeća i depozita koje je Banka imala kod Atlas banke Ltd. Moskva, sa sjedištem u Rusiji, a na osnovu Ugovora o prodaji potraživanja zaključenog 10. jula 2015. godine. Prema inicijalnom ugovoru, kupac je bio u obavezi da ugovorenu cijenu (beskamatno potraživanje) platiti u 32 jednake kvartalne rate počevši od 1. septembra 2015. godine. Kako je po pomenutom Ugovoru naplaćena samo jedna rata u iznosu od EUR 510 hiljada tokom 2015. godine, dok u 2016. godini nije bilo uplata, dana 28. februara 2018. godine potpisan je Ugovor o izmjenama i dopunama br. 1, kojim je izvršeno restruktuiranje predmetnog potraživanja, odnosno definisana dinamika izmirenja obaveza u periodu od 10 godina sa otplatom u mjesečnim tranšama.

BILANS STANJA

21. OSTALA FINANSIJSKA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Potraživanja od Bobar banke a.d. Bjeljina su na kraju 2015. godine iznosila EUR 3.351 hiljadu, i inicijalno su predstavljala novčana sredstva kod banaka. U toku 2016. godine Banka je dio potraživanja od Bobar banke a.d. Bjeljina, u iznosu od EUR 2.350 hiljada, nad kojom je pokrenut postupak likvidacije 23. decembra 2014. godine, prenijela na potraživanja od Atlas grupe d.o.o., Podgorica.

Nad Bobar bankom a.d. Bijeljina pokrenut je postupak stečaja 24. januara 2017. godine i Banka je prijavila svoja potraživanja u iznosu od EUR 1.001 hiljadu.

Potraživanja od Invest banke Montenegro a.d. Podgorica, naplaćena su na osnovu protokola o naplati potraživanja, shodno aktivaciji garancija (garancije Invest banke Montenegro a.d. Podgorica, pokriveno depozitom, bile su obezbjeđenje po kreditima: RR Gradnje d.o.o. Podgorica i Univerziteta Mediteran d.o.o. Podgorica). Protokolom od 16. novembra 2015. godine naplaćena su potraživanja u cjelosti do kraja 2017. godine, dok je Protokolom od 16. februara 2016. godine definisana naplata potraživanja u godišnjim tranšama, zaključno sa 01. februarom 2018. godine.

Potraživanje prema Atlas Cap - u je zatvoreno u prvom kvartalu 2017. godine putem sticanja udjela u firmi Rekreators d.o.o. Budva (Napomena 17).

22. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	35.469	31.852
Potraživanja od PZ Opšte bolnice Meljine	-	1.487
Potraživanja od Atlas grupe d.o.o., Podgorica	-	793
Potraživanja od dužnika u postupku stečaja	155	155
Potraživanja iz poslovnih odnosa	-	347
Unaprijed plaćeni troškovi	245	270
Ostala potraživanja	45	231
Ispravka vrijednosti	(7)	(39)
Ukupno	35.907	35.096

U toku 2017. godine Banka je stekla imovinu u iznosu od EUR 3.781 hiljadu (pretežno sticanje zamjenom ispunjenja), dok je iznos od EUR 164 hiljade naplatila po stečenoj aktivi iz ranijih godina. Banka je prenijeta sredstva namijenjena prodaji nastavila da priznaje kao imovinu koja se drži za prodaju imajući u vidu da je u skladu sa Odlukom Odbora direktora posvećena planu prodaje ovih sredstava i aktivno radi na pronalaženju kupaca.

Depozitom Atlas banke AD, koji je bio deponovan kod Prve banke AD, zatvoren je kredit PZ Opšte bolnice Meljine, jer je isti služio kao kolateral po kreditu. Novonastalo potraživanje od PZ Opšta bolnica Meljine je zatvoreno u prvom kvartalu 2017. godine sticanjem udjela u firmi Rekreators d.o.o. Budva (Napomena 17).

BILANS STANJA

22. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Potraživanja od Atlas grupe d.o.o., Podgorica na kraju 2016.godine iznosilo je EUR 793 hiljada i predstavljalo je ostatak prenijetih potraživanja sa Bobar banke a.d. Bljeljina na Atlas grupu d.o.o., Podgorica (inicijalno potraživanje u iznosu od EUR 2.383 umanjeno je za EUR 1.590 hiljada sticanjem nepokretnosti Atlas grupe od 19. decembra 2016. godine). U prvom kvartalu 2017. godine i ovo potraživanje bilo je predmet loše aktive koje je zatvarana sticanjem udjela u firmi Rekreators d.o.o. Budva (Napomena 17).

Potraživanja iz poslovnih odnosa u iznosu od EUR 347 hiljada, koja su se odnosila na potraživanje od Atlas Capital Financial Services Limited, Kipar, po osnovu ulaganja u poslovni prostor i opremu su, takođe, zatvorena sticanjem udjela u firmi Rekreators d.o.o. Budva (Napomena 17).

BILANS STANJA

23. DEPOZITI

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Depoziti po viđenju:		
- Vlada Crne Gore	714	634
- Finansijske institucije	18	6
- Privredna društva u privatnom vlasništvu	55.729	31.111
- Privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom i javna preduzeća	1.679	2.356
- Opštine	2.590	2.694
- Fondovi	734	261
- Inostrana preduzeća	14.034	27.647
- Fizička lica	35.032	30.723
- Neprofitne organizacije	2.299	1.948
- Preduzetnici	922	533
- Osiguravajuća društva	186	250
- Ostali	310	43
	114.247	98.206
Kratkoročni depoziti:		
- Vlada Crne Gore	29	34
- Privredna društva u privatnom vlasništvu	315	700
- Privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom i javna preduzeća	1.430	380
- Opštine	2.352	1.655
- Fondovi	60	125
- Inostrana preduzeća	5	5
- Fizička lica	41.039	42.110
- Neprofitne organizacije	97	68
- Ostali	104	112
	45.431	45.189
Dugoročni depoziti:		
- Vlada Crne Gore	15	49
- Finansijske institucije	260	300
- Privredna društva u privatnom vlasništvu	312	910
- Privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom i javna preduzeća	6.000	6.000
- Opštine	-	518
- Fondovi	-	-
- Inostrana preduzeća	71	217
- Fizička lica	33.410	46.218
- Neprofitne organizacije	4	15
- Preduzetnici	-	-
- Osiguravajuća društva	350	350
- Ostali	49	71
	40.471	54.648
Vremenska razgraničenja	1.328	1.539
Obaveze za kamate	17	19
Stanje 31. decembra	201.494	199.601

BILANS STANJA

23. DEPOZITI (Nastavak)

Depoziti stanovništva po viđenju u EUR su deponovani po kamatnoj stopi od 0,06% na godišnjem nivou, a depoziti po viđenju u ostalim valutama po kamatnoj stopi od 0,05%.

Na kratkoročno oročene depozite fizičkih lica u EUR Banka obračunava kamatu po stopi od 0,20% do 3,00% na godišnjem nivou u zavisnosti od perioda oročavanja.

Na dugoročne depozite fizičkih lica u EUR obračunava se kamata po stopi od 2,20% do 3,80% na godišnjem nivou.

Na kratkoročno oročene depozite fizičkih lica u ostalim valutama Banka obračunava kamatu po stopi od 0,30% do 1,40% na godišnjem nivou u zavisnosti od perioda oročavanja. Na dugoročne depozite fizičkih lica u ostalim valutama obračunava se kamata po stopi od 1,10% do 1,60%.

Na depozite pravnih lica po viđenju u domaćem platnom prometu obračunavala se kamata po stopi od 0,05% do 0,01 % na godišnjem nivou.

Kratkoročni depoziti pravnih lica u EUR su deponovani po kamatnoj stopi u rasponu od 0,20% do 2,50% na godišnjem nivou. Dugoročni depoziti pravnih lica su deponovani uz kamatnu stopu od 2,50 % do 2,70 %. Za depozite koji služe kao kolateral po garanciji kamatna stopa je 0%, dok je za depozite koji služe kao obezbjeđenje po kreditima spred 2%.

Kamata na kratkoročne depozite pravnih lica u drugim valutama kreće se u intervalu od 0,25% do 0,70%, dok se dugoročni depoziti oročavaju po stopi od 0,80% do 1,40 % u zavisnosti od valute. U 2017.godini nije bilo oročenja u drugim valutama.

24. POZAJMLJENA SREDSTVA OD OSTALIH KLIJENATA

Obaveze po osnovu pozajmljenih sredstava od ostalih klijenata na dan 31. decembra 2017. godine iznose EUR 17.513 hiljada (2016: EUR 26.629 hiljada) i odnose se na obaveze prema Evropskoj investicionoj banci (EIB) i Investiciono-razvojnog fondu Crne Gore (IRF).

Obaveze prema EIB-u u iznosu od EUR 8.969 hiljada (2016: EUR 11.186 hiljada) proističu iz dugoročnih kredita koje je EIB odobrio za podsticanje razvoja malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori.

Povjerilac	Iznos u hiljadama EUR	Datum odobrenja	Datum dospijeća	Godišnja kamatna stopa	Saldo na dan 31.12.2017.
Evropska investiciona banka	5.270	21.10.2010.	21.10.2022.	2,89%	2.708
Evropska investiciona banka	3.730	04.04.2011.	04.04.2023.	3,77%	2.222
Evropska investiciona banka	5.110	17.12.2009.	17.12.2019.	3,71%	1.422
Evropska investiciona banka	3.890	29.03.2010.	29.03.2020.	3,56%	1.336
Evropska investiciona banka	2.000	19.12.2011.	19.12.2023.	3,49%	1.281
Ukupno					8.969

Tekuće dospijeće po osnovu dugoročnih kredita EIB na dan 31. decembra 2017. godine iznosi EUR 2.295 hiljada (2016: EUR 2.217 hiljada), a obaveze po osnovu kamata EUR 51 hiljadu.

BILANS STANJA

24. POZAJMLJENA SREDSTVA OD OSTALIH KLIJENATA (Nastavak)

Obaveze po osnovu pozajmljenih sredstava od Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore na dan 31. decembra 2017. godine iznose EUR 8.494 hiljade (2016: EUR 15.380 hiljada) i odnose se na kredite koje je IRF odobrio za kofinansiranje malih i srednjih preduzeća po kamatnoj stopi 1,5% do 2% (2016. godina: od 1% do 3,5%) na godišnjem nivou.

Tekuće dospijeće po osnovu dugoročnih kredita Investiciono-razvojnog fonda na dan 31. decembra 2017. godine iznosi EUR 1.737 hiljada (2016. godina: EUR 2.093 hiljade).

25. REZERVE

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivni	58	51
Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	103	100
Rezervisanja za sudske sporove	93	98
Ukupno	254	249

26. OSTALE OBAVEZE

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Privremeni račun	258	473
Vremenska razgraničenja	48	8
Ostale obaveze		
- Obaveze po komisionim poslovima	224	116
- Dobavljači	189	234
- Obaveze po kartičnom poslovanju	1.779	1.508
- Ostala pasiva	318	471
Ukupno	2.816	2.810

27. SUBORDINISANI DUG

Subordinisani dug na dan 31. decembra 2017. godine iznosi EUR 1.356 hiljada (2016: EUR 1.332 hiljade). Subordinisani dug odobren je 7. jula 2011. godine od strane Hemargo East Limited Cyprus na period od 7 godina uz godišnju kamatnu stopu od 2%. Na osnovu Aneksa od 03. novembra 2017. godine, subordinisani dug je produžen do 03. novembra 2024. godine pod istim uslovima. Kredit se vraća u cjelosti na dan dospijeća sa pripadajućom kamatom.

BILANS STANJA

28. AKCIJSKI KAPITAL

Na dan 31. decembra 2017. godine akcijski kapital Banke iznosi EUR 30.659 hiljada (2016. godine: EUR 25.659 hiljada). Promjena u iznosu od EUR 5.000 hiljada rezultat je dokapitalizacije Banke od strane postojećih akcionara: Atlas Capital Holding Limited, Kipar i Atlas invest d.o.o., Podgorica. Akcijski kapital čine 51.318 običnih akcija (31. decembra 2016. godine: 41.318 običnih akcija), pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 500,00 i 10.000 prioritetnih akcija (31. decembra 2016: 10.000 prioritetnih akcija), pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 500,00.

Osnovna zarada po akciji je izračunata tako što je godišnja neto dobit ili gubitak, koji može da se pripíše vlasnicima običnih akcija Banke, podijeli ponderisanim prosječnim brojem običnih akcija koje su bile u opticaju tokom perioda. S obzirom da je Banka izdala i prioritetne akcije, umjesto neto dobiti ili gubitka, Banka izračunava iznos dobiti odnosno gubitka koji se može pripisati običnim akcionarima (dio neto dobiti odnosno gubitka koji se dobija oduzimanjem preferencijalnih dividendi od neto dobiti odnosno gubitka).

Spisak akcionara, vlasnika običnih akcija Banke na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine je prikazan u sljedećoj tabeli:

Naziv akcionara	31. decembar 2017.			31. decembar 2016.		
	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća
Atlas Capital Holding Limited, Kipar	21.253	10.626	41,42	13.243	6.621	32,05
Nine doo Podgorica	6.752	3.376	13,16	6.752	3.376	16,34
Invest banka Montenegro AD Podgorica, zbirni						
kastodi račun 1	6.427	3.213	12,53	6.427	3.213	15,55
Atlas Invest doo, Podgorica	6.235	3.118	12,15	4.245	2.123	10,27
Invest banka Montenegro AD	4.108	2.054	8,00	4.108	2.054	9,94
Hipotekarna banka AD Podgorica	2.750	1.375	5,36	2.750	1.375	6,66
Otvoreni investicioni fond "Atlas Mont"-u postupku transformacije	1.263	631	2,46	1.263	631	3,06
Centroprom ad Beograd	1.055	527	2,06	1.055	527	2,55
Podravska banka DD, Koprivnica, Hrvatska	626	313	1,22	626	313	1,51
Ostali akcionari	849	426	1,64	849	426	2,07
Ukupno	51.318	25.659	100,00	41.318	20.659	100,00

BILANS STANJA

28. AKCIJSKI KAPITAL (Nastavak)

Spisak akcionara, vlasnika prioritetnih akcija Banke na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine je prikazan u sljedećoj tabeli:

Naziv akcionara	31. decembar 2017.			31. decembar 2016.		
	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća
Otvoreni investicioni fond "Atlas Mont"-u postupku transformacije	3.439	1.720	34,39	3.763	1.882	37,63
Nine doo Podgorica	739	370	7,39	739	370	7,39
Podravska banka DD, Koprivnica, Hrvatska	569	285	5,69	569	285	5,69
Invest Banka – kastodi račun 1	487	243	4,87	195	97	1,95
Invest banka Montenegro Parmex Management LTD	325	163	3,25	293	146	2,93
BVI	300	150	3,00	300	150	3,00
Radonjić Dragan	300	150	3,00	300	150	3,00
Avaron Holdings LLC, New York	300	150	3,00	300	150	3,00
Vujović Arsenije	280	140	2,80	280	140	2,80
Mijatović Svetlana	200	100	2,00	200	100	2,00
Zetogradnja doo, Podgorica	195	97	1,95	195	97	1,95
NLB banka ad ¹	189	94	1,89	189	94	1,89
Dragašević Vuko	180	90	1,80	180	90	1,80
Društvo za upravljanje fondom ABDS, Sarajevo	170	85	1,70	170	85	1,70
Nenezić Vladimir	130	65	1,30	130	65	1,30
Ostali akcionari	2.197	1.098	21,97	2.197	1.099	21,97
Ukupno	10.000	5.000	100,00	10.000	5.000	100,00

¹ NLB banka je stekla akcije apoteke Sveti Vrači

BILANS STANJA

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Potraživanja		
<i>Depoziti</i>		
Atlascapital Financial Services Limited, Kipar	-	957
NLB banka ad	300	300
	300	1.257
<i>Kredit</i>		
Atlas invest d.o.o., Podgorica	-	10
Univerzitet Mediteran, Podgorica	-	550
PZ Opšta bolnica Meljine, Herceg Novi	3.558	3.558
Dejan Erić	18	32
Marko Nikolić	9	3
Olga Bogdanović	8	-
Milijana Živković	28	3
Predrag Vujović	11	14
Aca Babić	29	29
Svetlana Mijatović	-	534
Jadranski Sajem a.d., Budva	-	1.498
RTV Atlas d.o.o., Podgorica	-	1
Atlas grupa d.o.o., Podgorica	-	421
Duško Knežević	-	399
Atlascapital Financial Services Limited, Kipar	-	210
Atlas fondacija, Podgorica	-	18
Centar Faktor doo Beograd	-	150
Zoran Miličević	27	27
Nada Kocka	7	2
Ilija Mirković	5	7
Željko Rolović	4	5
Vukosava Obradović	4	12
Vesna Durković	3	-
Vuko Dragašević	3	2
Vukosav Rakonjac	1	2
	3.715	7.487
<i>Ostala poslovna potraživanja</i>		
Atlas grupa d.o.o., Podgorica	-	834
DZU Atlasmont A.D., Podgorica	7	78
Invest banka Montenegro a.d., Podgorica	175	2.100
Atlas Invest d.o.o., Podgorica	-	72
Univerzitet Mediteran, Podgorica	-	17
PZ Opšta bolnica Meljine, Herceg Novi	28	1.518
Rekreaturs a.d., Budva	132	-
Fabrika vode Lipovo d.o.o., Kolašin	1	-
Atlas life a.d., Podgorica	1	-
Atlas penzija a.d., Podgorica	1	-
Atlascapital Financial Services Limited, Kipar	-	347
Atlas Cap doo, Podgorica	-	1.380
	345	6.346
<i>Potraživanja za kamate i naknade</i>		
Atlas Fin d.o.o., Podgorica	-	3
Univerzitet Mediteran, Podgorica	-	68
Fabrika vode Lipovo d.o.o., Kolašin	1	1
Jadranski Sajem a.d., Budva	-	359
Atlas grupa doo, Podgorica	-	63
RR Gradnja d.o.o., Podgorica	-	358
Opšta bolnica Meljine, Herceg Novi	480	477
Centar faktor doo Beograd	-	1
Svetlana Mijatović	-	61
Aca Babić	8	6
Dusko Knežević	-	61
Atlas Cap doo, Podgorica	-	49
	489	1.507
Ukupno potraživanja	4.849	16.597

BILANS STANJA

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (Nastavak)

Obaveze

Depoziti

Atlascapital Financial Services Limited, Kipar	1	1
HTP Atlas hotels group a.d., Bar	11	96
Atlas life a.d., Podgorica	125	100
DZU Atlasmont a.d., Podgorica	-	3
Rekreaturs a.d., Budva	4	-
Atlas penzija a.d., Podgorica	62	138
CG Broker - diler a.d., Podgorica	44	123
Jadranski Sajem a.d., Budva	27	15
Univerzitet Mediteran, Podgorica	26	102
Montenegro Express a.d., Budva	29	7
Atlas Invest d.o.o., Podgorica	1	-
Atlas grupa d.o.o., Podgorica	59	-
Dejan Erić	27	24
Marko Nikolić	5	5
Olga Bogdanović	2	1
Milijana Živković	4	-
Predrag Vujović	-	1
Svetlana Mijatović	-	1
Vesna Durković	6	-
Perla doo Herceg Novi	-	6
Zetogradnja d.o.o., Podgorica	3	27
Mi-Ma d.o.o., Berane	1	1
Atlas Media group d.o.o., Podgorica	3	4
Atlas Capital Holding limited, Kipar	2	2
Zatvoreni investicioni fond Atlas Mont a.d., Podgorica	-	3
Atlas House Limited, Limassol	1	-
Global carbon d.o.o., Podgorica	3	14
D.O.O. Hotel Princess, Bar	425	304
Mi-Ma doo, Berane	1	2
MD Momo doo, Berane	55	-
Montenegroberza a.d., Podgorica	278	304
Montenegro Holding Investment doo, Podgorica	47	-
Duško Knežević	52	11
	1.304	1.295

Obaveze prema dobavljačima

Jadranski Sajem a.d., Budva	-	1
	-	1

Ukupno obaveze	1.304	1.296
-----------------------	--------------	--------------

Vanbilansne pozicije

Date garancije

Perla d.o.o., Herceg Novi	-	15
Univerzitet Mediteran, Podgorica	-	8
	-	23

BILANS STANJA

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (Nastavak)

Uparedni pregled prihoda i rashoda od povezanih licima za 2017. i 2016. godinu prikazan je u tabeli ispod:

U hiljadama EUR	2017.	2016.
Prihodi		
Atlascapital Financial Services Limited, Kipar	3	80
Atlas Capital Holding limited, Kipar	1	-
Atlas grupa d.o.o., Podgorica	14	75
PZ Opšta bolnica Meljine d.o.o., Herceg Novi	10	270
Atlas group Limited, Limassol	-	1
Atlas invest d.o.o., Podgorica	2	9
CG Broker - diler a.d., Podgorica	3	4
Centar faktor d.o.o., Beograd	2	17
DZU Atlasmont a.d., Podgorica	-	22
Fabrika vode Lipovo d.o.o. Kolašin	1	13
Jadranski Sajam a.d., Budva	22	138
RTV Atlas d.o.o., Podgorica	-	9
Rekreaturs a.d., Budva	-	1
Univerzitet Mediteran, Podgorica	16	104
RR Gradnja d.o.o., Podgorica	24	5
Montenegro Express a.d., Budva	-	2
Atlas Cap doo, Podgorica	-	19
HTP Atlas hotels group a.d., Bar	1	37
Atlas life a.d., Podgorica	-	1
Atlas penzija a.d., Podgorica	-	1
Montenegroberza a.d., Podgorica	1	2
MD-Momo d.o.o., Berane	2	5
Perla doo, Herceg Novi	1	-
RT Mimoza doo, Herceg Novi	1	-
Svetlana Mijatović	38	8
Vukosava Obradović	1	-
Vuko Dragašević	1	-
Željko Rolović	1	-
Ilija Mirković	1	-
Aca Babić	2	2
Milica Pajović	1	-
Predrag Vujović	1	1
Marko Nikolić	1	-
Milijana Živković	1	-
Dejan Erić	3	4
Duško Knežević	7	37
Ukupno prihodi	162	867
Rashodi		
Atlas penzija a.d., Podgorica	1	3
Atlas life a.d., Podgorica	6	8
Katica Rizoniko	1	-
Dejan Erić	1	1
Montenegroberza a.d., Podgorica	7	17
Ukupno rashodi	16	29

BILANS STANJA

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (Nastavak)

Na dan 31. decembra 2017. godine potraživanja od zaposlenih iznose: EUR 922 hiljadu (31. decembra 2016. godine: EUR 821 hiljadu) i odnose se na odobrene kredite i kreditne kartice.

Ukupne isplate i troškovi naknada članovima Odbora direktora Banke i Odbora za reviziju u toku 2017. godine iznosili su EUR 44 hiljada (2016: EUR 38 hiljada).

30. POTENCIJALNE OBAVEZE

30.1. Sudski sporovi

Na dan 31. decembra 2017. godine protiv Banke se vodi 44 sudska spora.

Prema analizi Pravnog sektora, a na osnovu raspoložive dokumentacije, najviši iznos potraživanja iz sudskih sporova koji može pasti na teret Banke u narednom periodu (do kraja 2018. godine) iznosi EUR 93 hiljade.

Kod određenih postupaka, kod kojih je šteta za tužioce nastala nakon izvršenja krivičnih djela od strane bivših zaposlenih Banke, nakon isplate Banka može pokrenuti regresnu tužbu, što je već i urađeno za određeni broj slučajeva.

Banka je na dan 31. decembra 2017. godine imala pokrenutih 70 sporova protiv trećih lica, od kojih se većina odnosi na naplatu potraživanja.

Prema posljednjem raspoloživom podatku (04. decembar 2018. godine), protiv Banke se vodi 37 sudskih sporova, ukupne vrednosti EUR 38.500 hiljada i KM 6.720 hiljada, bez troškova spora i kamata. Ovaj iznos je prilično visok jer je ovdje uvršten i spor po tužbi Države Crne Gore čija je vrijednost EUR 25.000 hiljada (predmet spora je raskid Ugovora za Vojnomedicinsku ustanovu Meljine Kompleks) protiv Konzorcijuma čija je članica Atlas Banka koja u tom Konzorcijumu ima udio od 0,50 % od ukupnih 100%.

Vrijednost spora je EUR 25.000 hiljada iz razloga što je na toliki iznos procijenjena imovina Meljine Kompleksa. Naknada štete koju će Država tražiti da im se isplati tek će se utvrditi vještačenjem, kada se nastavi spor, jer je trenutno prekinut zbog pokretanja stečajnog postupka St.br.362/18 nad tuženim – Meljine Kompleks D.O.O. Herceg Novi. Atlas Banka A.D. Podgorica, u ovom sporu, sve i da bude negativan ishod ne može imati gubitaka ili ako ih bude oni će biti minimalni.

BILANS STANJA

30. POTENCIJALNE OBAVEZE (Nastavak)

30.1. Sudski sporovi (Nastavak)

Kao što smo vam dostavili na uvid, Apelacioni sud Crne Gore, kao drugostepeni organ, po tužbi Kaspia Property Holdings po osnovu pitanja validnosti garancije u iznosu od EUR 12.500 hiljada, na sjednici vijeća donio je presudu u korist tužioca dana 11. juna 2018. godine, kojom je odbijen žalbeni zahtjev Banke i potvrđena presuda Privrednog suda Crne Gore P.br.478/2017 od 15. decembra 2017. godine. Banka je dana 10. jula 2018. godine Privrednom sudu Crne Gore za Vrhovni sud Crne Gore podnela zahtjev za reviziju protiv presude Apelacionog suda Pž.br. 223/18 od 11. juna 2018. godine. Dana 12. jula 2018. godine, Banka je po ovom osnovu platila iznos tužbenog zahtjeva sa obračunatim kamatama i troškovima postupka u ukupnom iznosu od EUR 15.206 hiljada. Nismo obračunali i evidentirali rezervisanja po ovom osnovu u pojedinačnim finansijskim iskazima na dan 31. decembra 2017. godine, shodno procjeni advokata Banke o ishodu spora, ali smo 12. jula 2018. godine, proknjižili troškove po ovom osnovu u visini plaćenog iznosa. Takođe, pribavili smo Izjavu korisnika garancije da će Banci nadoknaditi iznos plaćene garancije, kamata i troškova na osnovu pomenute pravosnažne presude u najkraćem mogućem roku koju smo dostavili i Vama i regulatoru.

Takođe, značajni sporovi su još i sporovi po tužbi Bobar banke a.d. Bijeljina u stečaju (EUR 3.429 hiljada) i spor pokrenut od strane fizičkog lica (EUR 750 hiljade – odnosi se na poništaj jemstva), za koje nismo formirali rezervisanje, ali vjerujemo da pomenuto neće imati negativan uticaj na poslovanje Banke.

30.2. Ostale potencijalne obaveze

Banka je u toku godine ostvarivala transakcije koje podliježu oporezivanju u skladu sa crnogorskim poreskim zakonima. Svi porezi i doprinosi na zarade, naknade članovima Odbora direktora, dobit, nekretnine, ugovore o djelu, zakup i ostalo, plaćeni su na pune iznose po važećim stopama.

31. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALEMTI (za potrebe sastavljanja Iskaza o tokovima gotovine)

U hiljadama EUR	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Gotovina u blagajni u eurima	3.559	3.657
Gotovina u blagajni u stranoj valuti	454	488
Žiro račun	6.009	11.651
Korespondentni računi kod inostranih banaka	49.112	23.775
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	13.032	13.027
Kratkoročni oročeni depoziti kod banaka u inostranstvu	1.501	16.806
Ostala novčana sredstva	<u>762</u>	<u>1.179</u>
Ukupno	<u>74.429</u>	<u>70.583</u>

BILANS STANJA

32. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

- a) Početak 2018. godine obilježio je poslovni događaj - implementacija standarda MSFI 9 „Finansijski instrumenti“. Primjena novog standarda značajno je uticala na finansijske izvještaje Banke, kako u pogledu povećanja ispravki vrijednosti finansijskih sredstava, tako i u pogledu umanjenja pozicije neraspoređene dobiti.

Ukupni negativni efekti primjene standarda MSFI 9 - Finansijski instrumenti, proknjiženi 01. januara 2018. godine, iznosili su EUR 8.096 hiljada, i u najvećoj mjeri odnosili su se na povećanje ispravki vrijednosti kredita i kamatnih potraživanja. Sa stanovišta obračuna koeficijenta solventnosti, pomenuti negativni efekti biće raspoređeni na 4 godine (do 2022. godine), na način koji je propisan regulativom Centralne banke Crne Gore.

U sklopu implementacije novog standarda, Odbor direktora Banke je usvojio Metodologiju za obračun ispravke vrijednosti u skladu sa MSFI 9, novi Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama, kao i Odluku o prenosu posebnih rezervi na račun neraspoređene dobiti (Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama od 30. novembra 2017. godine, data mogućnost bankama da sredstva sa računa posebnih rezervi, u cjelosti ili djelimično, prenesu na račun neraspoređene dobiti ili ih zadrže na tom računu. U tom smislu, na osnovu procjene adekvatnosti kapitala, na računu posebnih rezervi zadržan je iznos od EUR 706 hiljada, a iznos od EUR 2.905 hiljada vraćen je u neraspoređenu dobit).

Banka je nastavila sa trendom povećanja kako regulatornih rezervi, tako i ispravki vrijednosti za bilansne pozicije i rezervisanja za pozicije vanbilansa. Na dan 30.09.2018. godine ukupne regulatorne rezerve iznose EUR 37.851 hiljada (31. decembar 2017. godine: EUR 12.242 hiljade), dok ukupne ispravke vrijednosti i rezervisanja iznose EUR 33.339 hiljade (31. decembar 2017. godine: EUR 8.986 hiljada).

- b) Dana 11. januara 2018. godine Banka je primila tužbu Bobar banke a.d. Bijeljina u stečaju, radi isplate duga u iznosu od KM 6.719 hiljada (EUR 3.429 hiljada). Banka je u zakonom propisanom roku preko punomoćnika advokatske kancelarije dostavila odgovor na tužbu kojim je u cjelini osporila tužbeni zahtjev tužioca. Okružni privredni sud Bijeljina, kod kojeg je iniciran predmetni postupak, još uvijek nije zakazao nijedno ročište niti preduzeo bilo koji pravnu radnju.
- c) Na osnovu Odluke Skupštine akcionara, broj 01-1-13569 od 25. decembra 2017.godine, kojom je Radislav Jovović izabran za novog člana Odbora direktora Atlas banke ad, umjesto Rama Bralića, Centralna banka Crne Gore je Rješenjem broj 03-263-4/2018 izdala odobrenje po predmetnom zahtjevu. Odbor direktora, u novom sastavu, čine:

Ime i prezime

Zoran Grubišić
Marko Nikolić
Radislav Jovović
Marko Jovanović
Dejan Erić

Funkcija

Predsjednik
Potpredsjednik
Potpredsjednik
Član
Član

BILANS STANJA

32. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA (Nastavak)

- d) Banka je u februaru mjesecu 2018. godine, Arbitražnom sudu grada Moskve, podnijela tužbu za naknadu štete izazvane odlukom Centralne banke Rusije br. OD-908 od 05. maja 2014. godine kojom je oduzeta licenca za rad kćerke banke “Atlas Banke” (Moskva), iako je presudom nadležnog suda odluka CB priznata nezakonitom.

U tužbi su iznijeti svi raspoloživi dokazi u korist Banke, te predloženo da Sud obaveže Centralnu banku Rusije da Atlas banci AD isplati iznos od RUB 269.531 hiljadu (EUR 3.315.hiljada) na ime gubitaka i RUB 250.000 hiljada (EUR 3.538 hiljada) na ime naknade štete prouzrokovane povredom ugleda Banke.

Od Arbitražnog suda grada Moskve smo dana 04. maja 2018. godine dobili obavještenje da je prvo ročište u predmetnom sporu zakazano za 02. oktobar 2018. godine.

- e) Dana 28. februara 2018. godine završen je postupak restrukturiranja potraživanja prema Meintl banci, Austija u iznosu od EUR 15.817 hiljada, i to Ugovorom o izmjenama i dopunama br.1, kojim je definisana dinamika izmirenja obaveza u periodu od 10 godina sa otplatom u mjesečnim tranšama. Do dana 30.11.2018. naplaćeno je 522 hiljade (250 hiljada 25.10.2018, i 272 hiljade 16.10.2018.)
- f) Apelacioni sud Crne Gore, kao drugostepeni organ, po tužbi Kaspia Property Holdings po osnovu pitanja validnosti garancije u iznosu od EUR 12.500 hiljada, na sjednici vijeća donio je presudu u korist tužioca dana 11. juna 2018. godine, kojom je odbijen žalbeni zahtjev Banke i potvrđena presuda Privrednog suda Crne Gore P.br.478/2017 od 15. decembra 2017. godine. Banka je dana 10. jula 2018. godine Privrednom sudu Crne Gore za Vrhovni sud Crne Gore podnela zahtjev za reviziju protiv presude Apelacionog suda Pž.br. 223/18 od 11. juna 2018. godine. Dana 12. jula 2018. godine, Banka je po ovom osnovu platila iznos tužbenog zahtjeva sa obračunatim kamatama i troškovima postupka u ukupnom iznosu od EUR 15.206 hiljada. Banka nije obračunala i evidentirala rezervisanja po ovom osnovu u pojedinačnim finansijskim iskazima na dan 31. decembra 2017. godine, shodno procjeni advokata Banke o ishodu spora. Dana 12. jula 2018. godine, proknjiženi su troškovi po ovom osnovu u visini plaćenog iznosa. Pribavljena je i Izjava korisnika garancije da će Banci nadoknaditi iznos plaćene garancije, kamata i troškova na osnovu pomenute pravosnažne presude u najkraćem mogućem roku koja je dostavljena i Vama i regulatoru. Shodno tome, prema kvartalnim izveštajima na dan 30. septembra 2018. godine sopstvena sredstva banke iznose EUR 14,468 hiljada, koeficijent solventnosti je 6.50% i znatno je ispod propisanog minimuma, što je u suprotnosti sa Zakonom o bankama. Na isti datum su prekršeni i limit ukupne izloženosti banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica, zbir svih velikih izloženosti, ukupna izloženost prema pravnim licima koje kontroliše banka kao i pokazatelj deviznog rizika - neto otvorena pozicija za sve valute. Tokom oktobra 2018. godine i pokazatelji likvidnosti su se pogoršali, tako da Banka ne posluje u okviru propisanih limita.
- g) Dana 12. juna 2018. godine, Specijalno državno tužilaštvo blokiralo je račune klijenata Banke koji se bave E commerce poslovima. Na datum dopune ovih napomena blokada računa ovih klijenata je na snazi za ukupno 127 pravnih lica.

BILANS STANJA

32. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA (Nastavak)

- h) Skupština akcionara Banke je na Vanrednoj sjednici održanoj dana 25. aprila 2018. godine usvojila Odluka o dokapitalizaciji Banke u vrijednosti od EUR 12.500 hiljada (25.000 običnih akcija nominalne vrijednosti od EUR 500,00). Dokapitalizacija će se smatrati uspješnom ukoliko se u predviđenom roku uplati 40% ukupne vrijednosti emisije. Komisija za hartije od vrijednosti je dana 16. maja 2018. godine izdala Rješenje br. 02/2e-6/5-18 o evidentiranju skraćenog postupka za zatvorenu ponudu emisije akcija emitovanih po osnovu prava preče kupovine, nakon čega počinje teći rok od 45 dana za upis i uplatu akcija. Dana 30. maja 2018. godine izvršena je uplata u iznosu EUR 4.985 hiljada od strane većinskog akcionara Atlas Capital Holding Limited, Kipar i EUR 15 hiljada od strane postojećeg akcionara Atlas invest d.o.o., Podgorica.
- i) Na ponovljenoj Vanrednoj sjednici Skupštine akcionara, održanoj 30. aprila 2018. godine, usvojena je Odluka o pretvaranju subordinisanog duga u iznosu od EUR 1.356 hiljada u akcijski kapital sa pratećom Odlukom o emisiji akcija, a iste su uslovljene dobijanjem odobrenja za sticanje kvalifikovanog učešća od strane Centralne banke Crne Gore. Međutim, nakon sprovedenog postupka dokapitalizacije i novčane uplate u iznosu od EUR 5.000 hiljada, iznos subordinisanog duga koji treba konvertovati u akcijski kapital pada ispod zakonski propisanog minimuma koji podrazumijeva kvalifikovano učešće, pa će se dalja procedura konverzije sprovesti u skladu sa novim stanjem i izloženom činjenicom. Na Skupštini akcionara održanoj dana 30.07.2018. godine usvojene su Odluka o pretvaranju subordinisanog duga u akcijski kapital Banke kao i Odluka o emisiji akcija po osnovu pretvaranja subordinisanog duga u akcijski kapital, shodno čemu kao novi akcionar sa procentom vlasništva od 4.27% je Hemagro East Limited, dok je cjelokupna procedura registracije nove emisije akcija, kao i upisa promjene vlasništva kod CDA okončana dana 22.10.2018. godine. Dana 03.12.2018. godine Skupština akcionara Banke je usvojila odluke o izmjenama i dopunama Statuta kojim je osnivački kapital Banke uvećan za iznos konverzije i iznosi EUR 37.028,00. Ukupan broj akcija, nakon sprovedene dokapitalizacije konverzijom iznosi 74.056, od kog broja 64,056 čine obične akcije sa pravom glasa a prioritete 10.000 akcija.

BILANS STANJA

32. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA (Nastavak)

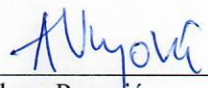
- j) Na sjednici održanoj 20. juna 2017. godine Odbor direktora Banke je donio Odluku o razrješenju i imenovanju članova Odbora za reviziju Atlas banke ad, po kojoj se razrješavaju dužnosti: Predrag Vujović i Dragica Đjekić, a za nove članove imenuju: Antonija Vujović i Branka Vuksanović. Odbor za reviziju, u novom sastavu, čine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
Ratimir Jovićević	Predsjednik
Antonija Vujović	Član
Branka Vuksanović	Član

Podgorica, 06.12 2018. godine

Marko Nikolić
Glavni izvršni direktor

ZA Milena Perović
v.d. direktora Sektora za fin. i računovodstvo

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

2017. GODINA

SADRŽAJ

Uvodne napomene	3
1. Opšte informacije o Atlas banci a.d. Podgorica.....	4
1.1. Poslovne aktivnosti i organizaciona struktura	4
1.1.1. Poslovi Banke.....	4
1.1.2. Organizacioni djelovi i poslovne jedinice Banke.....	5
1.1.3. Organizaciona struktura.....	6
1.1.4. Zaposlenost i kvalifikaciona struktura.....	7
1.1.5. Upravna i nadzorna tijela Banke – korporativno upravljanje	8
1.1.6. Vlasništvo i struktura kapitala	9
1.2. Aktivnosti istraživanja i razvoja.....	10
1.3. Mjere zaštite životne sredine.....	10
2. Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja – stanje na dan 31. decembra 2017. godine	11
2.1. Finansijski instrumenti od značaja za procjenu finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja	11
2.2. Bilans stanja i Bilans uspjeha Banke, period 2014 – 2017 godina.....	15
2.3. Analiza finansijskog položaja i rezultata, period 2014 – 2017 godina	18
3. Planirani budući razvoj.....	21
4. Upravljanje rizicima	22
4.1. Ciljevi, politike i metodologije upravljanja finansijskim rizikom	22
4.2. Izloženosti rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka	25

Uvodne napomene

Godišnji izvještaj menadžmenta Atlas banke a.d. Podgorica je sačinjen u skladu sa odredbama člana 11. i člana 14. Zakona o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016. godine) i za cilj ima predstavljanje opštih informacija o Banci, ostvarenih finansijskih rezultata poslovanja i efekata primjenjenih politika upravljanja rizicima u 2017. godini.

Godišnji izvještaj menadžmenta za 2017. godinu sadrži sve propisane elemente i obuhvata:

- ▣ kratak opis poslovnih aktivnosti i organizacione strukture; informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela, odnosno primjenjenom modelu korporativnog upravljanja; informacije o vlasništvu nad kapitalom; informacije o aktivnostima istraživanja i razvoja, ulaganja u obrazovanje zaposlenih i aktivnostima koje se sprovode u cilju zaštite životne sredine – u okviru poglavlja „Opšte informacije o Atlas banci a.d. Podgorica“;
- ▣ informacije o finansijskim instrumentima koji su od značaja za procjenu finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja; istinit prikaz razvoja, uz analizu finansijskog položaja i rezultata poslovanja, kao i planirani budući razvoj – u okviru poglavlja „Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja – stanje na dan 31. decembra 2017. godine“;
- ▣ informacije i podaci o ciljevima, politikama, metodama upravljanja i izloženostima finansijskim i ostalim rizicima u poslovanju – u okviru poglavlja „Upravljanje rizicima“.

1. Opšte informacije o Atlas banci a.d. Podgorica

Atlas banka a.d. Podgorica je, pod nazivom Atlasmont banka a.d. Podgorica, osnovana 02. aprila 2002. godine, kada je, rješenjem broj Fi-812/02, upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici, a na osnovu izdate dozvole za rad Centralne banke Crne Gore, Rješenje broj 0101-71/1-2002. U decembru mjesecu iste godine Atlasmont banci a.d. Podgorica je pripojena Beranska banka a.d. Berane, a na osnovu Rješenja Centralne banke Crne Gore broj 0104-3989/4-2002, od 17. decembra 2002. godine.

Atlasmont banka a.d. Podgorica 2010. godine mijenja naziv u Atlas banka a.d. Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“). Promjena naziva je registrovana 09. novembra 2010. godine Rješenjem Centralnog registra Privrednog suda br. 4-0000398/034.

Aktivnosti Banke uključuju: kreditne, depozitne i garancijske poslove, poslove platnog prometa, poslove sa stanovništvom, kao i poslove E-commerce. Ostale aktivnosti obuhvataju poslove izdavanja garancija, otvaranja akreditiva i ostale bankarske poslove.

Banka je članica Atlas Grupe, koja posluje na prostorima Crne Gore, Srbije i Kipra. Članice grupe djeluju u veoma razgranatom spektru poslovnih djelatnosti: investiciono bankarstvo, brokerske usluge, obrazovanje, zdravstvo, građevinarstvo, hotelijerstvo, turizam, radio televizija i proizvodnja.

Kroz široku mrežu poslovnih jedinica i filijala u cijeloj Crnoj Gori, pruža se kompletan asortiman bankarskih usluga pravnim licima i građanima. Banka se sastoji od Centrale, 22 poslovne jedinice u zemlji i dvije u inostranstvu.

Osim razgranate poslovne mreže, Banka je svojim klijentima dostupna i putem ostalih kanala distribucije – bankomata, e-bankinga, dnevno noćnih trezora i POS terminala.

1.1. Poslovne aktivnosti i organizaciona struktura

1.1.1. Poslovi Banke

Pretežna djelatnost Banke je „6419 – Monetarno posredovanje“, prema Zakonu o klasifikaciji djelatnosti.

Banka, u skladu sa svojim Statutom i izdatom dozvolom za rad, obavlja sljedeće poslove:

- prima depozite i druga sredstva fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun;
- izdaje garancije i preuzima druge obaveze;
- kupuje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente (uključujući kreditne kartice, putne i bankarske čekove);
- platni promet sa inostranstvom;
- finansijski lizing;

- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenata stranim sredstvima plaćanja uključujući mjenjačke poslove i valutnim i kamatnim instrumentima;
- prikupljanje podataka, izrada analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti preduzeća i preduzetnika i drugim pitanjima u vezi poslovanja;
- depo poslove; i
- usluge čuvanja u sefovima.

Banka na osnovu posebnog odobrenja Centralne banke Crne Gore (Rješenje broj 0102-5223/4 od 24. oktobra 2014. godine) obavlja i poslove zastupanja u osiguranju.

1.1.2. Organizacioni djelovi i poslovne jedinice Banke

Poslovi Banke su organizovani na nivou organizacionih dijelova i poslovnih jedinica Banke.

Poslovi upravljanja i rukovođenja Bankom, nezavisnih funkcija i aktivnosti osnovnih poslovnih linija, organizovanih na nivou divizije, sektora i odjeljenja (kao osnovnih organizacionih dijelova), se obavljaju u Centrali Banke.

Poslovne jedinice Banke su konstituisane kao filijale, ekspoziture, šalteri i predstavništva:

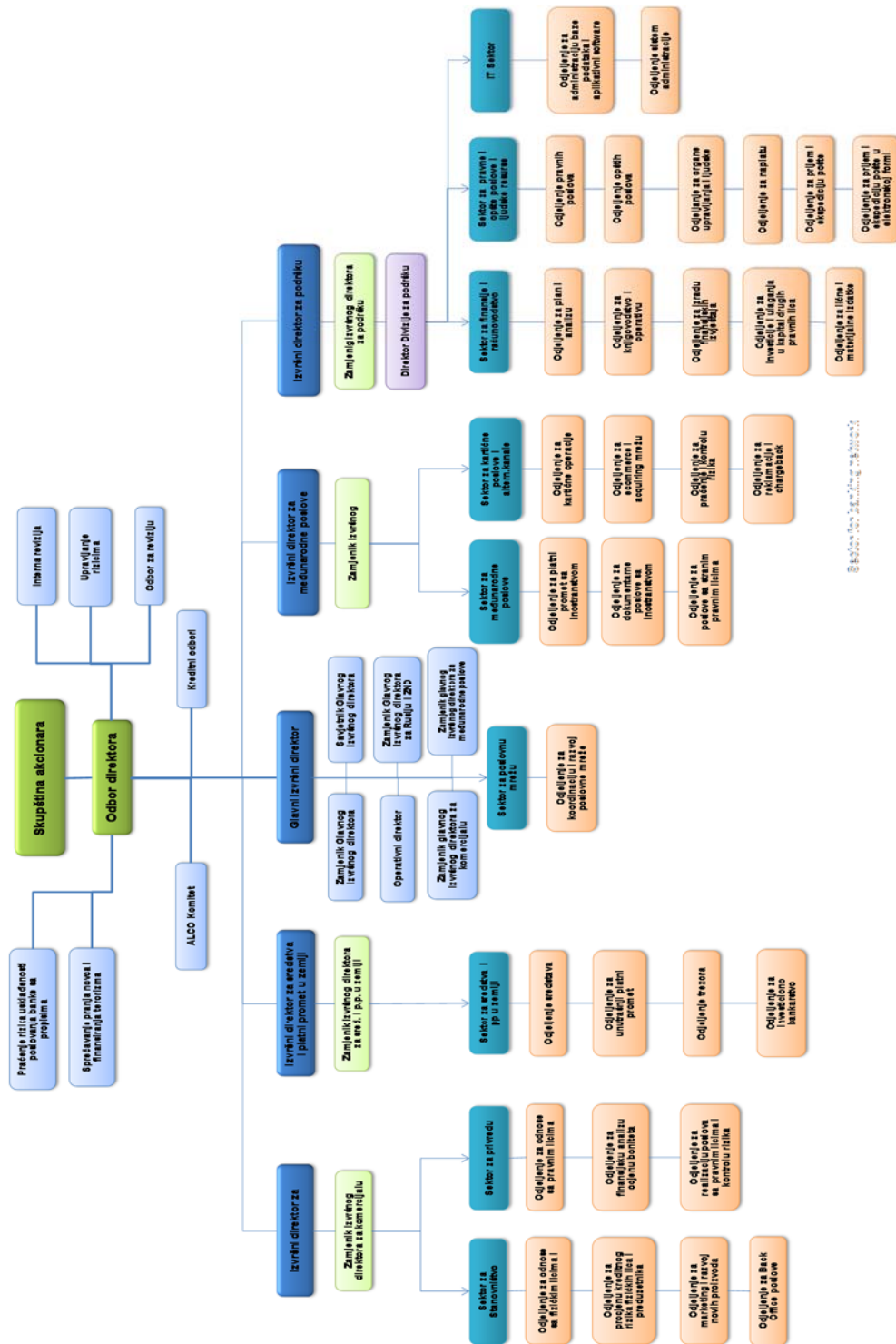
Poslovne jedinice u zemlji

1. Filijala Podgorica, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br. 117
2. Filijala Podgorica 2, Ulica Cetinjski put bb
3. Filijala Nikšić, Ulica Serdara Šćepana S/70
4. Filijala Bar, Jovana Tomaševića bb
5. Filijala Budva, Slovenska obala br. 13
6. Filijala Herceg Novi, Njegoševa br. 5
7. Filijala Kotor, Dobrota bb
8. Filijala Bijelo Polje, Tomaža Žižića br. 18
9. Filijala Pljevlja, Skerlićeva br. 10
10. Filijala Berane, Trg 21. jula bb
11. Filijala Tivat, Palih boraca br. 21
12. Ekspozitura Podgorica, Miljana Vukova br. 25
13. Ekspozitura Andrijevića, Branka Deletića bb
14. Ekspozitura Ulcinj, 26. novembra bb
15. Ekspozitura Mojkovac, Mališe Damjanovića bb
16. Ekspozitura Plav, Racina bb
17. Šalter Podgorica, Stanka Dragojevića 4
18. Šalter Podgorica, Vaka Đurovića bb
19. Šalter Topla, Mića Vavića br. 1
20. Šalter Rožaje, Maršala Tita br. 1
21. Šalter Žabljak, Narodnih heroja bb
22. Šalter Radanovići, Radanovići bb

Poslovne jedinice u inostranstvu

1. Atlas banka a.d. Predstavništvo Kipar, Arch. Makarios Avenue Gala Tower-3rd Floor-CY 3030 Limassol
 2. Atlas banka a.d. Predstavništvo u Republici Srbiji, Beograd, Nušićeva br. 15
-

1.1.3. Organizaciona struktura

Struktura poslovanja u skladu sa Statutom

1.1.4. Zaposlenost i kvalifikaciona struktura

Atlas Banka a.d. Podgorica je na dan 31. decembra 2017. godine imala ukupno 206 zaposlena radnika.

Osnovni podaci o kvalifikacionoj, starosnoj i rodnoj strukturi zaposlenih i broju zaposlenih na nivou osnovnih organizacionih dijelova, u periodu od 2014. – 2017. godine su predstavljeni u nastavku:

	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.
Ukupan broj zaposlenih	228	229	213	206
Stručna sprema				
- visoka	105	107	112	117
- viša	27	24	23	23
- srednja	93	96	78	66
- osnovna	3	2	-	-
Starosna struktura				
- do 50 godina starosti	156	160	154	156
- preko 50 godina starosti	72	69	59	50
Rodna struktura				
- žene	136	135	130	127
- muškarci	92	94	83	79
Organizacioni dijelovi - zaposlenost				
- Sektor za stanovništvo	7	6	8	6
- Poslovna mreža - filijale, ekspoziture, šalteri	137	133	117	115
- Finansije i računovodstvo	6	5	5	4
- Sredstva i platni promet	8	10	9	6
- Sektor za međunarodne poslove	9	9	8	7
- Sektor za privredu	7	6	5	6
- Sektor za pravne i opšte poslove i ljudske resurse	14	18	22	18
- Sektor za kartično poslovanje i alternativne kanale	13	14	12	13
- IT sektor	11	14	11	12
- Menadžment, nezavisne funkcije, upravljanje rizicima	16	14	16	19

1.1.5. Upravna i nadzorna tijela Banke – korporativno upravljanje

U skladu sa Zakonom o bankama, Bankom upravlja i nadzor nad njenim poslovanjem vrši Odbor direktora. Banka ima Glavnog izvršnog direktora i dva Izvršna direktora, kao i Odbor za reviziju koji se sastoji od tri člana. Osim ovih tijela, Banka ima formirane i sljedeće odbore: Odbor za upravljanje aktivom i pasivom Banke (ALCO), Kreditni odbor i Odbor za upravljanje operativnim rizikom. Banka je u svojoj organizacionoj strukturi odredila lice koje je zaduženo za praćenje usklađenosti poslovanja Banke sa zakonskim propisima i propisima Centralne banke Crne Gore. Banka je organizovala Internu reviziju kao posebnu funkciju u Banci, koju vrši Interni revizor.

Banka nema usvojen kodeks korporativnog upravljanja ali u punoj mjeri primjenjuje standardizovan model korporativnog upravljanja i to na način što je svojim Statutom definisala nadležnosti i odgovornosti svih upravljačkih funkcija Banke. Statut Banke je u punoj mjeri usaglašen i sa pozitivnim propisima, odnosno u skladu sa Zakonom o bankama i privrednim društvima.

Članovi Odbora direktora:

1. Ramo Bralić – potpredsjednik odbora direktora;
2. prof.dr Zoran Grubišić - predsjednik odbora direktora;
3. Marko Jovanović – član;
4. prof.dr Dejan Erić – član; i
5. Marko Nikolić – potpredsjednik odbora direktora.

Izvršni direktori:

1. Marko Nikolić – Glavni izvršni direktor;
2. Olga Bogdanović – Izvršni direktor za komercijalne poslove; i
3. Milijana Živković – Izvršni direktor za podršku.

Članovi Odbora za reviziju banke:

1. Ratimir Jovićević – predsjednik;
2. Predrag Vujović – član; i
3. Dragica Đekić – član.

Na dan 31. decembra 2017. godine, Direktor odjeljenja (Ovlašćeno lice) za praćenje propisa je Veselin Koprivica.

Na dan 31. decembra 2017. godine, Interni revizor je Mladen Dašić.

1.1.6. Vlasništvo i struktura kapitala

Ukupan kapital Banke na 31. decembra 2017. godine iznosi 32.919 hiljada eura.

Akcijski kapital Banke (obične akcije) iznosi 25.659 hiljada eura i podijeljen je na 51.318 akcija pojedinačne nominalne vrijednosti 500 eura i povlašćene akcije u vrijednosti od 5.000 hiljada eura.

R.br.	Naziv akcionara	Neto nominalni kapital	% učešća	Broj akcija
1	Atlas Capital Holding limited Kipar	10.626.500,00	41,4143	21.253
2	Nine d.o.o. Podgorica	3.376.000,00	13,1572	6.752
3	Invest banka Montenegro AD Podgorica-zbirni kastodi račun 1	3.213.500,00	12,5239	6.427
4	Atlas invest d.o.o. Podgorica	3.117.500,00	12,1497	6.235
5	Invest banka Montenegro AD	2.054.000,00	8,0050	4.108
6	Hipotekarna banka a.d. Podgorica	1.375.000,00	5,3587	2.750
7	Otvoreni investicioni fond "Atlas Mont"-u postupku transformacije	631.500,00	2,4611	1.263
8	Centroprom a.d. Beograd	527.500,00	2,0558	1.055
9	Podravska banka Koprivnica Hrvatska	313.000,00	1,2198	626
10	Invest banka Montenegro AD-zbirni kastodi račun 2	227.500,00	0,8866	455
11	Vujovic Arsenije	109.000,00	0,4248	218
12	DOO "Mi-Ma" Berane	43.000,00	0,1676	86
13	Banicevic Dragan	17.000,00	0,0663	34
14	DOO Montaža Montenegro	9.000,00	0,0351	18
15	Fabrika betonskih elemenata "Zaton" Bijelo Polje	7.500,00	0,0292	15
16	MD-Momo DOO Berane	7.500,00	0,0292	15
17	CKB-zbirni kastodi račun 5	3.000,00	0,0117	6
18	Bor AD Plav	500,00	0,0020	1
19	Pavićević Đorđije	500,00	0,0020	1
	UKUPNO	25.659.000,00	100	51.318

Banka na dan 31. decembra 2017. godine, nema, niti je posjedovala tokom 2017. godine sopstvene akcije.

Takođe, Banka ne namjerava da stiče sopstvene akcije u narednom periodu.

1.2. Aktivnosti istraživanja i razvoja

Banka je pionir u razvoju novih tehnologija. Ona je kroz period od 16 godina od svog osnivanja dokazala svoju ulogu inovatora na tržištu bankarskih proizvoda i usluga.

U kartičnom poslovanju Banka je od 2002. godine poslovala kao pridruženi član kartičnih asocijacija Visa International i MasterCard, a zatim kao punopravni član od 2006. godine (Mastercard) odnosno 2007 (Visa). Šireći asortiman kartičnih usluga i prateći najnovije trendove u kartičnoj i bankarskoj tehnologiji, Banka je prva na domaćem tržištu licencirana i za poslove E - commerce acquiring - a. Mastercard je Banci dodijelio licencu za ovu uslugu 2009. godine, a Visa International 2010. godine. Uz stalan razvoj i napredak od licenciranja do danas, Banka je u poslovima E – commerce - a vodeća banka u Crnoj Gori i regionu.

Prateći svoju politiku inovativnosti i stalnog razvoja u oblasti savremenih bankarskih tehnologija, u novembru 2017. godine, Banka je započela i proces licenciranja i učlanjenja kod još jedne kartične asocijacije – China Union Pay, odnosno njene međunarodne kompanije Union Pay International. Ova asocijacija osim kineskog i azijskog tržišta, sa kojeg potiče, poslednjih godina se, preko svoje međunarodne kompanije, širi i na druga tržišta u svijetu. Banka je prva u cijelom regionu pokazala interesovanje i donijela odluku o učlanjenju u Union Pay International. Na taj način će omogućiti svim svojim sadašnjim i budućim klijentima, kako domaćim, tako i inostranim – posjetiocima, turistima, azijskim kompanijama koje posluju u Crnoj Gori, prihvat i plaćanje ovim karticama.

Na realizaciji ovog ali i svih drugih ciljeva, Banka ulaže i snažno razvija svoje kadrove koji će biti sposobni da se bore sa oštrom konkurencijom koja je sada već sa međunarodnom dimenzijom. Učešće na svjetskim konferencijama, praćenje razvoja bankarskih tehnologija, novih proizvoda i usluga predstavlja sastavni dio svakodnevnog poslovanja Banke.

Paralelno sa razvojem bankarskih tehnologija, i implementacijom novih proizvoda i usluga, Banka se kreće u pravcu potpune digitalizacije poslovanja u mjeri u kojoj to omogućavaju trendovi i razvoj tehnologije, kao i adaptibilnost poslovnog okruženja, klijenata i tržišta uopšte.

1.3. Mjere zaštite životne sredine

Banka svoje poslovanje obavlja s visokim nivom svijesti o značaju kontinuirane i aktivne zaštite životne sredine.

Banka planira i sprovodi mjere energetske efikasnosti, čiji je cilj korišćenje minimalno moguće količine energije, tako da odnos komfora i efikasnosti bude optimalan. Mjere energetske efikasnosti se sprovode kroz efikasno upravljanje sistemima grijanja, ventilacije i hlađenja kancelarijskih prostora, izolacijom prostora koji se griju i hlade, ugradnjom mjernih i regulacionih uređaja, pripremom potrošne tople vode, upotrebom štednih sijalica i ostalim nepomenutim aktivnostima u cilju zaštite životne sredine.

Takođe, utrošeni kancelarijski materijal se separira u skladu sa zahtjevima reciklažnih procesa, kako bi njegovo odlaganje bilo ekonomski isplativo i ekološki ispravno.

2. Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja – stanje na dan 31. decembra 2017. godine

Banka je i u 2017. godini ostvarila pozitivne finansijske rezultate i potvrdila da je stabilna finansijska institucija koja prihvata izazov konkurencije i potvrđuje vlastitu vrijednost i osigurava svoju poziciju na bankarskom tržištu.

Banka je na adekvatan način odgovorila poslovnim izazovima i agresivnoj konkurenciji i kroz dobru osnovu, stvorenu u prethodnim godinama, koja se ogledala u organizaciji rada i usaglašenosti poslovanja sa Međunarodnim standardima, uspjela obezbijediti značajnu kreditnu podršku privrednim subjektima i stanovništvu čime je ostvarila značajan udio na bankarskom tržištu.

Rezultati koji su prezentovani u nastavku, odnosno rezultati za 2017. godinu uz kratak osvrt na poslovno okruženje u bankarskom sektoru, dokazuju da Banka ima ugled stabilne, efikasne, pouzdane, moderne i profesionalne finansijske institucije.

2.1. Finansijski instrumenti od značaja za procjenu finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja

Banka se, prilikom procjene finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja, oslanja na sljedeće finansijske instrumente:

- Krediti i potraživanja od komitenata;
 - Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih institucija;
 - Gotovina i sredstva kod Centralne banke Crne Gore („CBCG“);
 - Ostala finansijska potraživanja;
 - Investicione hartije od vrijednosti;
 - Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima;
 - Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim institucijama i CBCG i
 - Kapital.
- **Kredit i potraživanja od komitenata**

(u hiljadama eura)

	2017	2016	2015	2017/2016 %	2017/2015 %
Pravna lica	56.459	71.120	95.622	-20,61	-40,96
Fizička lica	28.486	31.766	36.164	-10,33	-21,23
Kartice	2.658	3.547	4.037	-25,06	-34,16
Ostala potraživanja	6.512	9.657	13.100	-32,57	-50,29
Ispravka vrijednosti	(7.424)	(6.139)	(5.453)	20,93	36,14
Vremenska razgraničenja	(416)	(542)	(662)	-23,24	-37,16
UKUPNO	86.275	109.409	142.808	-21,14	-39,59

Kredit i potraživanja od klijenata na kraju 2017. godine iznosili su 86.275 hiljada eura i u odnosu na 2016. godinu su manji za 21,14% dok su u odnosu na 2015. godinu niži za 39,59%. Na kredite pravnih lica odnosi se 56.459 hiljada eura i manji su za 20,61% u odnosu na kraj 2016. godine odnosno 40,96% u odnosu na 2015. godinu. Krediti fizičkim licima iznosili su 28.486 hiljada eura i manji su za 10,33% u odnosu na 2016. godinu odnosno 21,23% u odnosu na 2015. godinu. Portfolio kartica niži je za 25,06% odnosno 34,16% i iznosio je 2.658 hiljada eura. Na ostala potraživanja odnosi se 6.512 hiljada eura. U posmatranom periodu došlo je do smanjenja kreditnog portfolija Banke usljed zatvaranja kredita sticanjem, nižih plasmana i prijevremene otplate kredita datih iz sredstava IRF-a.

▪ **Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih institucija**

(u hiljadama eura)

	2017	2016	2015	2017/2016 %	2017/2015 %
	64.939	46.122	40.736	40,80	59,41

Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih institucija iznosili su 64.939 hiljada eura i veći su za 40,80% u odnosu na 2016. godinu odnosno 59,41% u odnosu na 2015. godinu.

▪ **Gotovina i sredstva kod Centralne banke Crne Gore**

(u hiljadama eura)

	2017	2016	2015	2017/2016 %	2016/2015 %
Gotovina	4.013	4.145	5.856	-3,18	-31,47
Sredstva na računu kod CBCG	6.009	11.651	7.838	-48,43	-23,34
Obavezna rezerva	13.032	13.027	12.328	0,04	5,71
Ostalo	762	1.179	660	-35,37	15,45
UKUPNO	23.816	30.002	26.682	-20,62	-10,74

Novčana sredstva i računi depozita kod CBCG iznosila su 23.816 hiljada eura i u odnosu na 2016. godinu manja su za 20,62% dok su u odnosu na 2015. godinu manja za 10,74%. Gotovina u trezoru i bankomatima iznosi 4.013 hiljada eura, sredstva na računu kod CBCG iznose 6.009 hiljada eura, dok se na obaveznu rezervu odnosi 13.032 hiljada eura. Prosječan koeficijent likvidnosti u 2017. godini je bio 2,40 što ukazuje na više nego visok iznos likvidnih sredstava.

▪ **Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima**

(u hiljadama eura)

	2017	2016	2015	2017/2016 %	2017/2015 %
Avista pravna lica	79.213	67.485	54.886	17,38	44,32
Avista fizička lica	35.033	30.723	30.752	14,03	13,92
Oročeni pravna lica	11.453	11.509	15.492	-0,49	-26,07
Oročeni fizička lica	74.449	88.328	91.551	-15,71	-18,68
PVR	1.346	1.556	1.785	-13,50	-24,59
UKUPNO	201.494	199.601	194.466	0,95	3,61

Ukupni depoziti (ne uključujući PVR depozita i potraživanja fakturisane kamate) iznosili su 200.148 hiljada eura i veći su za 1,06% u odnosu na 2016. godinu odnosno 3,88% u odnosu na 2015. godinu. Struktura depozita kretala se u pravcu rasta avista depozita (16,33% u odnosu na 2016. godinu, odnosno 33,41% u odnosu na 2015. godinu) odnosno pada oročenih depozita (13,96% u odnosu na 2016. godinu i 19,75% u odnosu na 2015. godinu). Ukoliko posmatramo depozite po nosiocima primjetan je trend pada depozita fizičkih lica od 8,04% u odnosu na 2016. godinu odnosno 10,48% u odnosu na 2015. godinu dok su depoziti pravnih lica rasli 14,78% u odnosu na 2016. godinu odnosno 28,83% u odnosu na 2015. godinu (najviše zahvaljujući rastu depozita kompanija koje se bave poslovima E – commerce - a).

▪ **Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim institucijama i CBCG**

(u hiljadama eura)

	2017	2016	2015	2017/2016 %	2017/2015 %
Evropska Investiciona banka - EIB	8.969	11.186	13.330	-19,82	-32,72
Investiciono razvojni fond - IRF	8.474	15.348	21.116	-44,79	-59,87
PVR i obaveze za kamate	70	95	124	-26,04	-42,74
UKUPNO	17.513	26.629	34.570	-34,24	-49,34

Banka je u posmatranom periodu smanjivala svoje obaveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama. Ove obaveze iznosile su 17.513 hiljada eura i manje su za 34,24% u odnosu na 2016. godinu odnosno 49,34% u odnosu na kraj 2015. godine. Na obaveze prema Evropskoj Investicionoj banci odnosi se 8.969 hiljada eura, dok se na obaveze prema Investiciono razvojnem fondu odnosi 8.473 hiljada eura.

▪ **Ostala finansijska potraživanja**

(u hiljadama eura)

	2017	2016	2015	2017/2016 %	2017/2015 %
	18.989	21.317	22.545	-10,92	-15,77

Ostala finansijska potraživanja iznosila su 18.989 hiljada eura i manja su za 10,92% u odnosu na 31. decembra 2016. godine. Odnose se na potraživanja od: Invest Banke Montenegro u iznosu od 175 hiljada eura, Meind Bank Ag u iznosu od 15.817 hiljada eura, Bobar Banke a.d. Bijeljina u stečaju u iznosu od 1.001 hiljada eura, potraživanja po kartičnom poslovanju u iznosu od 1.665 hiljada eura, 334 hiljada eura ostalih potraživanja i ispravke vrijednosti ostale aktive -3 hiljade eura. Tokom 2017. godine banka je uspjela da naplati 1.925 hiljada eura potraživanja od Invest Banke Montenegro. Naplaćeno je potraživanje od Atlas Cap-a u iznosu od 1.380 hiljada eura, sticanjem udjela u firmi Rekreators doo, Budva.

▪ **Investicione hartije od vrijednosti**

(u hiljadama eura)

	2017	2016	2015	2017/2016 %	2017/2015 %
Raspoložive za prodaju	18.184	3.051	3.834	496,00	374,28
Koje se drže do dospelja	109	5.000	5.391	-97,82	-97,98
UKUPNO	18.293	8.051	9.225	127,21	98,30

Investicione HOV iznose 18.293 hiljade eura i u odnosu na 2016. godinu veće su za 127,21%. Iznos od 109 hiljada eura odnosi se na HOV koje se drže do dospijeca (državni zapisi) koji su na 31. decembar 2016. godine iznosili 5.000 hiljada eura, dok se 18.184 hiljada eura odnosi na HOV raspoložive za prodaju. U skladu sa Odlukom o zaključivanju sporazuma o izmirenju duga zamjenom ispunjenja iz februara 2017. godine došlo je do izmirenja potraživanja, u cjelosti ili djelimično, prema Banci u ukupnom iznosu od 14.056 hiljada eura sticanjem vlasništva nad 99,71% udjela u privrednom društvu Rekreators d.o.o. Budva. Iznos od 182 hiljade eura odnosi se na HOV Montenegroexpress-a, iznos od 264 hiljade eura na HTP Atlas Hotels Group, iznos od 614 hiljada eura na Otvoreni investicioni fond Atlas Mont, iznos od 294 hiljade eura na zatvoreni investicioni fond AtlasMont i 2.280 hiljada eura na zatvoreni investicioni fond Atlas Mont (stečene akcije).

▪ **Kapital**

	(u hiljadama eura)				
	2017	2016	2015	2017/2016 %	2017/2015 %
Akcijski kapital	30.659	25.659	25.659	19,49	19,49
Dobit/gubitak tekuće g.	310	121	199	156,20	55,78
Ostale rezerve	1.950	2.999	3.137	-34,98	-37,84
Neraspoređena dobit	-	-	508		
UKUPNO	32.919	28.779	29.503	14,39	11,58

Ukupni kapital Banke na dan 31. decembra 2017. godine iznosi 32.919 hiljade eura, a čine ga akcijski kapital u iznosu od 30.659 hiljade eura, dobit iz tekuće godine u iznosu od 310 hiljada eura i i ostale rezerve u iznosu od 1.950 hiljada eura. Ukupni kapital Banke veći je za 14,39% u odnosu na 2016. godinu odnosno 11,58% u odnosu na 2015. godinu najvećim dijelom zbog izvršene dokapitalizacije Banke u iznosu od 5.000 hiljada eura.

2.2. Bilans stanja i Bilans uspjeha Banke, period 2014 – 2017 godina
BILANS STANJA

(u hiljadama eura)

AKTIVA				
POZICIJA	2017	2016	2015	2014
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	23.816	30.002	26.683	24.730
Kredit i potraživanja od banaka	64.939	46.122	40.736	41.159
Kredit i potraživanja od klijenata	86.275	109.409	142.808	142.289
Finansijska sredstva koja se drže za trgovanje	-	-	-	904
Investicione hartije od vrijednosti	18.293	8.051	9.225	7.416
- raspoložive za prodaju	18.184	3.051	3.834	2.916
- koje se drže do dospelja	109	5.000	5.391	4.500
Invest. u pridruž. pred. i zajed. poduhvate po metodi kapit.	609	1.691	2.091	2.093
Investicije u zavisna preduzeća	-	-	-	5.727
Nekretnine, postrojenja i oprema	7.139	7.373	7.601	7.687
Nematerijalna sredstva	276	226	136	124
Odložena poreska sredstva	125	113	107	103
Ostala finansijska potraživanja	18.989	21.317	22.544	1.112
Ostala poslovna potraživanja	35.907	35.096	10.889	9.351
UKUPNA AKTIVA	256.368	259.400	262.819	242.697

(u hiljadama eura)

POZICIJA	2017	2016	2015	2014
OBAVEZE				
Depoziti banaka	-	-	252	243
Depoziti klijenata	201.494	199.601	194.466	179.287
Pozajmljena sredstva od banaka	-	-	-	85
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	17.513	26.629	34.570	30.317
Rezerve	254	249	553	458
Tekuće poreske obaveze	16	-	2	16
Ostale obaveze	2.816	2.810	2.164	1.731
Subordinisani dug	1.356	1.332	1.308	1.284
Ukupne obaveze	223.449	230.621	233.316	213.405
KAPITAL				
Akcijski kapital	30.659	25.659	25.659	25.659
Neraspoređena dobit	-	-	508	672
Dobit/gubitak tekuće godine	310	121	199	207
Ostale rezerve	1.950	2.999	3.137	2.754
Ukupan kapital	32.919	28.779	29.503	29.292
UKUPNA PASIVA	256.368	259.400	262.819	242.697

Analiza strukture aktive bilansa stanja pokazuje da je učešće kredita i investicionih hartija od vrijednosti u ukupnoj aktivi Banke veoma visoko. Polazeći od 2014. godine taj procenat iznosi 78,64%, zatim 73,34% u 2015. godini, 63,06% u 2016. godini i 66,00% u 2017. godini.

Najznačajnije promjene u strukturi aktive se bilježe kod kredita i potraživanja od klijenata koji su u proteklom četvorogodišnjem periodu smanjeni za 40,00%. Ovo smanjenje, posledica je, u najvećoj mjeri, zatvaranja loših kredita sticanjem udjela, akcija, pokretne i nepokretne imovine, a dijelom i naplate novčanih sredstava.

Ostala finansijska potraživanja iznose 18.989 hiljada eura i obuhvataju potraživanja od: Meini banke u iznosu od 15.817 hiljada eura, Bobar banke u iznosu od 1.001 hiljadu eura, Invest banke Montenegro u iznosu od 175 hiljada eura, potraživanja po kartičnom poslovanju u iznosu od 1.666 hiljada eura i ostala potraživanja u iznosu od 330 hiljada eura. Analizom ovih potraživanja može se primijetiti da imi je u posljednje tri godine struktura skoro ista (u toku 2017. godine zatvoreno je potraživanje od Atlas Cap-a u iznosu od 1.380 hiljada eura), ali su iz godine u godinu, pogledu iznosa, pojedina blago opadala. Ostala poslovna potraživanja na kraju 2017. godine iznose 35.907 hiljada eura i najvećim dijelom odnose se na stečenu aktivu (35.469 hiljada eura). Posmatrano na godišnjem nivou iznos ovih potraživanja je rastao, recipročno smanjenju kreditnog portfolija i ostale aktive, po osnovu konverzije loših plasmana u stečenu aktivu.

Strukturno posmatrano u 2017. godini ukupna pasiva se sastoji od 78,60% depozita klijenata, sopstvenog kapitala 11,95% i ostalih obaveza 9,45%. Sličan trend je i u prethodnim godinama. Dinamički posmatrano, učešće kapitala se povećalo u 2017. godini za 2,06% u odnosu na prethodnu godinu.

U 000 eura	2017	2016	2015	2014
Prosječna aktiva	256.204	260.622	268.483	238.674
Prosječni kapital	32.734	28.397	29.291	28.772

BILANS USPJEHA

	(u hiljadama eura)			
POZICIJA	2017	2016	2015	2014
Prihodi od kamata i slični prihodi	7.288	8.981	11.493	11.706
Rashodi od kamata i slični rashodi	3.621	5.039	6.065	5.690
Neto prihodi od kamata	3.667	3.942	5.428	6.017
Prihodi od dividendi	9	-	-	-
Troškovi obezvrjeđenja	2.275	871	1.517	323
Troškovi rezervisanja	44	472	134	209
Prihodi od naknada i provizija	14.755	10.396	9.510	6.571
Rashodi naknada i provizija	6.831	4.658	3.692	2.796
Neto prihodi od naknada i provizija	7.924	5.738	5.818	3.775
Neto dobiti od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu	1.058	947	577	249
Neto dobiti od investicionih HOV				25
Neto dobiti/(gubici) od kursnih razlika	(375)	(229)	59	245
Troškovi zaposlenih	4.107	4.092	4.460	4.446
Opšti i administrativni troškovi	4.383	4.067	4.838	4.609
Troškovi amortizacije	490	544	538	546
Ostali rashodi	790	550	367	205
Ostali prihodi	119	314	170	158
OPERATIVNI PROFIT	313	116	197	131
Porez na prihod	(3)	(5)	(2)	(77)
NETO PROFIT	310	121	199	207

Neto prihodi od kamata su pozitivni u svim posmatranim godinama i bilježe pad u periodu od 2014. - 2017. godine.

Neto prihodi od naknada i provizija su takodje pozitivni u posmatranim godinama, sa tendencijom rasta, a najveći neto prihodi su u 2017. godini, koji su za 38,10% veći u odnosu na prethodnu godinu.

2.3. Analiza finansijskog položaja i rezultata, period 2014. – 2017. godina

▪ Pokazatelji uspješnosti poslovanja – Bilans uspjeha

BILANS USPJEHA POZICIJA	INDEX			
	2017	2016	2015	2014
Neto prihodi od kamata	93	73	90	100
Troškovi obezvrjeđenja	261	57	470	100
Troškovi rezervisanja	9	352	64	100
Neto prihodi od naknada i provizija	138	99	154	100
Troškovi zaposlenih	100	92	100	100
Opšti i administrativni troškovi	108	84	105	100
Troškovi amortizacije	90	101	99	100
OPERATIVNI PROFIT	270	59	150	100

▪ Pokazatelji likvidnosti¹

	2017	2016	2015	2014
Dnevni koeficijent likvidnosti na 31.12.	2,38	2,63	2,19	2,02
Prosjek za decembar	2,45	2,48	2,36	2,08
Maksimalan nivo u toku godine	2,78	2,63	2,56	2,52
Minimalan nivo u toku godine	1,91	1,72	1,88	1,35

▪ Pokazatelji prinosa

ROE (Return on Equity) - Prinos na kapital	2017	2016	2015	2014
Neto profit nakon oporezivanja (u hiljadama eura)	310	121	199	207
Akcionarski kapital (u hiljadama eura)	30.659	25.659	25.659	25.659
Neto profit nakon oporezivanja / Akcionarski kapital	1,01%	0,47%	0,78%	0,81%

ROA (Return on assets) - Prinos na aktivu	2017	2016	2015	2014
Neto profit nakon oporezivanja (u hiljadama eura)	310	121	199	207
Ukupna aktiva (u hiljadama eura)	256.368	259.400	262.819	242.697
Neto profit nakon oporezivanja / Ukupna aktiva	0,12%	0,05%	0,08%	0,09%

¹ Banka je dužna da nivo likvidnosti održava tako da pokazatelj likvidnosti (koji predstavlja odnos likvidnih sredstava i dospjelih obaveza) iznosi najmanje:

0,9 – kada se pokazatelj likvidnosti računa za jedan radni dan;

1 – kada je izračunat kao prosjek pokazatelja likvidnosti za sve radne dane u jednoj dekadi.

Kamatna marža	2017	2016	2015	2014
Prihodi po osnovu kamata (u hiljadama eura)	7,288	8,981	11,493	11,706
Rashodi po osnovu kamata (u hiljadama eura)	3.621	5.039	6.065	5.689
Ukupna aktiva (u 000 eur)	256.368	259.400	262.819	242.697
(Prihodi po osnovu kamata - Rashodi po osnovu kamata) / Ukupna aktiva	1,43%	1,52%	2,07%	2,48%

Koeficijent operativnog profita	2017	2016	2015	2014
Operativni profit (u hiljadama eura)	313	116	197	131
Ukupna aktiva (u hiljadama eura)	256.368	259.400	262.819	242.697
Operativni profit / Ukupna aktiva	0,12%	0,04%	0,07%	0,05%

Neto profit po zaposlenom	2017	2016	2015	2014
Neto profit (u eur)	310.000	121.000	199.000	207.000
Broj zaposlenih	206	213	229	229
Neto profit / Broj zaposlenih (u eur)	1.504,85	568,08	869,00	904

▪ **Pokazatelji finansijskog položaja**

S1	2017	2016	2015	2014
Akcionarski kapital (u hiljadama eura)	30.659	25.659	25.659	25.659
Ukupna aktiva (u hiljadama eura)	256.368	259.400	262.819	242.697
Akcionarski kapital / Ukupna aktiva	11,96%	9,89%	9,76%	10,57%

S2	2017	2016	2015	2014
Ukupne obaveze (u hiljadama eura)	223.449	230.621	233.316	213.404
Ukupna aktiva (u hiljadama eura)	256.368	259.400	262.819	242.697
Ukupne obaveze / Ukupna aktiva	87,16%	88,91%	88,77%	87,93%

S3	2017	2016	2015	2014
Poslovni prihodi (u hiljadama eura)	22.043	19.377	21.003	18.277
Poslovni rashodi (u hiljadama eura)	10.452	9.697	9.757	8.485
Poslovni prihodi / Poslovni rashodi	210,90%	199,82%	215,26%	215,40%

S4 (u hiljadama eura)	2017	2016	2015	2014
Ukupni prihodi (u hiljadama eura)	23.229	20.638	21.811	19.031
Poslovni rashodi na ime kamata (u hiljadama eura)	3.621	5.039	6.065	5.690
Ukupni prihodi / Poslovni rashodi na ime kamata	641,51%	409,66%	359,62%	334,46%

▪ Pokazatelji ekonomičnosti

E1	2017	2016	2015	2014
Ukupni prihodi (u hiljadama eura)	23.229	20.638	21.811	19.031
Ukupni rashodi (u hiljadama eura)	22.919	20.522	21.611	18.824
Ukupni prihodi / Ukupni rashodi	101,35%	100,59%	100,63%	101,10%

E2	2017	2016	2015	2014
Poslovni rashodi (u hiljadama eura)	10.452	9.697	9.757	8.485
Poslovni prihodi (u hiljadama eura)	22.043	19.377	21.003	18.277
Poslovni rashodi / Poslovni prihodi	47,42%	50,04%	46,46%	46,42%

E3	2017	2016	2015	2014
Materijalni troškovi i zarade (u hiljadama eura)	4.107	4.092	4.461	4.446
Ukupni rashodi (u hiljadama eura)	22.919	20.522	21.611	18.824
Materijalni troškovi i zarade / Ukupni rashodi	17,92%	19,94%	20,64%	23,62%

E4	2017	2016	2015	2014
Poslovni rashodi od kamata (u hiljadama eura)	3.621	5.039	6.065	5.690
Ukupni rashodi (u hiljadama eura)	22.919	20.522	21.611	18.824
Poslovni rashodi od kamata / Ukupni rashodi	15,80%	24,55%	28,06%	30,23%

3. Planirani budući razvoj

U skladu sa izgrađenom i definisanom poslovnom etikom uređenim kroz akta i politike Banke, ciljevi poslovanja Banke biće usmjereni na očuvanje stabilnosti i sigurnosti kapitala, prvenstveno u cilju zaštite deponenata i akcionara Banke od povremenih ili nepredviđenih gubitaka, ostvarenja dobiti u poslovanju i ispunjenje zakonskih zahtjeva u pogledu adekvatnosti kapitala u odnosu na preuzeti rizik poslovanja.

Banka će kontinuirano pratiti svoju tržišnu poziciju i, shodno tome prilagođavati svoju ponudu, primjenjujući pravila profitabilnog poslovanja. Banka će nastojati da obezbjedi dovoljan rast vrijednosti deponovanih sredstava, odgovarajuće ročne strukture, pod uslovima koji će obezbjediti konkurentan nastup na tržištu čime će privući nove štediše ujedno i klijente Banke. U predstojećem periodu fokus će biti na plasiranje sredstava bonitetnim klijentima, sa što boljim sredstvima obezbjeđenja koji će ulivati sigurnost u budućoj naplati takvih kreditnih aranžmana.

Operativno - poslovni ciljevi Banke su:

- Jačanje kreditne funkcije, sa minimiziranjem ukupnog rizika;
- Povećanje obima platnog prometa u zemlji i inostranstvu;
- Povećanje efikasnosti i racionalnosti korišćenje svih internih resursa;
- Unaprijeđenje komunikaciono - računarske mreže;
- Realizacija marketinga kao poslovne koncepcije u promociji, prilagođavanju klijentima i uspješnijem zadovoljavanju njihovih potreba;
- Širenje palete proizvoda kartičarstva i
- Širenje mreže POS acquiring-a i E - comcece-a.

4. Upravljanje rizicima

4.1. Ciljevi, politike i metodologije upravljanja finansijskim rizikom

Opredjeljenje Banke u pogledu upravljanja rizicima je da svoje poslovanje obavlja na profitabilan način uz preuzimanje niskog do umjerenog rizika prilikom realizacije svojih proizvoda i usluga.

Usvojena je Strategija za upravljanje rizicima, a ostvarivanje ciljeva iz iste se obezbjeđuje politikama za upravljanje pojedinim rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Jedan od ključnih preduslova za uspješno poslovanje finansijskih institucija, naročito banaka, jeste razumijevanje svih dimenzija pratećih rizika. Shodno navedenom, Banka je opredijeljena za integrisani, strateški pristup upravljanju rizicima, čiji je cilj kvantifikacija i upravljanje rizicima i kapitalom kroz široki spektar svojih poslovnih djelatnosti. Upravo zato je i potreban integrisani pristup za agregaciju raznih tipova rizika (kreditni, tržišni, operativni, i dr.).

Sveobuhvatno upravljanje rizicima pomaže Banci da se fokusira na one rizike koji imaju najveći uticaj na poslovanje, kako u pozitivnom tako i negativnom smislu, radi postizanja strateških ciljeva i povećanja ekonomske vrijednosti Banke. Sistemi upravljanja rizicima se prilagođavaju nivou preuzetog rizika i složenosti proizvoda i usluga koje Banka pruža, a sve u cilju postizanja optimalnog portfolija, minimiziranja negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital, održavanja potrebnog nivoa adekvatnosti kapitala i dr.

Pri realizaciji postavljenih ciljeva Banka se pridržava osnovnih principa poslovanja: likvidnosti, sigurnosti i solventnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i rentabilnosti, kao i principa integracije funkcije kvaliteta, uspostavljenih procedura i minimalnih standarda poslovanja, određenih bankarskom regulativom. Svojim godišnjim planovima Banka definiše paletu proizvoda i usluga namijenjenih ostvarivanju profita, iz kojih mogu proizaći određeni rizici.

Upravljanjem rizicima obezbjeđuje se:

- identifikacija rizika koji proizilaze iz postojećih, kao i rizika koji mogu proizaći iz novih poslovnih proizvoda ili aktivnosti;
- praćenje i analiziranje rizika;
- mjerenje rizika kroz uspostavljanje mehanizama i procedura za tačnu i blagovremenu procjenu rizika; i
- kontrolisanje rizika limitiranjem i minimiziranjem rizika.

Banka ima organizovani sistem identifikacije, praćenja, mjerenja i kontrolisanja svih rizika u poslovanju koji su predviđeni Zakonom o bankama i Odlukom o adekvatnosti banaka, koje navodimo na ovom mjestu:

- kreditni rizik;
- tržišni rizici;
- operativni rizik;
- rizik likvidnosti;
- rizik kamatne stope koje ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti Banke (rizik kamatne stope iz bankarske knjige);
- rizik zemlje;
- rizik koncentracije i
- ostali rizici.

Najveću pažnju u sistemu upravljanja rizicima Banka posvećuje onim kategorijama rizika koji imaju najveći uticaj na njeno poslovanje, što se u ovom momentu odnosi na kreditni rizik, operativni rizik, rizik zemlje i rizik koncentracije, ne zapostavljajući međutim ni sve ostale rizike kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, kombinujući pritom rješenja propisana regulativom sa interno razvijenim politikama i metodologijama.

Banka je, u cilju efikasnijeg upravljanja rizicima, a u skladu sa pozitivnim propisima Centralne banke Crne Gore, usvojila niz politika i metodologija, kao što su Politika upravljanja kreditnim rizikom, Politika upravljanja rizikom likvidnosti, Politika upravljanja operativnim rizikom, Politika upravljanja tržišnim rizicima, Politika upravljanja rizikom zemlje, Politika upravljanja operativnim rizikom, Politika upravljanja rizikom kamatne stope u bankarskoj knjizi, Metodologija za utvrđivanje potrebnog kapitala za ostale rizike i drugi interni akti koji su usvojeni u cilju efikasnijeg praćenja i minimiziranja negativnih uticaja na finansijski rezultat i kapital.

Planom za upravljanje likvidnošću u kriznim situacijama, kao i Planom kapitala u slučaju nepredviđenih okolnosti, propisani su postupci i mehanizmi zaštite u slučaju nepovoljnih kretanja, značajnih odliva, povećanja neizvjesnosti poslovanja i dr.

Banka implementira proces interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP), kojim se prvenstveno utvrđuje ukupni rizični profil Banke, raspoloživi interni kapital za pokriće potreba za kapitalom, kao i iznos internog kapitala potrebnog za pokriće materijalnih rizika.

U okviru rizika tzv. stuba jedan, u koje spadaju kreditni rizik, tržišni rizici i operativni rizik, za koje je Centralna banka propisala odgovarajuće metodologije izdvajanja potrebnog kapitala i koji se stoga obavezno uzimaju u obzir prilikom regulatornog obračuna potrebnog kapitala, Banka u okviru ovog procesa procjenjuje potrebu za pokrićem kapitala i sledećih rizika: rizik likvidnosti, rizik kamatne stope iz bankarske knjige, rizik koncentracije i ostali značajni rizici (rizik reputacije, rizik usklađenosti, strateški rizik i rezidualni rizik).

S aspekta metodološke osnove izračunavanja potrebnog i internog kapitala po pojedinim kategorijama rizika, Banka koristi sledeća tri pristupa:

1. Za izračun potrebnog kapitala za rizike prvog stuba, uključujući i rizik zemlje, Banka koristi metodologije propisane od strane Centralne banke Crne Gore, smatrajući iste dovoljno elaboriranim i adekvatnim s obzirom na veličinu Banke, njenu organizaciju i složenost poslova koje obavlja.

2. Kod rizika koje je prepoznala kao značajne za svoje poslovanje (rizik likvidnosti, rizik kamatne stope iz bankarske knjige i rizik koncentracije), za koje Centralna banka Crne Gore nije propisala metodologiju/obavezu izračunavanja potrebnog kapitala, Banka je izradila sopstvene metodologije i koristi ih za izračun internog kapitala po navedenim rizicima.

3. Za ostale značajne rizike (rizik reputacije, rizik usklađenosti, strateški rizik i rezidualni rizik), Banka se opredijelila za jednostavni pristup utvrđivanja iznosa internog kapitala predviđen ICAAP-om, kako zbog interne procjene nivoa izloženosti navedenim rizicima, tako i zbog činjenice da se radi o rizicima koje nije lako kvantifikovati. Jednostavni pristup podrazumijeva izdvajanje internog kapitala u vidu određenog procenta na sumu minimalno potrebnog (regulatornog) kapitala utvrđenog u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka.

Odjeljenje za upravljanje rizicima je odgovorno za identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolisanje rizika, uz saradnju ostalih struktura Banke. Sprovode se stresna testiranja u cilju kontrole i pravovremenog anticipiranja nepovoljnih događaja.

Takođe, Banka konstantno radi na unaprjeđenju informacionog sistema kako bi isti mogao da na blagovremen i efikasan način odgovori na sve zahtjeve u pogledu obezbjeđenja informacija za kvalitetno upravljanje rizicima.

4.2. Izloženosti rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka

Banka je u svom poslovanju najviše izložena kreditnom riziku, zbog čega se akcenat stavlja na uspostavljanje sistema praćenja i upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kontinuiranom preispitivanju, razvoju i unaprjeđivanju tog sistema, uzevši pri tom u obzir i odnos između kreditnog rizika i ostalih rizika kojima je izložena u svom poslovanju, a sve u cilju postizanja što optimalnijeg i diverzifikovanijeg kreditnog portfolija.

Još jedan značajan rizik za Banku je rizik likvidnosti i predstavlja rizik da Banka neće moći da obezbijedi dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva uz troškove koji su veći od uobičajenih. Zbog svega navedenog Banka održava svoju likvidnost na zadovoljavajućem nivou.

Banka ima relativno visoku izloženost kada je rizik cijena u pitanju, kroz cjenovni rizik za hartije od vrijednosti, jer posjeduje relativno značajan portfolio kada su hartije od vrijednosti i trajni ulozu u pitanju.

U IME ATLAS BANKE AD, PODGORICA:

 Marko Nikolić Glavni izvršni direktor		 Milena Perović v.d. direktora Sektora za fin. i računovodstvo
 Olga Bogdanović Izvršni direktor za komercijalu		 Milijana Živković Izvršni direktor za podršku

BDO d.o.o. Podgorica

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 120

81000 Podgorica

Montenegro

Tel: +382 20 228 449

Fax: +382 20 228 449

www.bdo.co.me

BDO d.o.o. Podgorica, privredno društvo osnovano u Crnoj Gori, je članica BDO International Limited, kompanije sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Velikoj Britaniji i dio je međunarodne BDO mreže firmi članica.

BDO je brend ime za BDO mrežu i za svaku BDO firmu članicu.

BDO d.o.o. Podgorica, a limited liability company incorporated in Montenegro, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms. BDO is the brand name for the BDO network and for each of the BDO member firms.